

Tanya's Beauty Salon

- THREADING / WAXING
- FACIAL (MEN & WOMEN)
- ANTI-AGING FACIAL - BLEACH
- HAIR CUT - COLOR AND STYLE

WE SPECIALIZE IN **BRIDAL & HENNA**

85-03 ROOSEVELT AVE. JACKSON HEIGHTS, NY 11373
Tel: 718-205-7832

DJ SONU

Facebook.com / djsonunyc
Instagram-djsonunyc

WE PROVIDE HIGH QUALITY
CINEMATOGRAPHY & PHOTOGRAPHY
Wedding Limo Services & Sprinter Van
Cell: 917-753-7777

ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

(ਸੈਲ): 718-757-7809
ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 718-262-9700
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

120-20 101 Avenue S. Richmond Hill, NY 11419

Eighteenth Year of Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 18, Issue 28, July 15, 2017 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਹਾਰਿਆ ਪੰਜਾਬ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਨਹਿਰ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਤਲੁਜ ਯਮਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਨਵੇਂ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ, ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਝਟਕਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਦੋਲਨ ਜਾਂ ਝਗੜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ, ਪਰ ਜੇ ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਰੋਕਣਾ ਦੇਵਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੋਕਦਲ (ਇਨੈਲੋ) ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਧਰਨੇ ਲਾਏ ਸਨ।

ਇਧਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਵੀ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਰੁਖ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਵੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ

ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਬੂੰਦ ਪਾਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਬਾਰੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਖੂਬ ਸਿਆਸੀ ਡਰਾਮਾ ਹੋਇਆ। ਅਕਾਲੀ ਕਹੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਹਿਰ ਪੂਰਨ ਤੁਰ ਪਏ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਆਸਤ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੈ। 1966 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਰਾਹੀਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਸਿਧਾਂਤ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ: ਬਾਦਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਮਰੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਹੱਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ 'ਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ।

ਦਾ ਰੇਤਕਾ ਚਲਿਆ ਹੈ। 1981 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਠੋਸੇ ਗਏ ਦਰਿਆਈ ਜਲ-ਵੰਡ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਨਹਿਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ ਸੀ। ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਬਡੂਗਰ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਭਖਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸੱਤਾ ਖੁੱਸਣ ਮਗਰੋਂ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਇਕਦਮ ਵਧੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਕਾਫੀ ਗਰਮ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਤੇ ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬਣੀ 1984 ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀ ਗੈਲਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਗੈਲਰੀ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਨੂੰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਬਾਦਲਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਵੱਲ ਧੱਕਣ ਦੀਆਂ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਰਚ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਰਹੀ, ਉਦੋਂ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸਮੇਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਾਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਧਰ, ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਚੁਭੇ ਹਨ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਹੋਹਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਸ

ਗੈਲਰੀ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਤਕਲੀਫ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 1984 ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਵਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸੇ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ ਵੱਲੋਂ ਖਾਤਕੂਵਾਦ ਸਮੇਂ 21 ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤੀ ਮੌਤ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਰਗੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਾਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਏ ਧਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਫੀ ਅਲੋਚਨਾ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਜਾ ਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

**Ad space available
Please call
Ph: 847-359-0746**

Best Fare Guarantee

AMRITSAR \$915

DELHI \$785

Mumbai \$865

866 66 INDIA 4-6-3-4-2

WorldWide Travel
www.fly2world.com

Detroit Chicago
734 838 9998 312 224 8800

Fares shown above are from Chicago and may change without notice, please call our office for more details. Other conditions apply.

PUNJABI MEGA PACK

\$14⁹⁹ FOR 24 MONTHS

Save \$240 over 2 years

Dish.com/Punjabi
1-888-621-5401

dish
YOUR CULTURE AT HOME

All offers require credit qualification, 24-month commitment with early termination fee and eAutoPay. **\$240 Savings Offer:** Valid for activation and installation of qualifying new DISH service. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package in addition to Punjabi Mega Pack. Receive a monthly credit of \$10 for the first 24 months. **Important Terms and Conditions:** Promotional Offers: International programming requires America's Top 120 or higher. Upfront activation and/or receiver upgrade fees may apply based on credit qualification. After 24-month promotional period, then-current monthly price applies and is subject to change. Offer ends 10/18/17. **2 Year Commitment:** Early termination fee of \$20/mo. remaining applies if you cancel early. **Hopper:** Monthly fees: Hopper, \$15; Joey, \$7; Super Joey, \$10. With PrimeTime Anytime record ABC, CBS, FOX and NBC plus two channels. With addition of Super Joey record two additional channels. Watching live and recorded TV anywhere requires an Internet-connected, Sling-enabled DVR and compatible mobile device. **Premium Channels:** Subject to credit qualification. After 3 mos., you will be billed \$60/mo. for HBO, Cinemax, Showtime, Starz and DISH Movie Pack unless you call to cancel. **Installation/Equipment Requirements:** A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Free Standard Professional Installation only. Leased equipment must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. **Other:** All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. After 6 mos., you will be billed \$8/mo for Protection Plan unless you call to cancel. Free standard professional installation only. Taxes or reimbursement charges for state gross earnings taxes may apply. Additional restrictions and taxes may apply. © 2017 DISH Network L.L.C. All rights reserved. HBO®, Cinemax® and related channels and service marks are the property of Home Box Office, Inc. SHOWTIME is a registered trademark of Showtime Networks Inc., a CBS Company. STARZ and related channels and service marks are property of Starz Entertainment, LLC.

Matrimonial

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Ramgariah family looking for a suitable Ramgariah match for their U. S. born son, Sr. Financial Analyst 33 years of age. Please contact: jsnov1973@aol.com 28-74

ਗੁਰਸਿੱਖ ਲੜਕੇ, ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ 24 ਸਾਲ ਕੱਦ 5'8" ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਿੰਘ 91-73557-00013 or hs0013munday@gmail.com 24-27

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Wanted well educated, settled, US citizen/Green card holder match for Sikh/Aurora girl 35 yrs, 5'-2" (divorcee, issueless) beautiful, family oriented, educated visiting USA. Boy can be Sikh/Hindu Punjabi (clean shaven). Please send photograph and bio data at juneja0414@gmail.com 28-31

To Advertise with Punjab Times
Call: 847-359-0746

ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰ ਬੁਲਾਉਣਗੇ ਮਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਮੇਲਨ

ਸੰਗਰੂਰ: ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਮਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਮੇਲਨ' ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਲਈ ਚਲਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਰ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਜੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵੱਲੋਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਤਖਤਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬਜ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਮੁਢਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਭਾਵੇਂ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਬੇਵੱਸ ਹਨ। ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਕਾਂਡ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਮੰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮਰਹੂਮ ਕਵੀ ਦਲਜੀਤ ਮੋਖਾ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ 'ਜਿਊਣਾ' ਲੋਕ ਅਰਪਣ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਨਿਵੇਕਲੀ ਸੂਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਸਵਰਗੀ ਦਲਜੀਤ ਮੋਖਾ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਿਹ 'ਜਿਊਣਾ: ਦਲਜੀਤ ਮੋਖਾ- ਕਾਵਿ ਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ' ਅਰਜ਼ੋਈ ਫੀਨਾ ਮੋਖਾ ਸੀ।

ਕਵਿਤਾ ਮੋਖਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ 'ਜੀ ਆਇਆ' ਕਿਹਾ। ਉਪਰੰਤ ਕਿਤਾਬ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਰਸਮ

ਸੋਹਲ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਅ, ਰਾਣੀ ਨਗਿੰਦਰ, ਉੱਕਾਰ ਸਿੰਘ ਡੁਮੇਲੀ, ਚੇਤਨ ਸੋਢੀ, ਟਿਪਸੀ ਤਲਵਾਰ, ਸ਼ਸੀ ਕਾਂਤ ਉਪਲ, ਕੁਲਦੀਪ ਸੇਠੀ, ਮਨਮੋਹਨ ਪੂਨੀ, ਇਜਾਜ਼ ਭੱਟੀ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਮਾਨ

ਦਲਜੀਤ ਮੋਖਾ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ 'ਜਿਊਣਾ' ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕਰਨ ਸਮੇਂ (ਸੱਜਿਓਂ ਖੱਬੇ) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਅ, ਕਰਣ ਫੀਨਾ, ਨੰਨੀ ਅਰਜ਼ੋਈ ਫੀਨਾ ਮੋਖਾ, ਹਰਲੀਨ ਮੋਖਾ, ਕਵਿਤਾ ਮੋਖਾ, ਰਾਜਵੰਤ ਮੋਖਾ, ਰਾਣੀ ਨਗਿੰਦਰ, ਪ੍ਰੇਮ ਮਾਨ, ਸ਼ਸੀ ਕਾਂਤ ਉਪਲ, ਰਾਮਜੀ ਦਾਸ ਸੇਠੀ ਮਹਿਤਾਬ ਅਤੇ ਗੁਰਿੰਦਰ ਮਾਨ।

ਇਕ ਭਰਵੇਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਦਲਜੀਤ ਦੀਆਂ ਹੋਣਹਾਰ ਬੇਟੀਆਂ ਕਵਿਤਾ ਮੋਖਾ ਅਤੇ ਹਰਲੀਨ ਮੋਖਾ ਵਲੋਂ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਅ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸਹਿ-ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਵਜੋਂ ਰਿਹਾ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਦਲਜੀਤ ਦੀ ਨੰਨੀ ਦੋਹਤੀ

ਸਵਰਗੀ ਮੋਖਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰਾਜਵੰਤ ਮੋਖਾ ਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਕਵਿਤਾ ਮੋਖਾ ਨੇ 'ਜਿਊਣਾ' ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ। ਹਰਲੀਨ ਮੋਖਾ ਨੇ ਦਲਜੀਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਬੱਚੇ' ਪੜ੍ਹੀ।

ਦਲਜੀਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ- ਹਰਬਿੰਦਰ ਢਿੱਲੋਂ, ਪ੍ਰੇਮ ਮਾਨ, ਰਾਮਜੀ ਦਾਸ ਸੇਠੀ ਮਹਿਤਾਬ, ਸੁਰਿੰਦਰ

ਅਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਮਰਾਪੁਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਪ੍ਰੀਆ ਨਿੰਝਰ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਦਲਜੀਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਤਰਨਮ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ। ਰੀਟਾ ਕੋਹਲੀ ਨੇ ਦਰਦ ਭਿੰਜੇ ਬੋਲ ਗਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ।

ਰਾਜਵੰਤ ਮੋਖਾ ਵਲੋਂ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਬਿਰਹਾ ਭਿੰਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਮਾਹੌਲ ਹੀ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਵਿਤਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ। ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਸਾਧੂ ਬਿਨਿੰਗ ਅਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ ਦੇ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਆਏ ਸੁਨੇਹੇ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਰਣ ਫੀਨਾ, ਤਰਲੋਚਨ ਸੱਚਰ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੱਚਰ, ਤਰਸੇਮ ਘੁੰਮਣ, ਮਨਮੋਹਨ ਆਲਮ, ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਭੱਲਾ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੋਹਲ, ਨੀਰੂ ਸਹਿਰਾਅ, ਨੀਲਮ ਸਿੰਘ, ਵਿਨੋਦ ਸਿੰਘ, ਨਰਿੰਦਰ ਤਲਵਾਰ, ਅਮਨ ਤਲਵਾਰ, ਪੁਸ਼ਪਾ, ਸਿਮਲਾ ਸੇਠੀ, ਅਜਮੇਰ ਕੌਰ, ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਉਮਰਾਪੁਰ, ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਰਮਨ ਕਾਹਲੋਂ, ਧਰਮਪਾਲ ਕਾਹਲੋਂ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਆਗੂ ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ 16 ਨੂੰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਮਰਹੂਮ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਆਗੂ ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਕ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ,

ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਵਿਖੇ ਐਤਵਾਰ, 16 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਈ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਰਹੂਮ ਡਾ. ਔਲਖ ਦੀਆਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਘੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਜਨੇਟਿਕਸ ਵਿਚ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਅਤੇ ਬੋਸਟਨ ਵਿਚ

ਰੀਸਰਚ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾ. ਔਲਖ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਪਿਛੋਂ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਗਏ ਸਨ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਫੋਨ: 347-324-2405, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਫੋਨ: 718-974-4827 ਜਾਂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਫੋਨ: 347-837-5615 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਆਇਓਵਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕੱਚੀ ਕੁੱਕ, ਤੰਦੂਰੀਏ, ਹੈਲਪਰ, ਸਰਵਰ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 515-291-1961

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ

ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਹਵੇਲੀ' ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ, ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 262-391-7666

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334
Blu-ray DVD

All Work In Digitals

Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function

Experience 25 Year

Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ
ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਜੇ ਥੱਕ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਫੋਨ (408) 687-1899

Gurdeep Singh Sandhu

Homeopathic Practitioner/Consultant Since 1973
DHMS-Gold Medalist, BAMS, MDEh.- India

Well Experienced as:

Director, Principal, Professor and Chief Medical Officer in
Medical Colleges and Hospitals of Punjab (India)
Practice Under State of California Act SB 577

EX Member: The California Homeopathic Society
National Center For Homeopathy- USA

Live on Jas TV

Saturday 9:30AM and Sunday 4PM (Pacific Time)

7021 Village Park Way, Dublin, CA 94568

Gurdeep Singh Sandhu

Email:

Homeomedicine@yahoo.com

ਜੀ 20: ਵਪਾਰ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਮੁਆਫਕ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਹੈਮਬਰਗ: ਜੀ20 ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ 20 ਵਿਕਸਤ ਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਖੋਲ੍ਹਣ, ਨਾਜਾਇਜ਼ ਵਪਾਰਕ ਕਵਾਇਦਾਂ ਤੇ ਰੱਖਿਆਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਨੱਥਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਨਅਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਲਮੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦਾ ਵੀ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵਪਾਰ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਮੁਆਫਕ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਗੇ। ਡਿਜੀਟਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਭਵਿੱਖੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ. ਕੋਟਾ ਸੁਧਾਰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ 2019 ਤੱਕ ਨਵਾਂ ਕੋਟਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਬਣਾਉਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਿੱਤੀ

ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਸੰਚਾਰ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਖਤਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦਾ ਵੀ

ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜੀ20 ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਅਗਲੀ ਮੀਟਿੰਗ 2018 ਵਿਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਿਚ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ 2019 ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ 2020 ਦੀ ਸਾਉਦੀ

ਪੈਰਿਸ ਸਮਝੌਤੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕੱਲਾ ਪਿਆ ਅਮਰੀਕਾ

ਹੈਮਬਰਗ: ਪੈਰਿਸ ਜਲਵਾਯੂ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ 'ਅਟੱਲ' ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਲਮੀ ਤਪਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜੀ-20 ਗਰੁੱਪ ਦੇ 18 ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ, ਜੋ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਰਮਨ ਦੀ ਚਾਂਸਲਰ ਐਂਜਲਾ ਮਰਕਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਪੈਰਿਸ ਜਲਵਾਯੂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮਰਥਨ ਵਿਖਾਇਆ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੀ ਜੂਨ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਪੈਰਿਸ ਜਲਵਾਯੂ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਹਟਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਰਬ ਵਿਚ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਆਮ ਰਾਇ ਬਣੀ।

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚਾਲੇ ਜੀ-20 ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ-ਵਿਰੋਧੀ ਚਰਚਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ

ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ। ਸੰਮੇਲਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਰਵਿੰਦ ਪਨਗੜੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੀ-20 'ਚ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਚਰਚਾਵਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼, ਪ੍ਰਵਾਸ ਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਅ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਸਮਝੌਤਾ ਪ੍ਰਵਾਨ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 120 ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਆਲਮੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ ਸਣੇ ਹੋਰ ਪਰਮਾਣੂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਬੰਦੋਬਸਤੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ।

ਪਰਮਾਣੂ ਨਿਸ਼ਸਤਰੀਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੰਦੋਬਸਤੀ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ 122 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਈ ਅਤੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ

ਰਿਹਾ। ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ, ਰੂਸ, ਬਰਤਾਨੀਆ, ਚੀਨ, ਫਰਾਂਸ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ।

ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਮੋਹਰੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਖਿਲਾਫ ਆਲਮੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਮੋਹਰੀ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਏਸ਼ਿਆਈ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕੋਲੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸੌਰ ਊਰਜਾ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਲ 2030 ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 24 ਘੰਟੇ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ, ਨਵੇਂ ਹੱਲ ਤੇ ਊਰਜਾ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਖਿਲਾਫ ਆਲਮੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੰਦੋਬਸਤੀ ਦਾ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੱਦਣ ਵਾਸਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ 120 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਮਤੇ

ਉੱਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਇਸ ਮਤੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ 'ਵੋਟਿੰਗ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ' ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਪਰਮਾਣੂ

ਨਿਸ਼ਸਤਰੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਈ ਤਾਘ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ 'ਜੇਨੇਵਾ ਆਧਾਰਤ ਕਾਨਫਰੰਸ ਆਨ ਡਿਸਆਰਮਾਮੈਂਟ' ਹੀ ਇਕੋ ਇਕ ਬਹੁ-ਧਿਰੀ ਨਿਸ਼ਸਤਰੀਕਰਨ ਫੋਰਮ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੜਤਾਲ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਪੜਤਾਲ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲੂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਤੰਬਰ ਵਿਚ ਦਸਤਖਤ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈੱਡ ਕੁਆਰਟਰਜ਼ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50 ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇਹ 90 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਪਿੱਛੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਹੈ ਇਹ ਮਨਸ਼ਾ...

ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿੰਦਬਰਮ ਦੇ ਤਰਕ ਪਿੱਛੇ ਛਿੜੀ ਚਰਚਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਟੈਕਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਮੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਦੇਸ਼, ਇਕ ਟੈਕਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਬਹੁਪੱਧਰੀ ਟੈਕਸ ਦਰਾਂ ਨੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦਾਂ, ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਨੂੰ ਵੀ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ 'ਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਟੈਕਸ ਦਰਾਂ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 18 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੱਦ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਛੇ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਕਰ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਉੱਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਈ ਹਾਲੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਹਫਤਾ ਤਫਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ।

ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ। ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੀ ਕਲਪਨਾ 'ਚ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਇਕ

ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੀ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਵਿਚ ਸਿੰਗਲ ਦਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤਿੰਨ ਟੈਕਸ ਦਰ ਸਟੈਂਡਰਡ ਦਰ, ਸਟੈਂਡਰਡ ਪਲਸ ਦਰ ਤੇ ਸਟੈਂਡਰਡ ਮਾਈਨਸ ਦਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਪਰ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟੈਕਸ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਦਰਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਉਪਰ ਵੀ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਕਰੂਰ ਮਜ਼ਾਕ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਬਹੁਪੱਧਰੀ ਟੈਕਸ ਦਰਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਾਲੀਆ ਹਿੱਤ ਸੋਧਣ ਲਈ ਤੇ ਦਰਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਇਹ ਭਲਾ ਇਸ ਨੂੰ 'ਇਕ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਟੈਕਸ' ਵਾਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਵੀ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਾਗੂ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ: ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਐਨ.ਸੀ. ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੌਰਾਨ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਾਗੂ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਰ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਕਾਂਗਰਸ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਅਤੇ ਇਕ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋ ਦਿਨ ਚਰਚਾ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨੀ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੀ 28 ਤੇ 40 ਫੀਸਦੀ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੱਦ 18 ਫੀਸਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਵੀ ਟੈਕਸ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ, ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. 'ਚ ਰੱਖਣ ਉੱਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਰਬਚਾਰੇ 'ਤੇ ਅਸਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਲਘੂ ਮਿਆਦ 'ਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧੇਗੀ।

ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ

ਅਯੁੱਧਿਆ: ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਵਾਦ ਉੱਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਹੈ ਪਰ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵੱਲੋਂ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਟਰੱਕ ਪੱਥਰ ਮੰਗਵਾਏ ਹਨ। ਇਹ ਪੱਥਰ ਕਾਰ ਸੇਵਕ ਪਰਮ ਵਿਚ ਰਖਵਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਮੰਦਰ ਜਾਂ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਪੱਖ ਉਥੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫਿਲਹਾਲ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਛੇਤੀ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਧੂ ਸੰਤ, ਰਾਮ ਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ।

ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਪੱਥਰ: ਸੁਆਮੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਬਰਮਣੀਅਮ ਸੁਆਮੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੱਥਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਉੱਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਣਜ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਫਾਰਮ 39 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦੋ ਟਰੱਕ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਖੇਪ ਤਰਾਸ਼ੀ ਲਈ ਮੰਗਵਾਏ ਸਨ। ਲਾਲ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਟਰੱਕ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਭਰਤਪੁਰ ਤੋਂ ਅਯੁੱਧਿਆ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ।

ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼: ਜਿਲਾਨੀ

ਅਯੁੱਧਿਆ: ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਜ਼ਫਰਯਾਬ ਜਿਲਾਨੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਥਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹਨ।

ਨਵੇਂ 'ਜਰਨੈਲਾਂ' ਦੀ ਅੜੀ ਪਿਛੋਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਚੁੱਕੇ ਬਾਦਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹਥਿਆਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੋ ਨਵੇਂ ਜਰਨੈਲਾਂ- ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਅੜੀ ਮਗਰੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਤਬਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕ ਹੀ ਲਏ ਹਨ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਤੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਕੋਬਲ ਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਾਫੀਆ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਮਗਰੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਟਾਲਦੇ ਰਹੇ। ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੰਘੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਫਾਸਟਵੇਅ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਹੋਈ ਕੋਬਲਿਟ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਫਾਸਟਵੇਅ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਸ.ਐਲ. ਗੋਇਲ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਸਟਵੇਅ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2008 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2017 ਤੱਕ ਦੇ ਕਰਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਵੀ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੋਇਲ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2008 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2011 ਤੱਕ ਫਾਸਟਵੇਅ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 2600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਸੂਲ

ਕਰਨੇ ਸਨ ਪਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ 5 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਰਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2011 ਦੌਰਾਨ ਫਾਸਟਵੇਅ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰ ਕੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਮੀਆਂ ਬੇਪਰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀ ਤੇ 2600 ਕਰੋੜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ।

ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ 75 ਬੱਸਾਂ ਆਈਆਂ ਲਪੇਟੇ ਵਿਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ 75 ਲਗਜ਼ਰੀ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਨਵੀਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਸ਼ਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਪੀਕਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਦੀ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਡਿੱਪਾ ਦੀ ਪਿਆਰ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ ਦੀ ਕਰਤਾਰ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਰੱਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 12,210 ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਰੂਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਗਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਤੋਂ ਪਰਮਿਟ ਦੇ ਕੇ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ 5432 ਆਮ ਬੱਸਾਂ, 6700 ਮਿੰਨੀ ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ 78 ਇੰਟੈਗਰਲ ਲਗਜ਼ਰੀ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਰੂਟ ਬੰਦ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਰੂਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਰਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਢਾਂਚਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੋਇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਵਸੂਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉਤੇ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਾਸਟਵੇਅ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 3600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਨਵਾਇਸ ਵੀ ਡਿਲੀਟ ਕਰ

ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਫਾਸਟਵੇਅ ਤੇ ਕੋਬਲ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਦਿਖਾ ਕੇ ਕਰਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਾਸਟਵੇਅ ਵੱਲੋਂ 45 ਲੱਖ ਸੈਟਟਾਪ ਬਾਕਸ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਦਰਾਮਦੀ ਸਮੇਂ ਕਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਬਲ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 25 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਾਬੀ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੀਤਾ ਐਲਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਾਬੀ ਦੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਹਾਵੀ ਇਕ ਵੱਡੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਘਰਾਣੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਦੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਰੂਟ-ਪਰਮਿਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਧੇ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਾਧਿਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਉਪਰ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਾਧੇ 3

ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਨਵੇਂ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦੁਆਬਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵੀ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਉਡ ਜਾਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਰੂਟ-ਪਰਮਿਟ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ 24

ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚਾਰ-ਚਾਰ, ਪੰਜ-ਪੰਜ ਵਾਰ ਰੂਟਾਂ 'ਚ ਵਾਧੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਅਜਿਹੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੂਟ-ਪਰਮਿਟ ਹੁਣ ਰੱਦ ਹੋਣਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ 'ਚ ਨਵੇਂ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਲਾਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਬਦਲਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਬਦਲ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜਸੀ ਦਾਬੇ ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਮਲਾਈਦਾਰ ਸਮੇਂ ਉਪਰ ਕੁਝ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰ ਹੀ ਪੱਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਮਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ ਤੇ ਆਮ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ

ਹਨ, ਪਰ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਬੱਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਰੋਸਟਰ ਬਣੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਬੱਸ ਵਿਚ ਜੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਵੀ ਲੱਗੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੁਣ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਉਪਰ ਵਾਧੂ ਮਿੰਟ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਇਕੱਲੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਹੀ 29 ਇੰਟੈਗਰਲ ਲਗਜ਼ਰੀ ਮਰਸਡੀਜ਼ ਕੋਚਾਂ ਨਵੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਇਕ ਲਗਜ਼ਰੀ ਬੱਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਵਾ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੰਟੈਗਰਲ ਕੋਚਾਂ ਦੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੁੱਲ 78 ਰੂਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੇ 64 ਦੇ ਕਰੀਬ ਰੂਟ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਟਾਈਟਲਰ ਤੋਂ ਖਤਰਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਵਿਵਾਦਤ ਹਥਿਆਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਤੇ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਵਰਮਾ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੋਂ ਜਾਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਵਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਲੀਗ੍ਰਾਫ ਟੈਸਟ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਵਰਮਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਅੱਵਲ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਦਾ

ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੋਂ ਖਤਰਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 24 ਘੰਟੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੇ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਕ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪਾਲੀਗ੍ਰਾਫ ਟੈਸਟ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮੌਕਿਆਂ ਉਤੇ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਚ ਟਾਈਟਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਫਰਿੰਜ 'ਚ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ 'ਸਮਾਧੀ'

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੂਰ ਮਹਿਲ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦਿਵਿਆ ਜਥੇਤੀ ਸੰਸਥਾਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵੱਡਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਦੇਹ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦਾ ਸਰੀਰ ਫਰਿੰਜ 'ਚ ਪਿਆ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਤਰਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਰੀਰ ਵੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੁਹਰੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕਹਿਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦਾ ਸਸਕਾਰ 15 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦਾ ਬੇਟਾ ਦਲੀਪ ਝਾਅ ਪਿਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਸਕੇ। ਝਾਅ ਨੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ

ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਨੂਰ ਮਹਿਲ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦਿਵਿਆ ਜਥੇਤੀ ਸੰਸਥਾਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਦੇਹ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰੇਗਾ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕਰੀਬੀਆਂ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਲਿਜਾਵੇਗਾ। ਪੂਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਦਲੀਪ ਝਾਅ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਚੈੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਪਾਏਗਾ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਉਹੀ ਡਰਾਈਵਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਡੇਰੇ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ਸੀ।

ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਡੇਰਾ ਦੇ ਸਰਧਾਲੂ ਝਾਅ ਨੂੰ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦਾ ਬੇਟਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜੋ ਸਮੇਂ-

ਸਮੇਂ ਡੇਰੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਕੇ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੀ ਦੇਹ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਸਕੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਰਟ ਨੇ ਡੇਰੇ ਨੂੰ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫੰਡ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।

Punjab Times

Established in 2000
18th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703**Distributed in:**

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ

ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ

ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਸੁਰਜੀਤ ਗੱਗ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੇ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ ਭਖਾਈ

ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਪੁਲਿਸ ਨੇ
ਕਵੀ ਸੁਰਜੀਤ ਗੱਗ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ
ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ
ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਹੈ। ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤਖਤ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ
ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ
ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਈ ਹੈ।

ਤਖਤ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ
ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ
ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੱਗ ਦੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੱਗ
ਵੱਲੋਂ 'ਗੱਗਬਾਣੀ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਆਏ ਦਿਨ
ਉਲਟਾ-ਸਿੱਧਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ
ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਜਿਥੇ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਬਾਰੇ ਅਪਸ਼ਬਦ ਵੀ ਆਪਣੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਪੇਜ 'ਤੇ
ਲਿਖੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੌਂਗਰ ਅਤੇ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ
ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ
ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ,
ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੱਗ ਖਿਲਾਫ਼ ਧਾਰਾ
295 ਏ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਗੱਗ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਜਿਸ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ
ਉੱਤੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ,
ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਰਾਵਾਂ
ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਆਖ
ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਉਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ
ਕਰਨ ਸੋਭਦਾ ਨਹੀਂ, ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ
ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਗੱਗ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ,
ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਆਏ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਛੋਹਿਆ
ਹੈ। ਉਂਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਨਿਆ

ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਪੈਂਸਿਲ ਚਿੱਤਰ 32 ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ 'ਚ ਵਿਕਿਆ

ਲੰਡਨ: ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਪੈਂਸਿਲ ਨਾਲ
ਬਣਿਆ ਚਿੱਤਰ ਇਥੇ ਸੋਢੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਨਿਲਾਮੀ
ਦੌਰਾਨ 32,500 ਪੌਂਡ ਵਿਚ ਵਿਕਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ
ਇਹ ਮੁੱਲ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਤ ਕੀਮਤ ਨਾਲੋਂ
ਚਾਰ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਹੈ।

ਇਸ ਪੈਂਸਿਲ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਾਂਧੀ
ਵੱਲੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ ਅਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ
ਬੋਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਰਤ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ
ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਲਿਖੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 37500
ਪੌਂਡ 'ਚ ਵਿਕਿਆ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਜੌਹਨ ਹੈਨਰੀ
ਐਮਸੋਵਿਜ਼ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਂਸਿਲ ਚਿੱਤਰ 1931
ਵਿਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਗੋਲ ਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ
ਲਈ ਲੰਡਨ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਗਾਂਧੀ
ਉਦੋਂ ਲੰਡਨ ਦੇ ਈਸਟ ਐਂਡ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ
ਸੈਂਟਰ ਕਿੰਗਸਲੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਰੁਕੇ ਸਨ। ਉਂਜ
ਨਿਲਾਮ ਘਰ ਨੂੰ ਪੈਂਸਿਲ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ 12 ਹਜ਼ਾਰ
ਤੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ 33 ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਤੱਕ
ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਸੀ।

ਬਡੌਂਗਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਭਖਿਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਸੱਜਣ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਆਓ-ਭਗਤ ਨਾ
ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ
ਖਿਲਾਫ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ
ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਬਡੌਂਗਰ ਉੱਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ
ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ
ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਗਰਮਖਿਆਲ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿੱਚੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ
ਹਮਾਇਤ 'ਤੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ
ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ
ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇਹ ਪੂਰੀ
ਦੀ ਪੂਰੀ ਖੇਡ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਖੜੀ
ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਫਸੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ

ਜਲੰਧਰ: ਇਰਾਕ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਮੋਸੁਲ
ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਉਥੇ
ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੰਧਕ ਬਣਾਏ ਗਏ 39
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ
ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝ ਗਈ ਹੈ। ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ
ਲਈ ਇਰਾਕ 'ਚ ਫਸੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ
ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ
ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਯਾਦ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਕਿ ਮੋਸੁਲ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆਈ.ਐਸ. ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ
ਹਟਦਿਆਂ ਹੀ 39 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਰਾਕ
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਲਿਆਂਦਾ
ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ
ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੋਸੁਲ 'ਚ ਬੰਧਕ
ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ-
ਠਾਕ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 15 ਜੂਨ 2014
ਵਿਚ 39 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਬਣਾ ਲਿਆ
ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ
ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਰਾਕ 'ਚ ਫਸੇ

ਹੈ ਕਿ ਗੱਗ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਣ ਵੇਲੇ ਜ਼ਬਤ ਤੋਂ
ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਨੇ ਗੱਗ
ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜਿਥੇ ਉਸ
ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ
ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਸ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ
ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ
ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਵੀ ਅਸਹਿਮਤੀ
ਜਤਾਈ ਹੈ। ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ ਸਰਬਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਭਾ ਲਿਖਣ-
ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੁੱਦਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ
ਜ਼ਾਬਤਾ ਹੀ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ
ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਗ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਦੇ
ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ
ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ
ਹੈ।

ਪਾਲੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਕਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ
ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ
ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? 'ਸਰੋਕਾਰ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੱਪੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਜਾਂ

ਜਲੰਧਰ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਚੁੜਾਵਾਲੀ ਦੇ ਸੁਰਜੀਤ
ਮਿਨਹਾਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਉਸ਼ਾ ਰਾਣੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਹੁਣ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ
ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਇਰਾਕ 'ਚ
ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਸੁਲ ਸ਼ਹਿਰ
ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਇਰਾਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਾਪਸ
ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹੁਣ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ
ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਨਿਭਾਵੇ
ਅਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਘਰ
ਪਹੁੰਚਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਟਾਂਡਾ ਦੇ ਬਲਵੰਤ
ਰਾਏ ਦੀ ਪਤਨੀ ਗਿਆਨੋ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਪਵਨ ਨੇ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸ
ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਕ 'ਚ ਬੰਧਕ ਬਣਾਏ
ਪੰਜਾਬੀ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇਰੀ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ
ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਇਰਾਕ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ
ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਤੁਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ
ਨੂੰ ਵਤਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ।

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਧਾ ਦੇ ਲੇਖਕ ਲਈ ਇਤਹਾਸ ਜਾਂ
ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਟੇਡਾ ਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਾ ਮਸਲਾ
ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਤਹਾਸ ਤੇ ਮਿੱਥ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੋ-
ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਜ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ
ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੁਦ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਸਕਦੀ
ਹੈ। ਇਸ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਗ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ
ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਸਟੇਟ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ,
ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਮਹਾਂ ਨਾਇਕ ਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਰਾਹੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ।

ਅਮਨਦੀਪ ਹਾਂਸ ਮੁਤਾਬਕ, ਉਹ ਗੱਗ ਵਲੋਂ
ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ
ਨਹੀਂ। ਰਹੀ ਗੱਲ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਅਤੇ
ਉਸ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਧਾਰਾ 295 ਏ ਦੀ, ਤਾਂ ਇਸ
ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ ਮੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
'ਮੁਲਜ਼ਮ' ਦੇ ਧਰਮ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ
ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ
ਸਮਝ ਸਕੇ ਕਿ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੌਮ ਵਲੋਂ ਦੂਜੀ
ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਕਾਰਨ ਮੁਲਕ ਛੱਡਣ
ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨਾਲ
ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ, ਆਪਣੇ
ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਰਹੂ ਰੀਤਾਂ ਜਬਰੀ ਦੂਜੇ ਧਰਮ ਦੇ
ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਬੋਧਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ
ਨਿੱਝ ਖੁੰਢੀ ਕਿਉਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਬਾਰੇ ਰਾਹਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਬੁੱਚਤਖਾਨਿਆਂ ਲਈ
ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ
ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਟੋਅ ਕਰਨ
ਵਾਲਾ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ
ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ
ਵਿਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੁਪਰੀਮ
ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਹੈ
ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ
ਉਠਾਏ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਆਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ
ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ
ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ
ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ
ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਦੁਰਈ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅੰਤਰਿਮ
ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼
ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੀਤੀ
23 ਮਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ
ਵਾਜਬੀਅਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਹਾਰਿਆ ਪੰਜਾਬ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਇਹ ਨਹਿਰ ਉਸਾਰ ਲਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ
ਇਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ 1988 ਵਿਚ ਰੁਕ ਗਈ ਸੀ।
ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਅਗਲੀ
ਸੁਣਵਾਈ 7 ਸਤੰਬਰ ਤੈਅ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ
ਹੈ, ਪਰ ਨਹਿਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸੰਕਟ ਟਲਿਆ
ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਤੱਥਾਂ
ਅਨੁਸਾਰ 1981-2013 ਦੀ ਜਲ ਵਹਾਅ
ਸੀਰੀਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ
17.17 ਮਿਲੀਅਨ ਏਕੜ ਫੁੱਟ
(ਐਮ.ਏ.ਐਫ.) ਪਾਣੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ
13.38 ਐਮ.ਏ.ਐਫ. ਪਾਣੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ
ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੱਖ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ
ਗਿਆ ਕਿ ਪਾਣੀ ਹੀ ਘੱਟ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਹਿਰ
ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ, ਪਰ

ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ
ਕਰਵਾਉਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ
ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ
(2002 ਤੋਂ 2007) ਸਮੇਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ
ਦਾ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਾਲਾ
ਫੈਸਲਾ ਸੰਕਟ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। 12 ਜੁਲਾਈ,
2004 ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਰੱਦ
ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ
ਸਮੱਸਿਆ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਮਾਮਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤਾਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਇ
ਮੰਗ ਲਈ। ਕਈ ਸਾਲ ਤੱਕ ਮੁੱਦਾ ਠੰਢੇ ਬਸਤੇ
ਵਿਚ ਪਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੇ
ਲਗਭਗ 9 ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ
16 ਨਵੰਬਰ, 2016 ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ
ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁੜ

ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਰੈਫਰੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੰਜਾਬ
ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ
ਨੇ 14 ਮਾਰਚ, 2016 ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ
ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਵੀ ਰੋਕ
ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।

15 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ
ਲਗਭਗ 214 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਇਸ ਨਹਿਰ
ਲਈ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ 5376 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਡੀ-
ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦੇਣ ਦਾ
ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ
ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੈਪਟਨ
ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ
ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸਤੀਫੇ
ਦਿਵਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹਿਰਾਸਤੀ ਮੌਤਾਂ 'ਤੇ ਘਿਰੇ ਕੈਪਟਨ

ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟਿਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 21 ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤੀ ਕਤਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ 4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ 16 ਜੂਨ 2017 ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ 21 ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ, ਸੱਚ ਨੂੰ 30 ਸਾਲ ਤੱਕ ਲੁਕਾਉਣ, ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੋਕਾ ਦੇਣ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਕਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 17 ਮਈ 2017 ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟਵਿਟਰ ਅਕਾਊਂਟ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹਵਾਲਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ 21 ਸਿੱਖ

ਬਹਿਬਲ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਕੈਪਟਨ ਤੇ ਬਾਦਲ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਾਲ 2015 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ (ਫਰੀਦਕੋਟ) ਵਿਚ 'ਬੇਲੋੜੀ' ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਪਿੱਛੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਲਈ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਏਗਾ। ਉਧਰ, ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਦਿੱਲੀ) ਵੱਲੋਂ ਕਰਾਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਨ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ 183 ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 121 ਹਾਲੇ ਵੀ ਅਣਸੁਲਝੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਬਾਅਦ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ 13 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 12 ਸੁਲਝਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨੂੰ 'ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਲੋੜੀ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਮੁਢਾਦ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ।

ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ., ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟਵੀਟ 'ਚ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਉਤੇ 21 ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹਵਾਲਗੀ ਦੇਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਉਕਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਕਤਲ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ 4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਨਤਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤੁਰੰਤ ਐਫ. ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 21 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਘਾਣ ਉਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀ ਪਈ।

ਮੋਦੀ ਦੀ ਚਾਹ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਖਰਚੇ ਜਾਣਗੇ 100 ਕਰੋੜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਡਨਗਰ ਵਿਚ ਜਿਸ ਦੁਕਾਨ ਉੱਤੇ ਚਾਹ ਵੇਚਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰੀ ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇਸ

ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਜਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 'ਤੇ 100 ਕਰੋੜ ਖਰਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ ਚਾਹ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਟਰਿਸਟ ਪਲੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵਡਨਗਰ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਚਾਹ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਛੇਤਛਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਟੀ-ਸਟਾਲ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੁਰਾਤਤਵ ਸਰਵੇਖਣ (ਏ.ਐਸ.ਆਈ.) ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਿਆਨ ਗੋਦੜੀ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇਜ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਹਰਿਦੁਆਰ ਸਥਿਤ ਹਰ ਕੀ ਪੋਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਿਆਨ ਗੋਦੜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਬਣੀ 15 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੌਲਗਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿਖੇ 1505 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਆਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਡਮੁੱਲੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਇਥੇ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਸੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਗਤ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ

ਹਰਿਦੁਆਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣਾ ਵਫਦ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਕੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਫਦ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਿਆਨ ਗੋਦੜੀ ਦੀ ਮੁੜ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

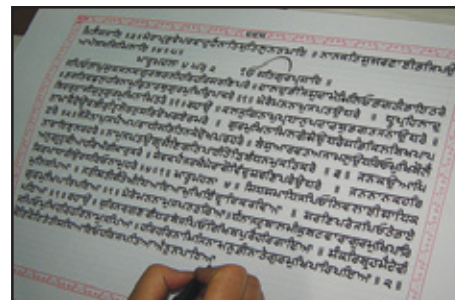
ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉਪਰ ਗੌਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਵਸੰਮਤੀ ਨਾਲ 9 ਮੈਂਬਰੀ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਹਰਿਦੁਆਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਲ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ, ਅਖਾੜਾ ਮੁਖੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁੜ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕਰੇਗੀ।

ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸਰੂਪ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਹਵਾਲੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਕ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਕੁਝ ਖਾਮੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲੋਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਕੇ ਰਿਪੋਰਟ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੂੰ ਭੇਜੇ। ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਗੇ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਹੱਥ ਲਿਖਤ

ਸਰੂਪ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਵਾਸੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖੋਸਾ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ

ਵਿਖੇ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਅਰਦਾਸ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਇਸ ਵਿਚਲੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਵੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸਰੂਪ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਸਰੂਪ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰੱਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਖੱਤਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਸਕੱਤਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਐਸ. ਸਾਰੋਂ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵਕੀਲ ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਉੱਜ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਕਮਲ ਗੁਪਤਾ, ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਤੇ ਸੀਮਾ ਤ੍ਰਿਪਾ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਖੱਤਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰੀਬ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣਾ ਹੀ ਸੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਕਰੀਨਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਮੁੱਖ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮਾਰਗ ਦੀ ਦਿੱਖ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਇਥੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਆਦਮਕੱਦ ਐਲ.ਈ.ਡੀ. ਸਕਰੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਐਲ.ਈ.ਡੀ. ਸਬੰਧੀ ਹੋਇਆ ਸਮਝੌਤਾ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਾਰਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਦਿਖਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਰੰਗਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਐਲ.ਈ.ਡੀ. ਸਕਰੀਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕਰੀਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਇਕ ਬ੍ਰਾਂਡ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਖਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮੰਗ

ਸਮਝੌਤੇ 'ਚ ਕੀਰਤਨ ਦਿਖਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ

ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ।

ਐਲ.ਈ.ਡੀ. ਸਕਰੀਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਭਾਈਵਾਲ ਐਨ.ਐਸ. ਪਬਲੀਸਿਟੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿਚਾਲੇ ਇਹ

ਸਮਝੌਤਾ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੈਪੁਰ ਆਧਾਰਤ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਲਗਭਗ ਦਸ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਇਥੇ ਪੰਜ ਵੱਡੀਆਂ ਆਦਮਕੱਦ ਐਲ.ਈ.ਡੀ. ਸਕਰੀਨਾਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 15 ਸਾਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕਰੀਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿਖਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਪਰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਸਰਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 90 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿਖਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕਰੀਨਾਂ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਮੱਦ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਨਿਰੋਲ ਵਧਾਰਕ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕਮਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਫਿਲਹਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕਰੀਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਲ.ਈ.ਡੀ. ਸਕਰੀਨਾਂ ਲਾਉਣ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਵਜੋਂ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਟੈਕਸ ਵਜੋਂ 46 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਦੇਵੇਗੀ।

ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਜੱਦ 'ਚ ਆਏ ਪਿੰਡ ਸਿਵੀਆਂ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਦਾਸਤਾਨ

ਬਠਿੰਡਾ: ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਿਵੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਕੈਂਸਰ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਲਾਵੇਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਈ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਅ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਤਕਰੀਬਨ 7 ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਬੀਆਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਉਠੀਆਂ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤ ਉਦੋਂ ਫੈਲੀ ਜਦੋਂ ਕੈਂਸਰ ਕਰ ਕੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਲੋਕ ਮੌਤ ਦੀ ਆਗੋਸ਼ ਵਿਚ ਜਾ ਸੁੱਤੇ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਸਦੇ ਵੱਸਦੇ ਘਰ 'ਚ ਕੈਂਸਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੀ ਖੋਹ ਲਈਆਂ। ਇਸ ਘਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੂਨ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਬਥੇਰੀ ਵਾਹ ਲਾਈ ਪਰ ਸਿਰਫ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੰਦਰੀ ਮੌਤ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਖੇਡ ਗਈ। 31 ਮਈ, 2017 ਨੂੰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਿਆ। ਹਾਲੇ ਮਸਾਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੀ ਲੰਘੇ ਸਨ ਕਿ ਕੈਂਸਰ ਨੇ ਇਕੋ ਦਿਨ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋਰ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 5 ਜੂਨ, 2017 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਿਆ।

ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਔਖੇ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ। ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਾਸੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੀ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਮੌਤ ਨਾਲ ਜੰਗ ਲੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਖੀਰ ਕੈਂਸਰ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਗਿਆ। ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ 7-8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਜ ਉਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਚ ਕੇ ਪੈਸਾ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਤੇ ਘਰੇ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਪਾਇਆ। ਅਖੀਰ ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਬਾਪ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਦੋ ਮੌਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 7 ਜੂਨ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਔਸਤਨ 43 ਮੌਤਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਔਸਤਨ 43 ਮੌਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮਾਲਵਾ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਪੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਲੱਭੇ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਦਿਨ ਨਾ ਵੇਖਣੇ ਪੈਣ।

2017 ਨੂੰ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੌਰ ਵੀ ਲੀਵਰ ਤੇ ਮਿਹਦੇ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਕਾਰਨ 7 ਮਹੀਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਮੌਤ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਲੜਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਇਥੇ ਵੀ ਕੈਂਸਰ ਜਿੱਤ ਗਈ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੱਲੇ

ਪਿਆ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਰੋਣਾ।

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਬਦਨਾਮੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਜਿਥੇ ਕਾਫੀ ਲੋਕ ਹੁਣ ਤੱਕ

ਮਾਲਵਾ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਵੀ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ

ਬਠਿੰਡਾ: ਮਾਲਵਾ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚੇ। ਕੈਂਸਰ ਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੀੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਅਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਹਿੰਗੇ ਇਲਾਜ ਕਾਰਨ ਪੀੜਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਫਸਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਿਵੀਆਂ ਦੇ ਕਰਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਜੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਵਰ੍ਹਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲ ਗਈ। ਪਿਤਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 10 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਲੜਕਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਜਕੜ ਲਿਆ ਸੀ।

ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰੁਪਾਣਾ ਦੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ 13 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਧੀ ਜਸਮੀਨ ਜਹਾਨੋਂ ਤੁਰ ਗਈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ 6 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਇਮਾਨ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਬਿਮਾਰ ਪਈ ਹੈ ਤੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੇ ਇਲਾਜ ਨੇ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਡੋਰ ਰੱਬ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਲਿਆ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ। ਹੁਣ ਮਹਿੰਗੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਾਹਨਗੜ੍ਹ ਦਾ 13 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹਰਮਨ ਸਤਵੀਂ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਸਕੂਲ ਘੱਟ, ਹਸਪਤਾਲ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਿਤਾ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅੱਠ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਲਾਜ 'ਤੇ ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਰੇ ਪੈਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਫੜ ਕੇ ਇਲਾਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਮਾਨਸਾ ਦੇ

ਪਿੰਡ ਕੋਤੀਵਾਲਾ ਦੇ ਛੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਜਸਨਦੀਪ ਦੀ ਵੀ ਇਹੋ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਬਾਪ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਇਲਾਜ ਕਰਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਪੈਸੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਮੌਤ ਮੰਡੀ ਦੇ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਢਾਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਬੱਚੀ ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਜ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਰਾਮਪੁਰੇ ਦੇ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਅੰਕੁਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੂਝਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਜੋਜੀਆਂ ਦੀ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਮੋਗਾ) ਦੇ 14 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਰਾਜਵੀਰ ਦਾ ਵੀ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਇਲਾਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਇਲਾਜ ਮੁਫਤ ਹੋਵੇ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਫੈਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੈਂਸਰ ਫੈਲਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਹੱਸ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਖਣਨ ਮਾਮਲਾ: ਵਿਧਾਇਕ ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ ਸਣੇ 32 ਬਰੀ

ਬਲਾਚੌਰ: ਅਦਾਲਤ ਨੇ 14 ਮਈ, 2015 ਨੂੰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ ਸਮੇਤ 32 ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਰੀ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਵਿਧਾਇਕ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਫੀਏ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ।

ਰੇਤ ਦੀਆਂ ਖੱਡਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਰੇ-ਨਿਆਰੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੇਤ ਦੀਆਂ ਖੱਡਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਿਲਾਮੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਤਕਰੀਬਨ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਮਾਏ ਹਨ। ਇਹ ਰਕਮ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਮਾਏ 40 ਕਰੋੜ ਨਾਲੋਂ ਦਸ ਗੁਣਾ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਕਮਾਈ ਜਿਥੇ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੂਬੇ ਲਈ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿਚਲੀਆਂ ਗਤਬਤੀਆਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਨਾਮੋਸ਼ੀ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੱਡਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅਧੂਰਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰੇਤੋ-ਬਜ਼ਰੀ ਦੇ ਖਣਨ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਮਾਉ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਰੇਤ ਬਜ਼ਰੀ ਦੇ ਖਣਨ ਉਤੇ ਕੁਝ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਲਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਰੇਤ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਪੰਜ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਗੁਣਾ ਤੱਕ ਅਤੇ ਬਜ਼ਰੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਅੱਠ ਗੁਣਾ ਤਕ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਸਿੰਜਾਈ ਮੰਤਰੀ ਰਾਣਾ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਖਾਨਸਾਮੇ ਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖਾਣਾਂ ਅਲਾਟ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਭਾਵੇਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਵੱਲੋਂ ਖਾਣਾਂ ਬੇਨਾਮੀ ਅਲਾਟ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰ ਉਤੇ ਪੈਣ ਲੱਗਾ ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦਰਮਿਆਨ ਤਲਖੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾ ਸੁਧਰੇ ਤਾਂ ਚੀਨ ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਸਿੱਕਮ ਦੇ ਕੋਲ ਸੜਕ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਫੌਜ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ 1954 ਦੇ ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਡੋਗਲਾਂਗ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਹਟਾਏ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਖਰਾਬ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਚੀਨੀ ਨਾਗਰਿਕ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਚੀਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਵਿਵਾਦ ਘਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨ

ਸਰਹੱਦੀ ਤਣਾਅ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਿਲੇ ਮੋਦੀ ਤੇ ਸ਼ੀ ਜਿਨਪਿੰਗ

ਹੈਮਬਰਗ: ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਭਾਰੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਨੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੱਥ ਮਿਲਾਏ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਜੀ20 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਸੱਦੀ ਬ੍ਰਿਕਸ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗੈਰਰਸਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਮੁਲਕ (ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ) ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨੀ ਦੌਰਾਨ ਬ੍ਰਿਕਸ ਦੀ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਮੋਦੀ-ਸ਼ੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਟਵੀਟ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਗੋਪਾਲ ਬਾਗਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੈਮਬਰਗ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਵਾਲੀ ਬ੍ਰਿਕਸ ਆਗੂਆਂ ਦੀ

ਗੈਰਰਸਮੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਸਦਰ ਸ਼ੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਾਫੀ

ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੀਨ ਦੇ ਇਕ ਚੋਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੀ20 ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੀ ਮੋਦੀ ਤੇ ਸ਼ੀ ਦੀ ਦੁਵੱਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਮਾਹੌਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਚੀਨ ਦੀ ਜਨਤਾ ਵੀ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਭੁਟਾਨ

ਦੀ ਇਕ ਪਹਾੜੀ ਕੋਲ ਚੀਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਚੀਨ

ਚੀਨੀ ਘੁਸਪੈਠ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਕਿਉਂ: ਰਾਹੁਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਟਵਿੱਟਰ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ 'ਖਾਮੋਸ਼ੀ' ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਵੈਸਬਾਈਟ ਉਤੇ ਨਸ਼ਰ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਛੁੱਟੀਆਂ 'ਚ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਵਾਉਣ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ।

ਡੋਗਲਾਂਗ, ਭੂਟਾਨ ਡੋਕਲਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਡੋਕਲਾਮ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ, ਭੂਟਾਨ ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਚੀਨ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗਲਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਫਿਲਮ ‘ਬਲੈਕ ਪ੍ਰਿੰਸ’: ਸਰਤਾਜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਬਿਊਰੋ): “ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪ ਫਰੋਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਸਗੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਜੋ ਪਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗਲਤ ਪਤਾ ਹੈ।” ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਇਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਗਾਇਕ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਬਰ ‘ਤੇ ਵੀ 4 ਸਤੰਬਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਰੀਕ 6 ਸਤੰਬਰ 1838 ਬਣਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 23 ਭਾਦੋਂ 1895 ਬਿਕਰਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰੀਕ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ‘ਚ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ ਵੀ ਇਹੀ ਤਰੀਕ ਦਸਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ ਦੇ ਚਰਿਤਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਰਗ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਧਰੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬੁੱਢਾ ਵੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ। ਸਰਤਾਜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਵਿਲੀਅਮ ਡੈਰਿਅਮਪਲ ਅਤੇ ਅਨੀਤਾ ਅਨੰਦ ਨੇ ਕੋਹਿਨੂਰ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਕੋਹਿਨੂਰ ਬਾਰੇ ਕਈ ਤੱਥ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁੰਦੇ ਉਦੋਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਉਸ ਵੇਲੇ

55 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ‘ਲੱਗਦਾ ਹੈ’ ਕਿ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਨੌਕਰ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੋਵੇ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਬਿਨਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਹ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਔਲਾਦ ਹੈ।

ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚੇ ‘ਉਮਦਤ-ਉਤ-ਤਵਾਰੀਖ’ ਵਿਚ ਸਾਫ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਅਸੀਂ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹਫਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਗਏ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੂਬ ਘੋੜਾ ਭਜਾਇਆ।”

ਕੋਹਿਨੂਰ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਐਂਗਲੋ ਸਿੱਖ ਵਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਜਬਤ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਹਾਰਾਣੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਦੀ ਨਿਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਕਹਾਣੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਹ ਸੁਜਾ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਪਨਾਹ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਕੋਹਿਨੂਰ ਮੁਫਤ ਵਿਚ

ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਖਰੀਦਿਆ। ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਹਿਨੂਰ ਲੈਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਲਿਖਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ਾਹ ਸੁਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਹਿਨੂਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਨਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਰਤਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਲਮ ‘ਦ ਬਲੈਕ ਪ੍ਰਿੰਸ’ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਬ੍ਰਿਲਸਟੀਨ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ 3-4 ਸਾਲ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਕਰਿਪਟ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਉਚ-ਦਰਜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦੀ ਸਲਾਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ‘ਚੋਕੇ-ਛੋਕੇ’ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ‘ਹੌਲੀ ਖੇਡਣ’ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ‘ਚ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾ ਵਗਣ’ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਰਕਾਰ ਅੰਦਰਲੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਰਤਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਚਾਰ ਨਿਗਰਾਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦਰਬਾਰ ਲਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਤੁਰਤ ਬਾਅਦ ‘ਇਹ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਮੀਟਿੰਗ’ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕੈਪਟਨ ਸੰਦੀਪ ਸੰਧੂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਨਾ ਕਰਨ’ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੰਗਾ ਸਿਆਸੀ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਆਪਣੇ ਸਟੇਂਡ ‘ਤੇ ਕਾਇਮ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮਹਿਜ਼ ਪਿਛਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਸਭ ਸ਼ਰੇਆਮ ਹੈ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਚਾਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਲਾਮਬੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਅੰਦਰ ਕਈਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੱਖਣ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪਾਰੀ ਬਾਅਦ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਵਧੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ‘ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਸਰਗਰਮੀ’ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦਿੱਲੀ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਨਾਲ ਕੇਸ ਲੜਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਰੀ ਰੇਤਕੇ ਦਰਮਿਆਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਐਚ.ਐਸ.ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਥਾਂ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣਗੇ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਫੂਲਕਾ ਨੂੰ ਕਤਲੇਆਮ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ‘ਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਖਿਲਾਫ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹੈ, ਜੋ ਲਾਭ ਵਾਲਾ ਅਹੁਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ।

ਮਿਆਣੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੰਬਰਦਾਰ ਦੇ ਮਾਣ ‘ਚ ਸਮਾਗਮ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਮਿਆਣੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ 25000

ਸਿੰਘ ਸੀਤਾ, ਸੈਕਟਰੀ ਕੈਪਟਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਨੰਬਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਲੂ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟੋਲਾ, ਬਿਟੂ ਖੋਸਲਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ

ਮਿਆਣੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਦੇ ਦੌਰੇ ‘ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਭੋਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸੱਜਣਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਿਆਣੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੈਨੇਜਰ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ, ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ

ਰੁਪਏ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਗਵਾਣੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰੰਗ-ਰੰਗਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਪਿੱਛ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਇਮਦਾਦ ਲਈ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੁਰਜੀਤ

ਮੁਲਤਾਨੀ, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਗਰੀਸੀਆ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬੀ ਅਤੇ ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੱਤਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ।

ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ‘ਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਸੰਨੀ, ਫੋਨ: 608-630-0287

28-35

Liquor store for Lease/Sale

Well established liquor, Beer-wine store near WMU in Kalamazoo, Michigan.

Only 3 years old, new equipment.

Nice neighborhood

\$100,000+/monthly sales +lotto ATM.

\$5000/ monthly total rent,

lease available 7 years or 15 years.

Call: 269- 806-2801

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ‘ਚ ਅਣਖ ਖਾਤਰ ਭੈਣ ਦਾ ਕਤਲ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਭਰਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਨਾਜ਼ੀਆ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਸ਼ੇਰਾਕੋਟ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਾਜ਼ੀਆ ਦੇ ਭਰਾ ਮੁਹੰਮਦ ਇਸ਼ਾਕ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ‘ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ‘ਚ ਦੋਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਤੇ ਨਾਜ਼ੀਆ ਦੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਇਸ਼ਾਕ ਨੇ ਅਣਖ ਖਾਤਰ ਨਾਜ਼ੀਆ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹਲਵਾਈ, ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਕੁੱਕ, ਡੋਸਾ ਮੇਕਰ ਅਤੇ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਹਿਊਸਟਨ (ਟੈਕਸਸ) ਵਿਚ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਮਿਠਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰੀਗਰ, ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਕੁੱਕ ਤੇ ਡੋਸਾ ਮੇਕਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਕਿਚਨ ਹੈਲਪਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 713-884-9547

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 832-724-1635

ਸੁਖਬੀਰ ਦੇ ਸੁਪਨਈ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਬਰੇਕਾਂ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਕਮ ਵੀ ਵਾਪਸ ਮੰਗਵਾਈ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਬਦਲਣ ਮਗਰੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰੇਕਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਕਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨੱਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨੱਪ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਕਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜਾਰੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਮੰਗਵਾ ਲਈ ਹੈ।

ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਕਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਰੀਕੇ ਜਲਗਾਹ ਵਿਚ ਜਲ ਬੱਸ ਚਲਾਉਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਲਗਭਗ 11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲੀ ਜਲ ਬੱਸ ਯੋਜਨਾ ਦਸੰਬਰ 2016 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਲ ਬੱਸ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਤੇ ਬੱਸ ਵਾਸਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਰਮੀਨਲ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਲ ਬੱਸ ਨੂੰ ਬਰੇਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 65 ਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਆਈ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਮੰਗਵਾ ਲਈ ਹੈ। ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਮੇਅਰ ਬਖਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਰੋੜਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਮਗਰੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਪੱਤਰ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਪਸ ਮੰਗਵਾ ਲਈ ਸੀ ਪਰ ਮਗਰੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਮੰਗਵਾਉਣ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਰੁਕ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ

ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਨਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਢਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁ-ਕਰੋੜੀ ਬੱਸ ਰੈਪਿਡ ਟਰਾਂਜਿਟ ਸਿਸਟਮ (ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਐਸ.) ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦਾ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਸੰਬਰ 2016 ਵਿਚ ਉਦਘਾਟਨ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੜਾਅ ਫਰਵਰੀ

2017 ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਉੱਤੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਯੋਜਨਾ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਉੱਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਈ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਚਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇੜੇ ਬਣਾਈ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਟਰੀਟ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਜਟ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਤਿ

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਸੇਵਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ (ਏ.ਆਈ.ਆਰ.) ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਆਪਣੇ ਜਲੰਧਰ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਤਰੀਕਾਂ ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਚੈਨਲਾਂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦਰਜਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਚੈਨਲ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਐਫ.ਐਮ. ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ 'ਤੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ 70 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਨਵੇਂ ਐਫ.ਐਮ. ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਦੀ ਰੋਜ਼ ਲਾਹੌਰ, ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਿਆਲਕੋਟ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਗਲਵਕਤੀ ਰਾਹੀਂ ਕੋਲ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਸਾਰਨਕਰਤਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਵੱਲੋਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੀ 'ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ' ਰੇਡੀਓ ਸੇਵਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਸੋਕਾ

ਬਠਿੰਡਾ: ਹਕੂਮਤ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸੱਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਮੁਕਤਸਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਸੋਕਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਕਰੀਬ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਢਾਈ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਕੱਲੇ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਦੇ ਸਨ। ਸੱਤਾ ਬਦਲਣ ਮਗਰੋਂ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ ਵੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤੋਟ ਆਈ ਹੈ। ਮੁਕਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪੀ.ਆਈ.ਡੀ.ਬੀ. ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਕਰਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 20 ਫੀਸਦੀ ਫੰਡ ਜੋ ਕਰੀਬ 15 ਕਰੋੜ ਦੇ ਹਨ, ਰੁਕ ਗਏ ਹਨ।

ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਰਾਸਤੀ ਮਾਰਗ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਾਰਜਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲਗਭਗ 150 ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੀ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਅਵਾਰਾ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨੇ ਨਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਨੰਬਰੀ ਟੋਕਨ ਲਟਕਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਨਿਗਮ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਅਵਾਰਾ ਕੁੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਨਕਲ ਕੱਸਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਨਿਗਮ ਵੱਲੋਂ ਪਾਲਤੂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੈਕਸੀਨੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲੇ 'ਚ ਟੈਗ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਬਖਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਰੋੜਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ

ਗਿਣਤੀ 9690 ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਾਰਾ ਕੁੱਤੇ 19598 ਹਨ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਨਸਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ 'ਚ ਕੁਝ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਪਿਆ।

ਚੈਕ ਬਾਊਂਸ: ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਲਕਾ ਕੌਸ਼ਲ ਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ

ਸੰਗਰੂਰ: ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੈਕ ਬਾਊਂਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਲਕਾ ਕੌਸ਼ਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਈ ਦੋ-ਦੇ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਅਲਕਾ ਕੌਸ਼ਲ ਵੱਲੋਂ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਫਿਲਮ ਬਜਰੰਗੀ ਭਾਈਜਾਨ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਟੀ.ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲਾਂ ਵਿਚ

ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੂਨੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਲਾਂਗਤੀਆਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਅਦਾਕਾਰ ਅਲਕਾ ਕੌਸ਼ਲ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਸੀ। ਇਕ ਟੀ.ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਲਾਂਗਤੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਅਲਕਾ ਕੌਸ਼ਲ ਵੱਲੋਂ ਪੈਸੇ ਉਧਾਰ ਲਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਲਕਾ ਕੌਸ਼ਲ ਪਾਸੋਂ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਅਲਕਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਬਡੌਲਾ ਵੱਲੋਂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 25-25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਦੋ ਚੈਕ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਚੈਕ ਵਿਚ ਚੈਕ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਲਗਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਇਹ ਚੈਕ ਬਾਊਂਸ ਹੋ ਗਏ।

ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਿਕੰਜੇ 'ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਰਣਨੀਤੀ

ਜਲੰਧਰ: ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਿਕੰਜੇ ਵਿਚ ਕੱਸਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਨੂੰ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਮਾਲੀਆ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਹਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਤੇ ਬਾਣਾ ਮੁਖੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜਾਂ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਸਿੱਧੀ ਸਿਆਸੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਉਠਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ 2014 ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹਾਰ ਲਈ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੇ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਸੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਰੋਕਣ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਹਲਕਾਬੰਦੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ-ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਲਏ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਨਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਦੇ 120 ਨਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬ-

ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੇਲੇ ਬਣੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਲਕਾਬੰਦੀ ਦਾ ਪਿਆ ਭੋਗ

ਡਵੀਜ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ-ਇਕ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰੇਟ 'ਚ ਏ.ਸੀ.ਪੀ. ਤਾਇਨਾਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਲੀ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਵਿਚ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਰੈਂਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਤੁਰੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਥਾ ਤੋੜ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾਵਾਰ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਾ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਹੁਣ ਮਾਲੀਆ ਤਹਿਸੀਲ

ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਨਵੀਂ ਪੁਲਿਸ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਹੱਦਬੰਦੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ 7 ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਰੇਂਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ

‘ਆਪ’ ਦੇ 3 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਕ ਔਰਤ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ‘ਆਪ’ ਤਿੰਨ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਔਰਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਓਖਲਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਅਮਾਨਤਉਲੂ ਖਾਂ, ਮਾਲਵੀਆ ਨਗਰ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸੋਮਨਾਥ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਤਿਲਕ ਨਗਰ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ 28 ਜੂਨ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਤੇ ਧੱਕਾਮੁੱਕੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਔਰਤ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਟੈਂਡਰ ਘਪਲਾ: ਚਾਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਮੁਅੱਤਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘੂ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ 'ਚ ਬੇਨੋਮੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਚਾਰ ਨਿਗਰਾਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਵਿਭਾਗ ਦੇ 7 ਅਫਸਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

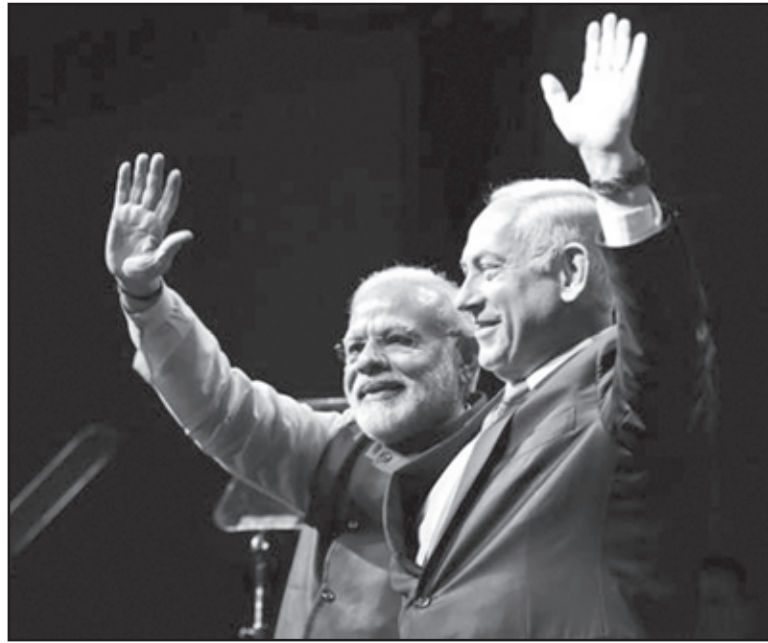
ਭਾਰਤ-ਇਸਰਾਈਲ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ

ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਸੌ ਤੀਹ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਇਸਰਾਈਲ ਗਏ ਸਨ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਕਹੀ ਕਿ ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਬਣਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਬੋਲੋਤੀ ਤੁਲਨਾ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੋਦੀ ਜੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੁਲਨਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੈ। ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਸੱਤਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਚਾਰ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਸੌ ਨੱਬੇ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਕਥਾਨਕ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰ ਲੈਣੀ ਵੱਧ ਠੀਕ ਰਹੇਗੀ। ਉਦੋਂ ਜੋਨਾਥਨ ਸਵਿਫਟ ਨੇ 'ਗੁਲੀਵਰ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ' ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਇਕ ਹਰ ਵਾਰੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ 'ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ' ਜਾਂ ਐਨੇ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ 'ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ' ਕਹਿਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣ ਸਕੇ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦੌਰੇ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਹ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਛਾਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਥਿਤੀ ਹਾਸੇਰੀਟੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਹਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਾਕਮ ਨਾਲ ਨਿਜੀ ਸਾਂਝ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਚੁਸਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨਾਲ ਵੀ ਬੜੀ ਨਿਜੀ ਸਾਂਝ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਮਿਲਣੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਦੋਸਤ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦਾ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਿਜੀ ਰੰਗ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਪਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਣ ਕਲਾ ਵਿਚ ਇਹ ਰੰਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਪੈਰ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੁਟਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਰੰਗ ਹੰਢਣਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, 'ਅੰਬ ਮੁੱਕ ਗਏ, ਯਾਰਾਨੇ ਟੁੱਟ ਗਏ' ਵਾਂਗ ਮਸਾਂ ਅਗਲੀ ਚੋਣ ਤੱਕ ਨਿਭਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਨਵੇਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ 'ਕੱਲ੍ਹ' ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੇਤਾ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਇਸਰਾਈਲ ਗਏ ਤਾਂ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਨੇਤਾਨਯਾਹੂ ਨਾਲ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਦੀ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਂਝ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਕੇ ਤਾੜੀਆਂ ਗੂੰਜਣ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇੱਕ ਇਹ ਕਿ ਨੇਤਾਨਯਾਹੂ ਤੇ ਮੈਂ ਦੋਵੇਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਣੇ ਹਾਂ। ਦੂਸਰੀ

'ਕਮਾਲ' ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇਸਰਾਈਲ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਾਂ 'ਆਈ' ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਆਈ' ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਦੇਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸਰਾਈਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ 'ਨਿੱਘੇ' ਸਬੰਧ ਹਨ, ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕਿਸੇ ਮਸਜਿਦ ਵੱਲ ਝਾਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਬੂ ਧਾਬੀ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਸ਼ੇਖ ਜਾਇਦ ਗਰੈਂਡ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜ ਕਰਤਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਜੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਦੀ

ਇਸਰਾਈਲ ਦੌਰੇ ਮੌਕੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਇਸਰਾਈਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਨੇਤਾਨਯਾਹੂ ਨਾਲ

ਝਲਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਉਸ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੈਲਫੀਆਂ ਖਿੱਚਦਾ ਕੇ ਜਿਹੜੀ ਝਲਕ ਉਥੇ ਵਿਖਾਈ ਸੀ, ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਮਗਰੋਂ ਆਬੂ ਧਾਬੀ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਸੈਲਫੀਆਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣਾ।

ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਤਜਰਬਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਪੌਣੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੀਘ ਝੁਟਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਜਾਪਾਨ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਬੁੱਧ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਛੇਤ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਬੁੱਧ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਾਪਾਨ ਵਾਂਗ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਉਹ ਜਾਪਾਨ ਨੇੜੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਛੱਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਗਰਲੀ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਚੋਭ ਲਾਉਣ ਲਈ ਆਖੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਿਨਪਿੰਗ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਘੁਮਾਉਂਦੇ

ਫਿਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਜਿਸ ਚੀਨ ਦਾ ਜਾਪਾਨ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਾਪਾਨ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਨੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਬੋਲੋਤੀ ਚੋਭ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

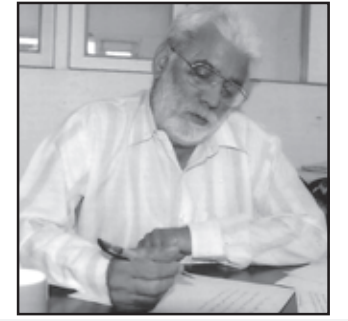
ਹੁਣ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਜਦੋਂ ਇਸਰਾਈਲ ਗਏ ਤਾਂ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮੋੜਾ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਇੰਟਿਸਟ ਅਲਬਰਟ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਿਜੀ ਨੋਟ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਇਸ

ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂਸਭਾ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਲੱਗੇਗੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਉਦੋਂ ਇਸਰਾਈਲ ਦੇ ਬਣਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਵਾਗਤ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਸੋਚਣੀ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂਸਭਾ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਟਕਰਾਵੀਂ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂਸਭਾ ਸਮਝਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸਲਾਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਮੁਹਾਰੇ ਸਪੀਡ ਬਰੇਕਰ ਲਈ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਬਣਨਾ ਸੁਭ ਸ਼ਗਨ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਸੂਬਾ ਮੰਗਦੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਸੂਬਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਸੂਰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਇਸਰਾਈਲ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵੱਖਰਾ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸੋਚ ਵਕਤੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਕਦੀ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਦੀ ਸੋਚਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਧਿਰਾਂ ਇਸਰਾਈਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਜੋੜਨ ਲਈ ਸਦਾ ਤਾਂਘਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਭਾਰਤ-ਇਸਰਾਈਲ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਆਏ ਮੋੜੇ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਉਦੋਂ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 'ਪਹਿਲੇ ਮੰਤਰੀ' ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋਰ ਲੰਘਣ ਮਗਰੋਂ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਏਰੀਅਲ ਸ਼ੋਰੋਨ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ ਲਈ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਇਸਰਾਈਲ ਤੋਂ ਆਇਆ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਵਡਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਜਾਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਧਾ ਓਧਰ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚ ਬਰੇਕਾਂ ਲਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਵੀ ਇਸਰਾਈਲ ਗਈ ਤਾਂ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਿੱਧੇ ਇਸਰਾਈਲ ਗਏ ਤਾਂ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਉਹ 'ਪਹਿਲੇ' ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਹੀ ਇਸਰਾਈਲ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਸੁਧਰੇ ਹਨ, ਇਹ ਗੱਲ ਮਾੜੀ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਤੇ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਸਮਝੋਤੇ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਦੋਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਣਗੇ ਵੀ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿਤਾ

■ ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਦੌਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇ ਵੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ। ਬਹੁਤ ਕੁਝਿਤਣ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਚੀਨ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਵਾਗਤ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਰਾਈਲ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਵੀ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਗੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦੌਰੇ ਬਾਰੇ ਕਿੰਤੂ ਉਠਣ ਵਾਲੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਆਪਣੀ ਗੁੱਟ ਨਿਰਪੱਖ ਲਹਿਰ ਵੇਲੇ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪਹੁੰਚ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਕ ਏਦਾਂ ਦੀ ਲੀਹੋ ਪੈਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਸੁਖਾਵੀਂ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਬੜੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਦਾ ਇਹ ਇਸ ਔਖਤ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਕਦੇ ਯੋਗ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਉਹੋ ਕੁਝ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਪਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਖ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਆਗੂ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਸਿੱਧਾ ਫਸਾਉਣ ਨੂੰ ਮੋਹਰਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਹਾਈਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਂਡ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕਾਂਡ ਲਿਖਣ ਲਈ ਫਿਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮੋਹਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਰ ਮੌਕੇ ਹਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਪਰ 'ਤਬਲੇ ਦੀ ਬਲਾਅ ਵਛੋਰੇ ਦੇ ਗਲ' ਪੈਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਨੀਤੀ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਵਾਲੀ ਠੀਕ ਸੀ ਕਿ ਇਸਰਾਈਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਹ ਨਾ ਭੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਸਤਾਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਇਸਰਾਈਲ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਉਥੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਸਦਨ ਦਾ ਵਜੂਦ ਖਤਰੇ 'ਚ

ਪਟਿਆਲਾ: ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੇਠਲੇ ਖਸਤਾ ਹਾਲ ਸਾਹਿਤ ਸਦਨ ਦਾ ਵਜੂਦ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੋਹਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਾਹਿਤ ਸਦਨ ਦੀ ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰੈਣ ਬਸੇਰੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਦੇ ਰੋਅ ਵਿਚ ਹੈ।

ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਸਾਹਿਤ ਸਦਨ (ਲੇਖਕ ਘਰ) ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ 'ਤੇ ਉਮੀਦ ਜਾਗੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ੂਨ ਸੰਵਰ ਜਾਏਗੀ ਪਰ ਉਲਟਾ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿੱਥਲੇ ਪਏ ਸਾਹਿਤ ਸਦਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਦਫਤਰ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਰਾਏ ਵਾਲੀਆਂ

ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਇਸ ਬਾਬਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਤੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਸਦਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਦਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਵਾਸਤੇ

ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਹੋਰ ਦਫਤਰਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾਉਣ ਦੀ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਸਦਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਣ ਸਬੰਧੀ ਉਹ ਪੱਧਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸਦਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਖਕ ਘਰ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕੁੰਡੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਹਲਕਾ ਮੋਹਰੀ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਕੁੰਡੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਫੜੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਮਗਰੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਾਵਰਕੌਮ ਨੇ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਚੋਰੀ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਹਨ।

ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਮੁਕਤਸਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਨਿਗਰਾਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਭੂਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਜਿੰਦ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਟੀਮ ਨੇ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਕ ਦਰਜਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ 350 ਘਰਾਂ 'ਚ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਸਵਾ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਘਰੇਲੂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕੁੰਡੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਫੜੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਮੀਟਰਾਂ ਨਾਲ ਛੇਤ-

ਛਾਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਮੁਕਤਸਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸਰਕਲ ਵਿੱਚ 867 ਘਰੇਲੂ ਬਿਜਲੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਚੈਕ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਰੀਬ 200 ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਬਿਜਲੀ ਚੋਰੀ ਦੇ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਸਰਕਲ ਵਿਚ 250 ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ 'ਚੋਂ 23 ਕੇਸ ਬਿਜਲੀ ਚੋਰੀ ਦੇ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 5.53 ਲੱਖ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਛੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਜਲੀ ਚੋਰੀ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਵਿਚ ਫੜੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੱਠਜੋਤ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਦਾ ਹਰ ਦੂਜਾ ਘਰ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲਾਂ ਦਾ ਡਿਫਾਲਟਰ ਸੀ। ਲੰਘੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਵਰਕੌਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 15 ਜੁਲਾਈ 2017

ਨਹਿਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ

ਇਹ ਇਤਫਾਕ ਹੀ ਸਮਝੋ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਐਨ 13 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 12 ਜੁਲਾਈ 2004 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜਲ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੋਲ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਹੁਣ 12 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਲੁਜ-ਯਮੁਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਮਸਲਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਖੱਟਰ, ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲੀਆ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਖੱਟਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਹਿਰ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤ ਦੇ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ 1966 ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਰੇਡਕਾ ਮੁਕਾਉਣ ਲਈ 1981 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਜਲ ਸਮਝੌਤਾ ਥੋਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਿਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਨਿਰੋਲ ਤਕਨੀਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਜਚਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਉਸ ਤੋਂ ਨਹਿਰ ਉਸਾਰੀ ਲਈ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲੈ ਚੁਕਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਹਿਰ ਉਸਾਰੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਇਹ ਰਕਮ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਉਸ ਵਕਤ ਲਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ।

ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ, ਨਹਿਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਉਲਝਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਪੂਰੇ ਨੌਂ ਸਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਵੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਝੱਟਪੱਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰਾਹੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਮੋੜ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਭਾਵੇਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਹੁਣ ਉਤਨਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ; ਭਾਵ ਇਹ ਘਟ ਕੇ 17 ਮਿਲੀਅਨ ਏਕੜ ਫੁੱਟ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ 13 ਮਿਲੀਅਨ ਏਕੜ ਫੁੱਟ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਨਹਿਰ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੁਣ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹਿਰ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਭਾਵ ਨਹਿਰ ਉਸਾਰੀ ਜਾਵੇ, ਬਾਕੀ ਮਸਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪਿਰ ਕੋਈ ਅੰਦੋਲਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਇਹ ਮਸਲਾ ਇੰਨਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਇਤਿਫਾਕ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਹਰ ਪਿਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਟਾਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਦੋਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ‘ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਹੀ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਉਦੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਜਲ ਸਮਝੌਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਜਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਰਾਏ ਮੰਗ ਲਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮਸਲਾ ਵੱਡੇ ਮਸਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਿਆਂ ਭਾਵੇਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਲੰਘ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਚਾਰ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਵੱਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਉੱਤੇ ਥੋਪੇ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ-ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨਾਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਕੈਪਟਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਕਸ ਉੱਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਬਿਉਰੋਕਰੇਸੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਖਿਲਾਫ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਹੁਣ ਚਾਹੀਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉੱਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਚਾਰਾਜੇਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਵਡਾਰੂਆਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ?

ਕਲਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਜਾਣਨੇ ਵਾਲੀਓ ਜੀ, ਕਾਲੇ ਲਿਖ ਨਾ ਬੈਠਿਓ ਲੇਖ ਯਾਰੋ। ਕੌੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਵੱਜਦੀ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਮੇਖ ਯਾਰੋ। ਚੱਲੇ ਕਲਮ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਾਸਤੇ ਹੀ, ਹੋਵੇ ਬਾਹਰਲਾ ਕੈਸਾ ਵੀ ਭੇਖ ਯਾਰੋ। ਕਿਸਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕੀ ਮੈਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗਾਂ, ਸਿਆਣਾ ਲੇਖਕ ਇਹ ਲੈਂਦਾ ਏ ਦੇਖ ਯਾਰੋ। ਜਾਂਦਾ ਨੇੜੇ ਅਨਜਾਣ ਨਾ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ, ਡਰ ਡੁੱਬਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਤਾਰੂਆਂ ਦਾ। ਸਮਝੋ ਡੁੱਬਿਆ ਉਹ ਵੀ ਹੰਕਾਰ ਅੰਦਰ, ਜਿਹੜਾ ਕਰੇ ਅਪਮਾਨ ਵਡਾਰੂਆਂ ਦਾ !

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਭਵਿੱਖ

ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਤੱਥ ਨਿਤਾਰੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ, ਲੜਾਈਆਂ, ਕਮਾਈ ਲਈ ਇਕ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਵੱਲ ਹਿਜਰਤ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਥੇ ਹੀ ਵਸੋਬਾ ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮਰ-ਮੁੱਕ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਸੋਚੀਏ ਤਾਂ ਤੱਥ ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਕਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਡਾ. ਹਰਸ਼ਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਕੁਝ ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਮਾਇਆ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ। ਮੈਕਸਿਕੋ ਤੋਂ ਗੁਟਮਲਾ ਤਕ ਫੈਲੇ ਕਮਾਲ ਦੇ ਪੱਕੇ ਪਿਰਾਮਿਡ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੇ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰ, ਲਿਖਾਰੀ, ਕੈਲੰਡਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰ, ਪੌਤੀਦਾਰ ਫਾਰਮ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕਮਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਖ਼ਿਰ ਸਾਲ 900 ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿੰਡ ਪੁੰਡ ਕਿਉਂ ਗਏ? ਉਸ ਸਮੇਂ

ਡਾ. ਹਰਸ਼ਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਫੋਨ: 0175-2216783

ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਗਜ਼ਬ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਅਜੇ ਤਕ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਬੋਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਮਰ ਮੁੱਕ ਜਾਣ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਏ ਗਏ, ਉਹ ਸਨ: 1. ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਬਦੀਲੀ; 2. ਲੜਾਈਆਂ; 3. ਸੋਕਾ ਅਤੇ 4. ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਕਮਾਈ ਲਈ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਉਥੇ ਦਾ ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾ।

ਬਹੁਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਏਨੀ ਅਗਾਂਹ-ਵਧੂ ਸਭਿਅਤਾ ਜੋ ਸੋਕਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜੀ, ਖ਼ੁਰਾਕ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ ਵਲ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਅਖ਼ੀਰ ਲੜਾਈ-ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਔਖੀ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਈ। ਇਕ ਗੱਲ ਜੋ ਖਿੰਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਇੰਨੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾ ਬਚੇ ਰਹਿਣਾ। ਕਾਰਨ ਸੀ- ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਲਿਖਣ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਬਚੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਤਾਂ ਦੂਜੀਆਂ ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਰਚ ਮਿਚ ਗਏ।

ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਗੱਲ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੜੱਪਾ ਸਭਿਅਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ 50 ਲੱਖ ਬੰਦੇ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਇਰਾਨ ਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਜਿੰਨੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਮਾਲ ਦੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਦੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਗਭਗ 3000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਕੇ ਕਾਰਨ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਤੋਂ ਔਖੇ, ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ ਵੱਲ ਤੁਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਕਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੀ ਅਖ਼ੀਰ ਏਨੀ ਵੱਡੀ ਸਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਖ਼ਾਤਮੇ ਵੱਲ ਲੈ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਲੋਕ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀ ਵੀ ਖਾਣ ਪੀਣ ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੇ ਸੋਕੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਉਹ ਥਾਂ ਛੱਡ ਗਏ। ਫਿਰ ਰਾਜੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੇ? ਅਮੀਰ ਤਬਕਾ ਵੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਥਾਂ ਤਿਆਗ ਗਿਆ।

ਈਸਟਰ ਸਭਿਅਤਾ ਵੀ 700 ਤੋਂ 1200 ਸਾਲ ਤਕ ਵਧਦੀ ਫੁਲਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਅਖ਼ੀਰ ਸਾਰੇ ਦਰੱਖਤ ਵੱਢਣ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੋਮਾ ਮੁਕਾਉਣ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅੰਨਦਾਇਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਸਦਕਾ ਇਹ ਸਭਿਅਤਾ ਵੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਤੁਰਕੀ ਵਿਚ ਵੀ 9000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ

ਸਭਿਅਤਾ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਇਲੀਨੋਇ ਵਿਚਲੇ ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਾਰੀਗਰ ਸਨ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਂਡੇ, ਘਰ-ਬਾਰ ਤੇ ਵੱਡੇ ਮਕਾਨ ਵੀ ਸਾਲ 600 ਤੋਂ 1400 ਈਸਵੀ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਂਭੀ ਰੱਖੇ; ਪਰ ਅਖ਼ੀਰ ਕੰਮ ਕਾਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਤਬਕਾ ਹੋਰ ਥਾਂਈਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਕਰ ਕੇ 40,000 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਥਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੱਡਣ ਉੱਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਗਈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੋਰ ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਖ਼ਤਮ ਹੋਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਨ ਇਹੋ ਲੱਭੇ ਗਏ ਹਨ: ਸੋਕਾ ਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ; ਬਿਮਾਰੀਆਂ; ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ ਵੱਲ ਕੰਮ ਕਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਾਸਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ; ਮੌਸਮ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਕਹਿਰ।

ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬਚੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਲੋਕ, ਕਾਰੀਗਰ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਥਾਂ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਕ ਗੁੱਟ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ; ਯਾਨੀ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਬਦਲਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਤੇ ਹਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦੀ ਤੰਦ ਟੁੱਟਣ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਅਮੀਰ ਤਬਕਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ।

ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਥਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦਾ ਢੰਗ ਬਦਲ ਕੇ ਦੂਜੀ ਸਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਣਾ ਕੇ,

ਆਪਣਾ ਅਸਲ ਰੂਪ, ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਥਾਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦੂਜਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨ ਅਪਣਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਅਗਿਓਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਅੱਧੇ ਸ਼ਬਦ ਛੱਡ ਕੇ ਦੂਜੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਤੇ ਤੀਜੀ ਪੁਸ਼ਤ ਤਕ ਜ਼ੁਬਾਨ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਦਫ਼ਨ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਅਗਾਂਹ ਸਾਹਿਤ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਬਚਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਖ਼ੁਰਾ ਖੋਜ ਹੁਣ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਖੰਡਰ ਹੀ ਬਚੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਇਸ ਦੇ ਇੰਨੇ ਟੋਟੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਆਕਾਰ ਵਜੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਿਆ ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ, ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਚਾ ਆਚਰਨ ਰੱਖ ਕੇ, ਹੱਕ ਹਲਾਲ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ, ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਮਾਰਨ, ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ, ਔਰਤ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗਣਾ, ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਭੁੱਲ੍ਹਾ ਸੁਭਾਅ, ਮਹਿਮਾਨ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ, ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਾਣਾ, ਵੰਡ ਕੇ ਖਾਣਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲੋਂ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣਾ ਆਦਿ ਅੱਗ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਅਹਿਮ ਅੰਸ਼ ਰਹੇ

ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚਲੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਘਾਰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰੀਏ: 1. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸ ਚੁੱਕੇ ਹਨ; 2. ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਨੀਵਾਂ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ; 3. ਅੰਨਦਾਤੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ; 4. ਪਿਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਭਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਚੌਥੇ ਰਹੇ ਹਨ; 5. ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਸੈਰ ਲਈ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨਚਲਾ ਸ਼ਰਤ ਲਾ ਕੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਨਿਰਵਸਤਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਗੱਲ ਰਫਾ-ਦਫਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ; 6. ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਤੇ ਧੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ; 7. ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਾ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਤਕ ਦਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਜਾਂ ਕਤਲ ਕਰ ਕੇ, ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਵਰਤ ਕੇ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; 8. ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਪਿਆਰ ਦਾ ਜਵਾਬੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ ਚਲਦੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਮਨਚਲਾ ਆਸ਼ਿਕ ਕੁੜੀ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਹ ਚੱਲਦੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; 9. ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਆਮ ਗੱਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ; 10. ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਲੱਚਰਤਾ ਪਰੇਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਮ ਉਕਸਾਊ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜ਼ੋਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹੈ; 11. ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਰਚੇ ਵਧੀਆ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ; 12. ਜ਼ੁਬਾਨ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਤੇ ਇਸ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਨੇਕ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ; 13. ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਏਨੇ ਲੋਕ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਵੱਸ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਸਨੀਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 14. ਬਾਹਰੋਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲਿਆਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਸਦਕਾ ਅਗਾਂਹ ਜੰਮ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਜੁੱਸਾ ਤੇ ਨੁਹਾਰ ਵੀ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ? ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਅਨੇਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਇਹੀ ਹਾਲ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰੋਂ ਘੱਟ ਕੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿਹੂਣਾ, ਕੌਸਰ ਪੀਤਤ, ਨਸੇ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਦਾ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਤਿਲ ਤਿਲ ਮਰਦਾ ਵੇਖ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਅੰਤ ਵੀ ਵੇਖ ਲਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁੱਖਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਜੀਨ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਬਚਣ ਲੱਗਿਆ।

ਉਹ ਸਭਿਆਤਾਵਾਂ ਜੋ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਵਿਚੋਂ ਲੱਭੇ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਗੜੇ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਨਾ ਸੰਭਾਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਅਗਲੇ 50 ਸਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਅਤਾ ਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨ ਉੱਤੇ ਭਾਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ। ਜੀਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਅਗਲੀ ਪੁਸ਼ਤ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਖਿੰਡੋਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨ...? ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਛੱਡ ਚੁੱਕੀਆਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪੁਸ਼ਤ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਰਚ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਗਲੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਚੀਨ ਨਾਲ ਬੇਸਮਝੀ ਵਾਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ

ਜਿਸ ਦਿਨ (26 ਜੂਨ) ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਡੋਕਲਾਮ ਜਾਂ ਡੋਂਗਲਾਂਗ ਪਠਾਰ ਅੰਦਰ ਚੀਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਸੜਕ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਚੀਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਸਿੱਕਮ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਘੁਸ ਗਈਆਂ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਆਪਣੀਆਂ “ਅਮਰੀਕਾ ਤਰਜੀਹਾਂ” ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਉਪਰ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਮਸਰੂਫ਼ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਜੀਤ ਡੋਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਹਿੰਦ-ਅਮਰੀਕਾ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਵਕਤ ਘਟ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਣਾਅ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਕ “ਆਲਮੀ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲੀ” ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ “ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀ” ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਮਲ ਲਈ ਅਹਿਮ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸਰਹੱਦ ਉਪਰ ਝਗੜੇ ਦਾ ਤੀਜਾ ਮੁੱਦਾ ਖੜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਹਿੰਦੁਤਵਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਕਾਢ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਮੁੱਦੇ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਮੈਕਮੋਹਨ ਲਾਈਨ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਅਕਸਾਈ ਚਿੰਨ ਖੇਤਰ ਉੱਪਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਕੀਮ ਸ਼ਾਇਦ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਨਾਲ ਚੀਨ ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਘੜੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਚਾਲਬਾਜ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਆਮਦ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ?

2014 ਦੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਈ, ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਸ਼ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਖੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦੀ ਭੈੜੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਬਾਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਹਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਚੀਨ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ “ਮੋਹਰੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਲੜਨ ਵਾਲੇ” ਸਟੇਟ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ, ਇਸ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ “ਵੱਡਾ ਡਿਫੈਂਸ ਭਾਈਵਾਲ” ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਬਖਸ਼ੇ ਜਾਣ ਨੇ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ-ਚੀਨ ਸਰਹੱਦੀ ਝਗੜੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਪਰ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਤਣਾਅ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭੁਟਾਨ ਟ੍ਰਾਈਜੰਕਸ਼ਨ ਨੇੜੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਸਾਲੇ ‘ਇਕਨਾਮਿਕ ਐਂਡ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਵੀਕਲੀ’ (ਈ.ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.) ਨੇ ਆਪਣੇ 8 ਜੁਲਾਈ 2017 ਦੇ ਅੰਕ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਰਹੱਦੀ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਇਸ ਤਣਾਅ ਦੀ ਆਲਮੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤਹਿਤ ਭੂਗੋਲਿਕ-ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਿਖਤ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਨੂੰ ਇਸ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਾਹ ਸਕੇ। ਇਹ ਰੁਤਬਾ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਜਿਸਟਿਕਸ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਬਦਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਡਿਫੈਂਸ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ “ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ” ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤਹਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁਵੱਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਪਰ ਚੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਝੁਕਣ ‘ਤੇ ਮੁਨੱਸਰ ਕਰੇਗਾ; ਉਦੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਚੀਨ ਨਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਤਮਾਮ ਖੇਤਰੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ ਅੱਭਿਆਂ ਉਪਰ “ਅਗਲੇਰੀ ਫੌਜੀ ਤਾਇਨਾਤੀ” ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜਦੋਂ ਦਸੰਬਰ 2016 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ “ਚੀਨ ਨੀਤੀ” ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਬੀਜਿੰਗ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਚੀਨ ਦੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਜਾਇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਜੋ ਪਿਛਲੇ 45 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੀਨੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਕੂਟਨੀਤੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਤੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਦੋ ਸਰਹੱਦੀ ਝਗੜਿਆਂ ਉਪਰ ਚੀਨ ਨਾਲ “ਗੱਲਬਾਤ” ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਐਸਾ ਕੁਝ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਸਾਈ ਚਿਨ ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਵਿਆਪਕ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਮੈਕਮੋਹਨ ਰੇਖਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਘੁਮੰਡੀ ਹੱਕ-ਜਤਾਈ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਵੇ। ਇਹ ਸਭ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਭੁਟਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਾਂ

ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਹੀ ਹੈ) ਚੀਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਬਾਕੀ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦੀ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਦਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਨਿਬੇੜ ਲਿਆ ਹੈ (ਚੀਨ 14 ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 12 ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਰਹੱਦੀ ਝਗੜੇ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਿਆਂਮਾਰ, ਨੇਪਾਲ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੇ ਵੀਅਤਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ - ਅਨੁਵਾਦਕ)। ਦਰਅਸਲ ਚੀਨ, ਤਕਰੀਬਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਹੱਦੀ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈ-ਦੇ ਵਿਚ, ਅਖੌਤੀ ਮੈਕਮੋਹਨ ਰੇਖਾ ਤਕ ਦਾ ਖੇਤਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਕੋਲ ਰਹੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੀਨ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਖੁੱਸ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਉਹ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੋ ਬਰਤਾਨਵੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਤਾਕਤ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਛੇਕੜਲੇ ਪਸਾਰਵਾਦੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਭੜਕਾ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾਉਣ ‘ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਬਿਪਨ ਰਾਵਤ ਨੇ ਗ਼ੈਰਜ਼ਿਮੇਵਾਰਾਨਾ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਚੀਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਢਾਈ-ਮੁਹਾਜ਼ੀ ਜੰਗ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਬਲਾਕ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵੱਡਾ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਵੈ-ਸਜੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਦੋਨੋਂ ਇਹੀ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਚੀਨੀ-ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ-ਭੁਟਾਨੀ ਸਰਹੱਦ

ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੱਖਣ ਵੱਲ (ਭਾਵ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵੱਲ) ਧੱਕਣ ਦੀ ਠਾਣ ਰੱਖੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜੰਗ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸਿਲੀਗੁੜੀ ਲਾਂਘੇ ਨੂੰ “ਹੱਤਪਣ” ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਅਖੌਤੀ “ਚੁਚੇ ਦੀ ਗਰਦਨ” ਜੋ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸੱਤ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਉਦੋਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਅੰਦਰਲੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਕੱਟ ਸਕੇ। ਇਹ ਦੂਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਘੁਸਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰ ਚੀਨ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਜਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਜੋ ਚੀਨ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਚੀਨ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸ ਕਦਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਭੜਕਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ “ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਖ਼ੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ” ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਲੋਂ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਨਾਲ ਆਪਣੀ “ਆਲਮੀ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲੀ” ਵਿਚ ਇਸ ਖ਼ੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਵਲੋਂ ਚੀਨ ਬਾਰੇ ਜੋ ਲਾਈਨ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਚੀਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਵਪਾਰਕ ਵਾਫ਼ਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਪਿਓਗਯਾਗ (ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ) ਉਪਰ ਬੀਜਿੰਗ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਦਬਾਅ ਪਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਉਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਬਾਰੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨ ਲਵੇ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਲੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਨਾ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਅਤੇ ਨਾ ਟੋਕੀਓ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਲੋਂ ਮਦਦ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਉਮੀਦ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ, ਕੀ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਡੋਕਲਾਮ ਵਿਚਲੇ ਚੀਨੀ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਵੇਗਾ?

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਾਰ

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਵਿਹਾਰ ਸੂਬਾਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਉਸ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਕੌਮੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਮੈਂਬਰ (ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ) ‘ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸੱਦਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਖ਼ਤੂਨਖਵਾ ਅਵਾਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਚਕਜ਼ਾਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮਹਿਮੂਦ ਖਾਨ ਅਚਕਜ਼ਾਈ ਦਾ ਨੇੜਲਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ। ਅਬਦੁਲ

ਆਰਿਫ ਨਿਜ਼ਾਮੀ

ਮਜੀਦ ਨੇ ਕੋਇਟਾ ਦੀ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਐਸ.ਯੂ.ਵੀ. ਹੇਠ ਦਰੜ ਦਿੱਤਾ। ਘਟਨਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ‘ਤੇ ਫੈਲ ਗਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਜਲਈ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਆਪਣੇ ਡਰਾਈਵਰ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ‘ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਾ ਬਚਿਆ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੂਬਾਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਇਸ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਆਈ.ਪੀ. ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਘੁਮੰਡ ਦੀ ਸਿਖਰ ਵੇਖੋ, ਜਦੋਂ

ਉਸ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਮੀਡੀਆ ‘ਤੇ ਤਨਜ਼ ਕੱਸੇ ਅਤੇ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਕਿਹਾ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਵਿਚ ਏਨਾ ਘੁਮੰਡ ਕਿਉਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਵਰਗਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦਾ ਵਾਲ ਵਿੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ? ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ (ਨਵਾਜ਼) ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਚਕਜ਼ਾਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉੱਜ ਵੀ ਰਸੂਖ ਹੈ।

ਮਹਿਮੂਦ ਖਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਸੂਬਾਈ ਗਵਰਨਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਭਰਾ ਹਮੀਦ ਖਾਨ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਹੈ। ਗੱਲ ਇਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੈ, ਪਤਨੀ ਦੀ ਭੈਣ ਵੀ ਸੂਬਾਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਛੇ ਹੋਰ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਪੱਖ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਦਾ ਆਮ ਲੋਕਾਚਾਰ ਹੀ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੈ। ਉਥੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਮੱਧਵਰਗ ਹੈ। ਉਥੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਮ ਬਲੋਚ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਘੋਰ ਗ਼ਰੀਬੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦਿਨ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਜੀਦ ਅਚਕਜ਼ਾਈ ਨੇ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ

ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਹੋਏ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ‘ਦਿਆਤ’ (ਬਲੱਡ ਮਨੀ) ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ‘ਦਿਆਤ’ ਦੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੇਠ ਹੀ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਰੇਅਮੰਡ ਡੇਵਿਸ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 2011 ਵਿਚ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਡੇਵਿਸ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ।

ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਦੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਤੱਕ ਲਿਆਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਦੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ।

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਹੀ

ਹਕੀਕਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ‘ਸਰਦਾਰ’ ਜਾਂ ‘ਵਡੇਰੇ’ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਕਤ ਨਹੀਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ। ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਸਦਕਾ ਹਾਲਾਤ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਬਦਲੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਭਿਅਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਖਵਾਉਣ ਲਈ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਐਨ ਉਲਟ ਜਮਸ਼ੇਦ ਦਸਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਕੌਮੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਮੱਧ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਉਹ ਆਮ ਜਿਹਾ ਬੱਸ ਓਪਰੇਟਰ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ‘ਅਪਰਾਧ’ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਲਾਏ ‘ਗੋ ਨਵਾਜ਼ ਗੋ’ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਦਸਤੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹਿਰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਸਤੀ ਦੇ ਕਸੂਰ (ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ) ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਅਚਕਜ਼ਾਈ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਤਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਦਸਤੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਵੈਨ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੱਥੁਆਂ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਉਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਸੱਦਦ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ‘ਤੇ ਚੂਹੇ ਅਤੇ ਬਿੱਛੂ ਛੱਡੇ ਗਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ

ਅੱਠ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ-ਖਾਣਯੋਗ ਖਾਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਮਨਸੂਰ ਅਲੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਖੁਦ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸਰਗੋਧਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪਤੜਾਲ ਕਰਨ ਕਿ ਦਸਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਦਸਤੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਮਾੜਾ ਵਿਹਾਰ ਅਚਕਜ਼ਾਈ ਨਾਲ ਹੋਏ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ।

ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਦੂਜਾ ਮਾਮਲਾ ਪਾਰਾਚਿਨਾਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਟਰੱਕ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਫਰਕ ਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਾਚਿਨਾਰ ਹਮਲੇ ‘ਚ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲੇ 75 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਮੀ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਵਿਚ ਤੇਲ ਟੈਂਕਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਮਾਰੇ ਗਏ 175 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਮੀ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਇਹ ਫਰਕ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਾਚਿਨਾਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਹੈ; ਪਰ ਕੀ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹਨ?

ਅਸਲ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਧਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਭਰਿਆ ਵਿਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਐਲਾਨ-ਏ-ਜੰਗ

ਜਲੰਧਰ: ਸੱਤ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨੀ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਲੀਕ ਫਿਰਵਾਉਣ ਲਈ 22 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਮਹਾਂ ਰੈਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰੇ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ਾ ਦੱਸ ਕੇ ਉਲਝਾਏ। ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜ ਏਕੜ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤੇ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੁਰਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਹਾਂ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਜਿਥੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਕਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਥੇ ਤਿੱਖੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਖਾਦਾਂ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਖੇਤੀ ਸੰਦਾਂ ਸਣੇ ਖੇਤੀ ਲਾਗਤਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਇਆ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਤੁਰਤ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਨਾ ਕਰਨ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ।

ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਭਾਅ ਮਿੱਥੇ ਜਾਣ, ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਵਹੀ-ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾਣ ਤੇ ਜਬਰੀ ਕਰਜ਼ਾ ਵਸੂਲਣ ਲਈ ਕੁਰਕੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀਆਂ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਪੀੜਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 10-10 ਲੱਖ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਲੀਕ ਫੋਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਮਹਾਂ ਰੈਲੀ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਮ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ੇਦੀਪਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦਲੀਲ, ਕਿ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਸਰਦਾਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਲਈ।

ਸਤਿਸੰਗ ਸੁਣਨ ਜਾ ਰਹੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਖਰੜ: ਖਰੜ-ਕੁਰਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਖਾਨਪੁਰ ਨੇੜੇ ਵਾਪਰੇ ਇਕ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿਚ ਸਕੋ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇਕ ਬੱਚਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਭੁਖੜੀ ਵਾਸੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਸਮਰਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਮੁੰਡੀ ਖਰੜ ਵਿਚ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਭਵਨ ਵਿਚ

ਹੋ ਰਹੇ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਘਰੋਂ ਚੱਲੇ ਸਨ। ਉਹ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਸਨ ਕਿ ਕੁਰਾਲੀ ਪਾਸਿਉਂ ਆ ਰਹੀ ਇਕ ਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਨਵੀਰ (7) ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਰੀਤੂ (12) ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨਿਖਲ (10) ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ।

ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇਜ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਰਾਣਾ ਕੋਪੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਪੀੜਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਜਾਨਣ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 3 ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਪੀੜਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸਸੀ ਲਖਨਪਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜਸਾਸੀ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਸੁੱਖ ਸਰਕਾਰੀਆ ਕਰਨਗੇ। ਚਾਰ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਬੱਲੂਆਣਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਨੱਥੂ ਰਾਮ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਨਸਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸ਼ਾਹੀਆ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਨੌਰ ਤੋਂ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਜੈਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਆਪਸੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਂਝ ਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਹਵੇਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦਰਜਾ ਮਿਲਿਆ।

ਕਈ ਕੰਧ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਥਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਪੈਰਿਸ, ਕਾਹਿਰਾ ਤੇ ਈਡਨਬਰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਕਰੀਬ 287 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਉਪ-ਮਹਾਦੀਪ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨੇਪਾਲ ਦਾ ਭਕਤਪੁਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦਾ ਗਾਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਵੇਰਵਾ ਤਲਬ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਬਕਾਇਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਢਾਈ ਏਕੜ ਤੋਂ 5 ਏਕੜ, 5 ਤੋਂ 7 ਏਕੜ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਤੱਕ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਲਗਭਗ 8.75 ਲੱਖ ਛੋਟੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੰਜ ਏਕੜ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਤੇ ਕੁਰਕੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਏਜੰਡਾ ਸੀ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇਦਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਬੱਝ ਗਈ ਹੈ।

ਵਿਧਾਇਕ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੰਦਮਾਜਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅੰਦਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ। ਕਮੇਟੀ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਤੰਗੀ ਤੋਂ ਨਿਜ਼ਾਤ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇਗੀ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ 19 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪੰਜ ਏਕੜ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ, ਢਾਈ ਏਕੜ ਤੱਕ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ੇ 'ਚੋਂ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਤਾਮਿਲ ਲੇਖਿਕਾ ਵਾਸੰਥੀ, ਪੈਰਿਸ, ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉੱਤੇ ਤਾਮਿਲ ਲੇਖਿਕਾ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾ ਵਾਸੰਥੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛੋਕੜ ਤੇ ਰਚਨਾਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ 1984 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਆਪਣੇ ਉਸ ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ 'ਸਾਈਲੈਂਟ ਸਟਾਰਮ' ਭਾਵ ਸ਼ਾਂਤ ਹਨੇਰੀ ਨਾਂ ਬੱਲੇ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਸਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸੀ। ਪਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਆਈ ਆਫ਼ਤ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਕਟਾਉਣੇ ਪੈ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਸੰਥੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। 'ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਮੈਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।' ਵਾਸੰਥੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਬੋਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੁਹਰਾਏ।

ਵਾਸੰਥੀ ਯੂ.ਟੀ. ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਨਾਵਲ ਰਾਜੀਵ-ਲੋਗੋਵਾਲ ਸਮਝੋਤੇ ਉੱਤੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਵਾਸੰਥੀ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿਕਣ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਅੰਮਾ' ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੀ ਜੈਲਲਿਤਾ ਬਾਰੇ ਹੈ।

ਜੈਲਲਿਤਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਾਲ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬਾਰੇ ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ ਦੇ ਤਾਮਿਲ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵਾਸੰਥੀ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਜੈ ਲਲਿਤਾ ਨੇ ਮਿਲਣ

ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਜੈਲਲਿਤਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਉਸ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਤਾਂ ਜੈਲਲਿਤਾ ਨੇ ਕਚਹਿਰੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਵਾ

ਤਾਮਿਲ ਲੇਖਿਕਾ ਵਾਸੰਥੀ

ਦਿੱਤੀ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਿਕਣ ਵਾਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ 'ਅੰਮਾ' ਸਿਰਲੇਖ ਬੋਲੇ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਵਾਸੰਥੀ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਤੇ ਅਸਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਮੁੜ ਛਪਵਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ, 'ਅੰਮਾ: ਜੈਲਲਿਤਾ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜਸੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦਾ ਸਫਰ' ਹੈ।

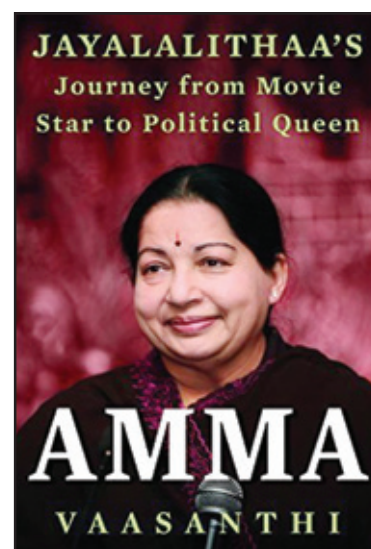
ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਲੇਖਿਕਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣੀ, ਉਸ ਨੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਉਸ ਬਾਲ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸੀ ਜੋ ਨੌਂ ਰਾਜ਼ ਦੀ ਸਾਦਾ ਸਾੜੀ ਪਹਿਨਦੀ ਸੀ ਪਰ ਗਹਿਣਾ ਕੋਈ

ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਸਦਾ ਮੁੰਨਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਵਾਸੰਥੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਵਾਸੰਥੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਚਨਾ ਦੇਵਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ ਨਾਵਲ ਹੀ ਲਿਖਣੇ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਵਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ।

ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਉਣ ਦਾ ਮੂਲ ਮੰਤਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵੇਖਣਾ ਸੀ, ਜੋ 1984 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਗਿਣੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਉਦੋਂ ਨਾਵਲ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਦੇ ਉਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਵਾਸੰਥੀ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਾਸੰਥੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਲੇਖਕ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ 1983 ਵਿਚ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਫਰਾਂਸ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇਟਲੀ ਦਾ ਰੋਮ, ਵੈਟੀਕਨ ਸਿਟੀ, ਆਸਟਰੀਆ ਤੇ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਵੀ ਦੇਖੇ ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਜਾ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਲੂਵ ਅਜਾਇਬਘਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵੀ। ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਨਾ ਹੋਣਾ ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਾਂ ਕਿ

ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਪੈਰਿਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਵੱਸੇ ਨੀਸ ਨਾਂ ਦੇ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀ ਗਏ ਜੋ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਐਨ ਤੱਟ ਉੱਤੇ ਵੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਮਣੀਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਲੇਖਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਨਾਵਲਕਾਰ, ਨਾਟਕਕਾਰ, ਕਵੀ ਤੇ ਜੀਵਨੀ ਲੇਖਕ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਬੈਲੇ ਡਾਂਸਰ ਲੁਡਮਿਲਾ ਚੈਰੀਨਾ ਵੀ। ਅਨੇਕਾਂ ਲੇਖਕ ਲੁਡਮਿਲਾ ਵਲੋਂ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਮੇਜ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਬੀਲਾਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਠਿੱਥੀ ਦੇ ਕੇ ਮੇਰੀ ਤੇ ਵਾਸੰਥੀ ਵਾਲੀ

ਨਿੱਕ
ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਮੇਜ ਉੱਤੇ ਆ ਬੈਠੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਸੰਥੀ ਦੀਆਂ ਮਨਮੋਹਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਦੀ ਪਗੜੀ ਨੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਖੁਲੀ ਰਾਬਿੰਦਰਾ ਰੰਗਸ਼ਾਲਾ ਜਿੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ। ਸਾਗਰ ਦੇ ਤੱਟ ਉੱਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਨ ਤੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਚਾਹੁਣ, ਖਾ-ਪੀ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਨੀਸ ਦੇ ਮੇਅਰ ਮਾਰਸਲ ਜੂਲੀਅਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡੈਲੀਗੇਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੋਧ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਵਾਸੰਥੀ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਫੇਰੀ ਨੂੰ ਆਪਾਂ ਨੀਸ ਦੀ ਆਲਮੀ ਲੇਖਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਲੜੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਅੰਗ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅੰਤਿਕਾ:

ਸਚ ਬੋਲਨੇ ਕੀ ਖੂ ਨੇ
ਅਮਰ ਕਰ ਦੀਆਂ ਉਸੇ,
ਸੁਕਰਾਤ ਜਾਨਤਾ ਥਾ
ਪਿਆਲੇ ਮੈਂ ਜਹਿਰ ਥਾ।

ਨੋਟ: ਕਵੀ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।
ਖੂ ਦਾ ਭਾਵ ਆਦਤ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤ ਰੋਹ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਥੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਕਾਲ ਸੈਂਟਰ ਘਪਲਾ ਦੇ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤ ਸਥਿਤ ਕਾਲ ਸੈਂਟਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਪਛਾਣ ਬਦਲ ਕੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਚਿੱਟਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੇ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂਸ ਪਟੋਲ (47) ਅਤੇ ਅਸਮਿਤਾਬੇਨ ਪਟੋਲ (34) ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਸਫੇਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਪੱਖੀ ਨਾਅਰੇ ਵੀ ਲਾਏ ਗਏ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖ ਜਥਿਆਂ ਨੂੰ ਅਟਾਰੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 8 ਜੂਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ 28 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਥੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਣ ਦੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਟਾਰੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਜ਼ੀਰੋ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਦੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਥੇ ਰੋਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਸਾਊਥਿੰਗਟਨ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਬਰਸੀ ਮਨਾਈ

ਸਾਊਥਿੰਗਟਨ, ਕਨੈਕਟੀਕਟ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾ

ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲਿਆਂ ਦੀ 67ਵੀਂ ਸਾਲਾਨਾ ਬਰਸੀ ਐਤਵਾਰ, 2 ਜੁਲਾਈ

ਕੀਤਾ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜਸ ਸਰਵਣ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਹੱਥੀਂ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਵੀ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕੀਤਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਏ ਡਾ. ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਲਾਈ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ

ਕਿ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਸਨ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ

ਨੂੰ ਬੜੀ ਸੁਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸਜੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੰਧ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕੀਰਤਨੀਏ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ, ਭਾਈ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗ ਆਈਲੈਂਡ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ

ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਵਾਸਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ।

ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਨੇ ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਬ੍ਰਹਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ

ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਸ. ਬ੍ਰਹਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਜ ਪਦਾਰਥ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਢਾਡੀ ਭਾਈ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਕੌਮਲ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਭਰਿਆ ਮਹਾਨ ਇਤਿਹਾਸ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਅਤੇ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲੰਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਭ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਕੁਈਨਜ਼ ਵਿਲੇਜ ਵਿਖੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸੁਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।

ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਭਾਈ ਕੌਮਲ ਤੇ ਭਾਈ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਅਤੇ

ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਇਆ।

ਡਾ. ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੱਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦਰਸਾਇਆ।

ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ 'ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ' ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਬਾ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜੋ ਹਰ ਸਾਲ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰਾਂ-ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜਸਵਾਲ ਤੇ ਰਫ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਦਸਤਾਰ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਟੇਜ ਐਂਕਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਲਾਘਾਯੋਗ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨੌਜਵਾਨ ਬੱਚੀ ਤਨਦੀਪ ਕੌਰ ਸਾਹਨੀ ਦਾ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਖੂਬ ਭਰਵਾਂ ਰਿਹਾ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੇਲਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਬਿਊਰੋ): ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਵਜੇ ਤੱਕ ਐਲਕ ਗਰੁੱਪ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਚ ਮੇਲੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਨੌਕੋਂ ਨੌਕ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਹੋਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਹੀ ਪਾਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖ ਰਹੀ ਸੀ, ਖਾਣੇ ਲਈ ਲੰਮੀ ਲਾਈਨ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਕ ਸਟਾਲ 'ਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਫਰੀ ਮਹਿੰਦੀ ਲੁਆਉਣ ਲਈ ਭੀੜ ਜਮਾਈ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ, ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਫਾਈਨਲ ਮੈਚ ਵਿਚ ਜੱਸੋ ਤੇ ਜਿੰਦਰ ਦਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਪੰਜਾ ਫਸਿਆ ਪਰ ਜਿੰਦਰ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਸੰਦੀਪ ਤੇ ਨਵੀਂ ਜੋਹਲ ਵਿਚ ਜੋਰ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਪਰ ਨਵੀਂ ਜੋਹਲ ਦੀ ਝੰਡੀ ਰਹੀ। ਸੁਲਤਾਨ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਾਲਾ ਜਲਾਲਪੁਰੀਆ, ਗੋਰੀ, ਡਿੱਪੀ ਨੇ ਵਧੀਆ ਖੇਡ ਦਿਖਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਾਹ ਵਾਹ ਖੱਟੀ।

ਆਪਣੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਕਰ ਕੇ ਮੱਖਣ ਅਲੀ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇਖਣ

ਸਾਬਕਾ ਵੈਟਰਨ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਵਾਲੀਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਸਵਰਗੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਹਰਜਪ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਤੇ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੌਜੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ। ਜੇਤੂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਟਰਾਫੀਆਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲਾਂ ਨੇ ਵੰਡੀਆਂ।

ਡੇਅਟਨ, ਓਹਾਇਓ ਤੋਂ ਆਏ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਨੇ ਸਿਰ ਪਰਨੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾਏ। ਜਦੋਂ ਸਿਰ ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਪੈਰ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਉਂ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਨੱਲ੍ਹਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਮੇਲੇ 'ਚ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ, ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਉਬਰਾਏ, ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਉਲੰਪੀਅਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਰਾਜਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਨੀਤਾ ਭੁਸ਼ਣ, ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੁਰ ਭਾਈਆ (ਕੈਨੇਡਾ), ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਜਥੇਦਾਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ

ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ

ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਧੀਆ ਮੇਲਾ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਵਾ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਟੇਟਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਮੇਲਾ ਦੇਖਣ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸੁਰਜੀਤ ਮਾਵੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮੇਲੇ 'ਚ ਮੇਲੂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਡਿਟਰਾਇਟ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜ ਜਮਾਰਾਏ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਪੀ ਸੀ ਐਸ, ਪੀ ਐਚ ਓ, ਪੀ ਏ ਓ, ਮਿਡਵੈਸਟ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੇਲੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਅਖਾਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੌਪ ਗਾਇਕਾ ਜੈਸਮੀਨ ਸੈਂਡਲਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੁਪਿੰਦਰ ਹਾਂਡਾ ਅਤੇ ਸ਼ੈਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਸਥਾਨਕ ਗਾਇਕ ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ ਨੇ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦਾ ਗੀਤ 'ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਹੋਵੇ, ਘਰ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਹੋਵੇ' ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂਕਿ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੀਤ 'ਤੇਰੀ ਕਿਥੇ ਜਾਂਦੀ

ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁੜ ਮੁੜ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੇਲਾ ਭਰਵਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ

ਜੈਸਮੀਨ ਸੈਂਡਲਸ ਦਾ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼

ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ ਲੰਘੀ 2 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲੇ ਦਾ।

ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਰੰਭ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੋਇਆ।

ਕਬੱਡੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਆਟਲ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਟੀਮ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਨੂੰ 23 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 35 ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। ਸੁਲਤਾਨ ਬੈਸਟ ਰੇਡਰ ਤੇ ਪਾਲਾ ਜਲਾਲਪੁਰੀਆ ਬੈਸਟ ਸਟਾਪਰ ਬਣੇ।

ਕਬੱਡੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਟੀਮਾਂ- ਮਿਡਵੈਸਟ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸਿਆਟਲ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਲਿੱਤਰੀਆਂ। ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਬਾਪੂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਘੁਮਾਣ ਭਰਾ-ਹੈਰੀ ਘੁਮਾਣ ਤੇ ਅਮਰਵੀਰ ਘੁਮਾਣ ਸਨ।

ਦਾ ਸਵਾਦ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜਾਫੀ ਚੰਗਾ ਜੰਫਾ ਲਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਧਾਵੀ ਜਾਫੀ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਹੰਡਲਾ ਮਾਰਦਾ ਤਾਂ ਖਿਡਾਰੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੱਖਣ ਅਲੀ ਦਾ ਜੋਰ ਵੱਧ ਲੱਗਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ। ਰੈਫਰੀ ਰਾਜਾ ਤੱਲਣ ਤੇ ਰਾਣਾ ਭੰਡਾਲ ਸਨ ਜਦਕਿ ਮੈਚ ਦੇ ਅੰਕ ਲਿਖਣ ਦੀ

ਸੇਵਾ ਰਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਲ 5 ਟੀਮਾਂ ਭਿੜੀਆਂ। ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਸੁਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਕਲੱਬ-1 ਨੇ ਸੁਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਕਲੱਬ-2 ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਟਰਾਫੀ ਜਿੱਤੀ। ਵਾਲੀਬਾਲ ਟੀਮ ਦੇ ਕੋਚ, ਕਪਤਾਨ ਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਟੋਨੀ ਸੰਘੇਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟਰਾਫੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਹੀ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ

ਸੱਲਾਂ, ਚੀਡਸਾ ਭਰਾ-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲਾਂ, ਪਾਲ ਖਲੀਲ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਸੰਨੀ ਧੂੜ, ਹੈਰੀ ਘੁਮਾਣ ਤੇ ਅਮਰਵੀਰ ਘੁਮਾਣ, ਜੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਖਹਿਰਾ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ (ਨਿਉ ਯਾਰਕ), ਵਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ) ਅਤੇ ਸੁਖਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੀਟੂ ਵਡਿਆਲ (ਫਰਿਜ਼ਨੋ) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਨੀਤਾ ਭੁਸ਼ਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਮੇਲੇ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਥੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਰਾਜਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ ਨੇ

ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਇਆਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਰਾਜਾ ਸਿੰਘ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਧੀਆ ਰਹੇਗਾ।

ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਰਾਜ ਗਾਇਕ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਇਹ ਮੇਲਾ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਲੱਬ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ

ਤਨਖਾਹ ਵੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲਿਆਂ' ਗਾ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਈ। ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਨਿੱਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲ ਨੇ ਗੀਤ 'ਬਣਦੇ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਗੱਭਰੂ' ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਜੈਸਮੀਨ ਸੈਂਡਲਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੌਪ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਭੇ 'ਤੇ)

ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ

ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਸਟਾਈਲ ਵਿਚ 'ਹੁਸਨ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਉ', 'ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪਿਆਰ ਕਰੋਗੇ', 'ਲੱਡੂ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ', 'ਇਕ

ਕਮਰਾ' ਗਾ ਕੇ ਮੰਡੀਰ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ। ਮੇਲੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਤਾਰਾ ਮੁਲਤਾਨੀ

ਨਿੱਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲ

ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ

ਤੇਰੀ ਅੱਖ ਕਾਸ਼ਨੀ' ਆਦਿ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਐਮ.ਐਚ. 1 ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਜੇਤੂ, ਐਮ.ਫਿਲ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਰੁਪਿੰਦਰ ਹਾਂਡਾ ਨੇ ਗੀਤ 'ਅੱਜ ਨੱਚਣਾ', 'ਘੋਟ ਸਰਦਾਰ ਮੇਰਾ' ਤੇ 'ਸੂਹੇ ਚੀਰੇ ਵਾਲਿਆ' ਗਾਇਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਗੀਤ 'ਤੂੰ ਸੂਟ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ, ਨਾ ਪਾਇਆ ਕਰ ਜੀਨ ਕੁੜੀਏ' ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੁਪਿੰਦਰ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬਣੇ ਸ਼ੌਂਕੀਨ ਕੁੜੀਏ', 'ਬਰ ਬਰ ਕੰਬਦੇ ਜੱਟੀ ਤੋਂ' ਆਦਿ ਲੋਕ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਜੇ ਜੈਸਮੀਨ ਦਾ ਸਟਾਈਲ ਪੌਪ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਵਾਲਾ ਸੀ ਤਾਂ ਰੁਪਿੰਦਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦਾ।

ਸ਼ੈਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਉਦੋਂ ਸਰੋਤਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਹਵਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰਲੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਉਦੋਂ ਜਿੱਤ ਲਏ ਜਦੋਂ ਉਸ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਗੀਤ 'ਆਟੇ ਦੀ ਚਿਤੀ' ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਲਈ ਗੀਤ 'ਦਿਨ ਢਲਦੇ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਜਦ ਆਵਾਂ ਮੈਂ' ਗਾਇਆ। ਸ਼ੈਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਕਬੂਲ ਗੀਤ 'ਯਾਰ ਅਣਮੁੱਲੇ', 'ਮੇਰੇ ਵਾਲੇ', 'ਲਾ ਕੇ ਤਿੰਨ ਪੈਗ ਬੱਲੀਏ', 'ਤੇਰੇ ਟਿੱਲੇ ਤੋਂ' ਅਤੇ 'ਹੋਸਟਲ ਵਾਲਾ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾ ਹੋਣਗੇ। ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਹੈਪੀ ਸਿੰਘ ਹੀਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਲਵਦੀਪ ਦੁੱਲਤ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲ, ਲੱਕੀ ਸਹੋਤਾ, ਹਰਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਮਨਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ।

ਜੈਸਮੀਨ ਸੈਂਡਲਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੌਪ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਧੁਨ 'ਤੇ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਟ ਵਿਚ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੈਸਮੀਨ ਨੇ ਵੈਸਟਰਨ ਪੌਪ ਸਿੰਗਰ ਮੈਡੋਨਾ, ਬਾਇਨੋਸ, ਕ੍ਰਿਸਟੀਨਾ, ਜੈਨੀਫਰ ਲੋਪੇਜ਼, ਲੇਡੀ ਗਾਗਾ ਵਾਂਗ ਕੱਪੜੇ ਟਾਈਟ ਕਾਲੀ ਸਿਲੈਕਸ, ਕਾਲਾ ਬਲਾਊਜ਼, ਉਪਰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਕਾਲੇ ਨੈਟ ਦਾ ਛੋਟਾ ਕੁੜਤਾ ਤੇ ਸਿਰ 'ਸੈਂਡਲਸ' ਨਾਂ ਦੀ ਕਾਲੀ ਟੋਪੀ, ਗਲੇ ਵਿਚ ਮੈਚ ਕਰਦੀ ਮਾਲਾ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਲਵਰ ਰੰਗ ਦੇ ਚਮਕੀਲੇ ਬੂਟ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਡਾਂਸ ਦੇ ਸਟੈਪ ਵੀ ਵੈਸਟਰਨ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ 'ਮਸਤ ਮਸਤ' ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੇਪਰਵਾਹ ਸਟਾਈਲ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣ ਵਰਗੇ ਸਨ।

ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੈਸਮੀਨ ਦੇ ਬੋਲ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ, "ਕੀ ਤੁਸੀਂ

ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਦੇਵ ਖੈੜਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਦੇਵ ਖੈੜਾ ਦਾ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਰਾਣਾ ਭੰਡਾਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਲੱਖਾ ਤੋਗਾਂ ਵਾਲਾ, ਰਾਜਾ ਤਲਣ, ਬੀਕਾ ਖੈੜਾ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਬਿਹਾਰੀਪੁਰ, ਕਾਲਾ ਪੱਡਾ, ਜਗਦੇਵ ਖੈੜਾ, ਰਾਜੂ ਢੋਟ ਅਤੇ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਆਗਿਆਪਾਲ ਚਾਹਲ ਤੇ ਰਵੀ ਹੰਝਰਾ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਣਾ ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਂ ਖੈੜਾ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਉਦਮ ਸਦਕਾ ਹੀ ਕਬੱਡੀ ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ। ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਆਸ਼ਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਮੈਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਬੁਆਏ ਫਰੈਂਡ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਇਹ ਗੀਤ ਲਿਖਿਆ, ਟੁੱਟੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਕੰਪੋਜ਼ ਵੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਹਿੱਟ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਲਓ ਸੁਣੋ, ਨੱਚੋ ਤੇ ਦਗੜ ਦਗੜ ਕਰ ਦਿਓ।"

ਸੈਂਡਲਸ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਤੇ ਗਾਇਕਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੀਤ 'ਇਕ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਕਾਸ਼ਨੀ' ਗਾਇਆ ਪਰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਦਿਆਂ ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੌਪ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਗਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ਿਵ ਬਟਾਲਵੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਬਣੀ ਰਹੇ।

ਸੈਂਡਲਸ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿਚਵਾਉਣ ਲਈ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੱਲੇ ਉਤਰ ਆਈ ਤੇ ਮੁੜ ਬੋਲੀ, 'ਮੈਨੂੰ ਉਪਰ ਕੌਣ ਚੜ੍ਹਾਉਂ?' ਤਾਂ ਮਨਚਲਿਆਂ ਨੇ ਹਾਕਾਂ ਲਾਈਆਂ, 'ਸਾਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਹ...।'

ਜਿਥੇ ਜੈਸਮੀਨ ਸੈਂਡਲਸ ਨੇ ਸੀ.ਡੀ. 'ਤੇ ਰੈਪ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਧੁਨ 'ਤੇ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਰੁਪਿੰਦਰ ਹਾਂਡਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਟ, ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੰਨੀ ਨਾਲ ਢੋਲ ਦੇ ਡੱਗੇ 'ਤੇ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ' ਬੁਲਾਈ। ਗੀਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹਾਂਡਾ ਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਲੰਬੀ ਹੋਕ ਨਾਲ ਕੀਤੀ।

ਜਦੋਂ ਰੁਪਿੰਦਰ ਹਾਂਡਾ ਗਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਗਾਣੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਢੋਲੀ ਦਾ ਢੋਲ ਪਾਟ ਗਿਆ ਤਾਂ ਰੁਪਿੰਦਰ ਬੋਲੀ, "ਲੈ ਸਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਲੀ ਭੈਣ ਤਾਂ ਸੀ.ਡੀ. 'ਤੇ ਗਾ ਗਈ ਤੇ ਹੁਣ ਢੋਲ ਹੀ ਪਾਟ ਗਿਆ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਤਾੜੀਆਂ ਹੀ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਢੋਲ ਬਣਨਗੀਆਂ।' ਤੇ ਗਾਣਾ ਚਾਲੂ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਤਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗਾਇਆ। ਵੈਸੇ ਸਾਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਦੀ ਕਮੀ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ।

Income Tax Preparation

By Certified Public Accountant

ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਇੱਕਮ ਟੈਕਸ ਤੇ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਹੀ ਰਾਹੁਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Free Consultancy ♦ Best Services ♦ Best Prices

Rahul Singh, CPA

Experience and Specialty

Corporate Tax
Personal Income Tax
Financial Statement Audit
New Business Setup
Year Round Service

Accounting
Bookkeeping
Payroll Services
Immigration Forms

Auto
Home
Life
Business
Worker Comp.

ਪਰਸਨਲ ਟੈਕਸ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਟੈਕਸ, ਆਡਿਟ, ਬੁੱਕ ਕੀਪਿੰਗ ਤੇ ਟੈਕਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

718-850-0040 Cell: 917-622-1354 (Rahul) Cell: 917-650-7989 (Rehan)
11805 Atlantic Ave, Richmond Hill NY 11418 Email: sendtocpa@gmail.com

Michigan Truck Driving School

6405 Middlebelt Road, Romulus, MI 48174

ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ
ਲੈਸ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ
ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

*ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ

*3-4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Raj Jamarai Cell: 734-644-1010 Office: 734-747-4298

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਲੋਡ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਇਗੀ ਪਾਓ।

*ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ
*ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
*ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ

Rates as low as 2.0%

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਪਾਲ ਫੋਨ 1-800-705-3863

Trucking Companies-Improve Your Cash Flow

*Low Rates *One-Time Discounts *No Minimums

Call Paul at 1-800-705-3863

www.Transportationfunding.com

Transportation Funding Group, Inc.

Minneapolis, MN 55426

ਦਮਾ ਦਮ ਮਸਤ ਕਲੰਦਰ

‘ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ 1947’ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗੀਤ-ਸੁਰਾਂ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ‘ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ 1947’ (ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਦਿ ਹਾਊਸ ਆਫ ਵਾਇਸਰਾਏ’ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗੀਤ ‘ਦਮਾ ਦਮ ਮਸਤ ਕਲੰਦਰ’ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੀਤ ਉਘੇ ਗਾਇਕ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨੇ ਗਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਏ.ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ ਨੇ ਇਸ ਗੀਤ ਲਈ ਕਾਫੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਉਂਜ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਏ.ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਮਾਸਟਰ ਆਸ਼ਿਕ ਹੁਸੈਨ ਵਾਲੀ ਤਰਜ਼ ਦੇ ਹੀ ਨੇੜੇ-

ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਔਲਖ

ਤੇੜੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਰਹਿਮਾਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੀਤ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਖੋਜ ਇਕੱਲੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨੇ ਰੂਹ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੀ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਗੀਤ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਏ.ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ‘ਟੱਚ’ ਦੇਣ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੀਤ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਰਿੰਦਰ ਦੀ ਹੀ ਮੰਗ ਹੋਵੇ! ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹ ਗੀਤ ਸਿੰਧ ਸੂਬੇ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਸਹਿਵਾਨ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਲਾਲ ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ ਕਲੰਦਰ (1178-1274) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ ਕਲੰਦਰ ਸੂਫੀਆਂ ਦੀ ਉਸ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਲਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ ਦੀ ਇਸ ਮਜ਼ਹਬ ‘ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਉਰਸ ਭਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਗੈਰ

ਮੁਸਲਮਾਨ, ਸਭ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਲਾਲ ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ ਕਲੰਦਰ ਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਸੱਯਦ ਉਸਮਾਨ ਸ਼ਾਹ ਮਾਰਵੰਡੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ‘ਲਾਲ’ ਜੁੜ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲਾਲ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਦਾ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਹ ਗੀਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮੀਰ ਖੁਸਰੋ (1253-1325) ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹਸ਼ਾਹ (1680-1757) ਨੇ ਇਸ ਗੀਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕੁ ਸੋਧ-ਸੁਧਾਈ ਕੀਤੀ। ਮਗਰੋਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਆਸ਼ਿਕ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਇਸ ਗੀਤ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਉਘੇ ਫਨਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨੂਰ ਜਹਾਂ, ਰੂਣਾ ਲੈਲਾ, ਨੁਸਰਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਆਬਿਦਾ ਪਰਵੀਨ, ਸਾਬਰੀ ਭਰਾ, ਰੇਸ਼ਮਾ, ਕੋਮਲ ਰਿਜਵੀ ਅਤੇ

ਜਨੂੰਨ (ਸੰਗੀਤ ਗਰੁਪ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਬਡਾਲੀ ਭਰਾ, ਮੀਕਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੁਣ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਦੇ ਨਾਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਲੰਡਨ ਵਸਦੇ ਇਰਾਨੀ ਗੱਭਰੂ ਸਾਮੀ ਯੂਸਫ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਰਹਿਮਾਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਸ਼ਿਕ ਹੁਸੈਨ ਵਾਲੀ ਤਰਜ਼ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਿੰਦਰ ਦੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਸੇ ਸਾਲ 18 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਹੁਣੇ ਹੀ ਕਲਾ ਜਗਤ ਵਿਚ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ‘ਦਮਾ ਦਮ ਮਸਤ ਕਲੰਦਰ’ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਘੋਸ਼ਾਲ, ਹਰੀਹਰਨ ਵੱਲੋਂ ਗਾਏ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਖੂਬ ਤਾਰੀਫ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਓਮ ਪੁਰੀ, ਹੁਮਾ ਕੁਰੈਸ਼ੀ, ਗਿਲੀਅਨ ਐਂਡਰਸਨ, ਹਿਊ ਗੋਂਗਲਿਓ ਆਦਿ ਕਲਾਕਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ ‘ਪਾਰਟੀਸ਼ਨ 1947’ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ (ਖੱਬਿਓ) ਏ.ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ ਅਤੇ ਹੁਮਾ ਕੁਰੈਸ਼ੀ।

ਜਦੋਂ ਓਮ ਪੁਰੀ ਨੱਚਣ ਲੱਗਿਆ...

ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਵੱਲੋਂ ਗਾਏ ‘ਦਮਾ ਦਮ ਮਸਤ ਕਲੰਦਰ’ ਗੀਤ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਘਾ ਅਦਾਕਾਰ ਓਮ ਪੁਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ‘ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਨੱਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਰੂਪ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਓਮ ਪੁਰੀ ਦਾ ਇਸੇ ਸਾਲ 6 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਫਿਲਮ ਮੰਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਹੁਮਾ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਦੇ ਬਾਪ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਗੀਤ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਓਮ ਪੁਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਗੀਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਕਿਤੇ ਇਹ ਗੀਤ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਿੰਦਰ ਚੱਢਾ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਹੰਸ ਰਾਜ ਇਸ ਗੀਤ ਲਈ ਪੂਰਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੀਤ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੂਣ-ਸਵਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ ‘ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ’ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ ‘ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 22 ਜੁਲਾਈ 2017 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-282

ਪੱਗਾਂ ਲਾਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣ ਪੁਲਸੀਏ ਪਰ ਸਿਜਦਾ ਇਸ ਬੇਲੀ ਨੂੰ। ਫੋਟੋ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਪਊਗਾ, ਉਲਟੇ ਬਾਂਸ ਬਰੇਲੀ ਨੂੰ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-280

ਤੱਕ ਘਰ ਮੁੰਡਾ ਵਿਹਲਾ ਬੈਠਾ
ਸੁਨੇਹਾ ਬਾਪੂ ਨੇ ਖੇਤਾਂ ਤੋਂ ਘੱਲਿਆ।
ਮੱਥੇ ਪਾ ਤਿਉੜੀ ਪੈਦਲ ਜਾਣ ਤੋਂ
ਲੈ ਲੈਪਟਾਪ ਆ ਗੱਡਾ ਮੱਲਿਆ।
ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਫਿਰ ਇੰਟਰਨੈਟ ‘ਤੇ
ਖਵਰੇ ਰਾਸਤਾ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਭੁੱਲਿਆ।
ਪਾ ਕੇ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨਾਂ ਗੂਗਲ ਉਤੇ
ਜਾਪੇ ਆਪ ਯੂ-ਟਿਊਬ ‘ਤੇ ਭੁੱਲਿਆ।
ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਕੀਤੀ ਬੜੀ ਤਰੱਕੀ
ਮਾਣਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਜਵਾਨੀ।
ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਪੱਤਾ ਸਾਫ ਕਰੇ ਇਹ
ਅੱਖਾਂ-ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹਾਨੀ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਸੈਨ ਹੋਜੇ

ਭਰੋਸਾ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਏਸ ‘ਤੇ
‘ਮਰੀਕਣ ਇਹ ਕਹਿਲਾਵੇ।
ਜੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਲਾ ਕੇ ਵੇਖਾਂ
ਕਿਹੜਾ ਰਾਹ ਖੇਤ ਨੂੰ ਜਾਵੇ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ

ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ, ਨਵੇਂ ਹੀ ਰੰਗ,
ਇੰਟਰਨੈਟ ਨੇ ਲਿਆ ਹੈ ਟੰਗ।
ਰੱਸਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਵੱਡਾ ਫੜਿਆ,
ਫੇਸਬੁੱਕ, ਵਟਸ-ਐਪ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ।
ਕੰਮੀ ਮੁੰਡਾ ਹੁਕਮ ਉਡੀਕੇ,
ਰੇਤ੍ਹੇ ‘ਤੇ ਪੱਥੇ ਲੱਦਣ ਦਾ ਕੰਮ ਅੜਿਆ।
ਜੇ ਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਪਛਾਣੀ,
ਕਰਜਾ ਸਦਾ ਰਹੇਗਾ ਚੜ੍ਹਿਆ।
-ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ੋਂ ਆਇਆ
ਲੈਪਟਾਪ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ
ਵੱਡੇ ਦੀ ਖਿੱਚ ਕੇ ਰੱਸੀ
ਗੱਡੇ ਦੀਆਂ ਬਰੇਕਾਂ ਲਾਵੇ।
ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੱਟਸ ਐਪ ਚਲਾਓ
ਪਿੰਡ ਦਾ ਹਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਦਿਖਾਓ।
ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਕਰ ਲਈ ਤਰੱਕੀ
ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਓਹੀ ਹਾਲ।
ਗੂਗਲ ਬਾਬਾ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ
ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਕਮਾਲ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਹੋਛੇ ਜੱਟ ਨੂੰ ਕਟੋਰਾ ਲੱਭਿਆ
ਪਾਣੀ ਪੀਂਦਾ ਵਾਰ ਵਾਰ।
ਮੰਗਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਖੂਬ ਵਰਤਣਾ
ਇਹ ਹੈ ਜੱਟਕਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ।
ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਚਾਓ
ਬਾਪੂ ਭਾਵੇਂ ਫਾਹੇ ਲੱਗੇ ਹੋ ਕਰਜਦਾਰ।
-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਸ਼ਹਿਰੀ ਬੱਚੇ ਕੀ ਜਾਣਨ
ਪੇਂਡੂਆਂ ਦੀ ਗੱਡਾ-ਰੇਤ੍ਹੀ
ਪੇਂਡੂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸੈਰ ਸਫਾਰੀ।
ਪੱਥੇ ਵੱਢ ਕੇ ਲਿਆਉਣ,
ਨਾਲੇ ਲਾਉਂਦੇ ਗੋਤੀ।
ਗੂਗਲ ਬਾਬੇ ਨਾਲ ਸਰਦਾਰੀ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸੁਗਲਾਂ ਨਾਲ
ਬਾਪੂ ਦੇ ਕਰਜੇ ਦੀ ਪੰਡ ਹੋ ‘ਗੀ ਭਾਰੀ।
-ਗਿਆਨੀ ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਯੂਗ ਹੈ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ, ਬਟਨ ਦੱਬੇ ਸਿਰਫ
ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਘੋਂਚਲਨ ਦੀ
ਸਾਰੀ ਤਸਵੀਰ ਹਕੀਕਤ ਸਾਹਵੇਂ।
ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ,
ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਲਓ ਤਸਵੀਰਾਂ,
ਬਹਿ ਛਕੜੇ ‘ਤੇ ਵੀ
ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਗੂਗਲ ਸਹਾਰੇ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੁਰਦੀ ਫਿਰਦੀ।
ਪੇਂਡੂ ਹਰਿਆਈਆਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ
ਜਾਂ ਫਿਰ ਝੁਲਸੇ ਹੋਏ ਖੇਤ
ਪਾ ਕੀਟਨਾਸਕ, ਕੈਮੀਕਲ
ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਫਸਲਾਂ।
-ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲਾਬਾਰੀ

ਜੰਮੂ: ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪੁਣਡ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀਆਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਫੌਜੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਫੌਜੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਘਰ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਚੌਕੀਆਂ ਉਪਰ ਛੋਟੇ ਤੇ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੋਰਟਾਰ ਦਾਗੇ।

ਭਾਰਤੀ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਭਾਰੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਖਾਦੀ, ਕਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਗੁਪਲਰ ਵਰਗੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਬਾਂਦੀਪੋਰਾ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੀ ਟੁਕੜੀ ਉੱਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਕੈਪਟਨ ਸਣੇ ਤਿੰਨ ਜਵਾਨ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ 2 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਵਾਨਾਂ ਸਮੇਤ 7 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ 24 ਫਰੰਟੀਅਰ ਯੂਨਿਟ

ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੇ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਚੌਕੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜੇ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ ਦੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵਿਰੋਧ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਭਾਰਤੀ

ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ 223 ਦਫ਼ਾ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਨਫੀਸ ਜ਼ਕਾਰੀਆ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਡਿਪਟੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਚਿਰੀਕੋਟ ਅਤੇ ਸਤਵਾਲ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਦਸਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਮਰਨਾਥ ਯਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ, 7 ਮੌਤਾਂ

ਅਨੰਤਨਾਗ: ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਨੰਤਨਾਗ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਾਲੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਅਮਰਨਾਥ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੱਸ ਆ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸੱਤ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 12 ਹੋਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਬੱਸ ਸਵਾਰ ਯਾਤਰੀ ਅਮਰਨਾਥ ਗੁਫਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਬਾਲਟਾਲ ਤੋਂ ਪਰਤ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਇਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਜ਼ਫ਼ਰਨਗਰ (ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਦੇ ਵਾਸੀ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਉਰਫ਼ ਆਦਿਲ ਸਣੇ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਨੀ ਘੱਟ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਲਾਹ...

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਹਿਜ਼ਬੁਲ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਬੁਰਹਾਨ ਵਾਨੀ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਭਾਰਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਮਸੀਹਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵੱਲੋਂ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿ ਦੀ 'ਇਕ ਵਾਇਓ' ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤਬਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਮਾਰੇ ਹਨ।

ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਤੋਂ ਮੋਸੂਲ ਖੁੱਸਿਆ

ਮੋਸੂਲ: ਇਰਾਕ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮੋਸੂਲ ਤੋਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ (ਆਈ.ਐਸ.) ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਰਾਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੈਦਰ ਅਲ-ਆਬਦੀ ਨੇ ਆਈ.ਐਸ. ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਹੈਦਰ ਅਲ-ਆਬਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਏ ਮੋਸੂਲ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹਾਦਰ ਲੜਾਕੂਆਂ ਤੇ ਇਰਾਕੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਜਿੱਤ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਰਾਕ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਟੀ.ਵੀ. ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਟਿਗਰਿਸ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਉਥੇ ਇਰਾਕੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਸੂਲ ਦਾ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ਆਈ.ਐਸ. ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰਗਨਾ ਅਬੂ ਬਰਕ ਬਗਦਾਦੀ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ

ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ 'ਚ ਇਰਾਕੀ ਫੌਜ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸੈਨਾ

ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੋਸੂਲ ਦੀ ਜੰਗ ਛੇਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਜੰਗ 'ਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੋਸੂਲ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਝੱਲਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਏ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ 10 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਪੁੱਜਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 110 ਮੀਟਰ ਲੰਮੇ ਕੌਮੀ ਝੰਡੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਵੱਖਰੇ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਗੋਰਖਾ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਮਿਤੀ (ਜੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਐਸ.) ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸੰਘਰਸ਼ ਸਮਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਰਨ ਬੀ.ਕੇ. ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਜੋਂ ਵਿਹਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 110 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸੂਬੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਿਆਂ ਰਾਜਘਾਟ ਤੋਂ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ਤੱਕ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮਾਰਚ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ 'ਤੇ

ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਕੋਲ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਦੇ ਸਤੁਤੀ ਥਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਸਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਡਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਖਲ

ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਪਰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਮਾਰਚ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਤਖਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਗਊ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਛੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਗਊ-ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਇਕ ਭੀੜ ਵੱਲੋਂ ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਮੱਝਾਂ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਛੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਇਲਾਕੇ ਬਾਬਾ ਹਰਦਾਸ ਨਗਰ ਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਤੜਕੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਮਿੰਨੀ ਟਰੱਕਾਂ ਅੰਦਰ 80 ਤੋਂ ਵਧ ਮੱਝਾਂ ਭਰ ਕੇ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਗਊ-ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ ਤੇ 6 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਭੜਕੀ ਭੀੜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੱਝਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਜਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਭੀੜ ਵੱਲੋਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਭੰਨ ਤੋੜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜੀ ਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਇਆ। ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੱਝਾਂ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਸਹੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਨ।

ਗਊ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਲੁਕਾ ਰਹੀ ਹੈ ਭਾਜਪਾ: ਮਾਇਆਵਤੀ

ਮੇਰਠ: ਬਸਪਾ ਮੁਖੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ 'ਗਊ ਰੱਖਿਆ' ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਜਾਤੀਵਾਦ, ਫਿਰਕੂਵਾਦ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਆਪਣਾ ਏਜੰਡਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਸਾਸਿਆਂ, ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੋਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਿਛਾਂਹ ਧੱਕਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਿਛਾਂਹ ਧੱਕਦਿਆਂ ਆਲਮੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਥਮੂਲੇ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਸ ਬੜਤੂਤ ਨੂੰ ਅਗਾਮੀ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇਗਾ। ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ (ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ.) ਦੀਆਂ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੇ ਅਰਥਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸਾਲ 2025 ਤੱਕ ਸਿਖਰਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗਾ।

ਇਸ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਔਸਤਨ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 7.7 ਫੀਸਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਖੋਜ ਮੁਤਾਬਕ ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਆਲਮੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਚੀਨ ਤੋਂ ਖਿਸਕ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਇਸ ਦੇ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਤਰੀਕ 'ਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਹੱਥ ਅਜਮਾਉਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤੇਜ਼ੀ

ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਰਾਮਦਾਂ 'ਚ ਵੰਨ ਸੁਵੰਨਤਾ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਰਸਾਇਣ, ਵਾਹਨਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਵਸਤਾਂ ਸਮੇਤ ਵਧੇਰੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਅਰਥਚਾਰੇ ਜਿਥੇ ਇਕੋ ਸਰੋਤ 'ਤੇ ਮੁਨੱਸਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਭਾਰਤ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਤੇ ਵੀਅਤਨਾਮ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਵਧੇਰੇ

ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤੇ ਵੰਨ ਸੁਵੰਨ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਉਂਦੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਅਗਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ, ਤੁਰਕੀ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਯੁਗਾਂਡਾ ਤੇ ਬੁਲਗਾਰੀਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉਭਾਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਲਕ ਸਿਆਸੀ, ਸੰਸਥਾਗਤ, ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੇ ਆਬਾਦੀ ਪੱਖੋਂ ਵੰਨ ਸੁਵੰਨਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਯੂ.ਕੇ. ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਗਾਰਡ

ਲੰਡਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਲਈ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਚੈਕ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਾਰਡ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। 'ਸੰਡੇ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਐਡਿਨਬਰਗ ਤੇ ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ

ਨੇ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ 'ਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿਖਾਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਡਬਲਿਨ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਵਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਰਸਮੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਛੋਟਿਆਂ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਨਹੀਂ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ.

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 30 ਜੂਨ ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਟੈਕਸ (ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ.) ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਰੋਹ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਭਾਵੇਂ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਪਰ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਹ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ। ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਨੂੰ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਮੜ੍ਹ ਕੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਬਚੇ-ਖੁਚੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖੋਰਾ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦਰਅਸਲ ਅਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਮੁੱਲ

ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 91-78883-27695

ਵਾਧਾ (ਵੈਲਿਊ ਐਡਿਡ) ਟੈਕਸ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਧਾਗੇ ਤੋਂ ਕੱਪੜਾ ਬੁਣਨ ਸਮੇਂ ਉਸ ਵਿਚ ਲੇਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਖਪਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਟੈਕਸ ਵਧੇ ਹੋਏ ਮੁੱਲ ਉਪਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕੱਪੜੇ ਤੋਂ ਕਮੀਜ਼ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਗੇ, ਫਿਰ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਫਿਰ ਕਮੀਜ਼ ਉਪਰ ਟੈਕਸ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਮੁੱਲ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਵੈਲਿਊ ਐਡਿਡ ਟੈਕਸ (ਵੈਟ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਵਾਂ ਉਪਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਟੈਕਸਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ, ਅੰਤਿਮ ਖਪਤਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕੱਠੇ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟੈਕਸ ਉਤਪਾਦਕ ਉਪਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਖਪਤਕਾਰ ਉਪਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਜ ਉਪਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਦਰਮਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟੈਕਸ ਉਪਰ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਟੈਕਸ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੇ ਚਾਰ ਢਾਂਚੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਨੂੰ ਐਸ.ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਨੂੰ ਸੀ.ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਯੁਕਤ (ਇੰਟੈਗਰੇਟਿਡ) ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. (ਆਈ. ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ.) ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀਆਂ ਦਾ

ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਨੈਟਵਰਕ ਨੂੰ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ.ਐਨ. ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਚੌਥੇ ਨੈਟਵਰਕ ਤੋਂ ਹੀ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੰਬਰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਾਂ ਭਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਵੈਟ ਦੀਆਂ ਹਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਸਾਲ ਵਿਚ ਚਾਰ ਰਿਟਰਨਾਂ ਭਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਥੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੀਆਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਚਾਰ (ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਕੁੱਲ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲੀ) ਅਤੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 37 ਰਿਟਰਨਾਂ ਭਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਟੈਕਸ ਬੋਝ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟੈਕਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਗੋਰਖਧੰਦਾ ਹੈ। ਦਰਮਿਆਨੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਉਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਗੋਰਖਧੰਦੇ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਐਨੀ ਪੂੰਜੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲੈ ਸਕਣ। ਉਧਰ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟਾਂ ਨੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਮੰਗ ਕਾਰਨ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਲਈ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਲਈ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਫੀਸ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ 2.3 ਅਰਬ ਡਾਲਰ (15,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉਦਮੀਆਂ ਲਈ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਆਫ਼ਤ ਬਣ ਕੇ ਬਹੁਤਿਆ ਹੈ।

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦਾ ਅਮਲ ਕਿਵੇਂ ਚਲਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਵਸਤੂ ਕਈ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੰਘ ਕੇ ਖਪਤਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਖਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਸ.ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਸੀ.ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੋਵੇਂ ਅੰਤਿਮ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵੰਡ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ 1.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਕਾਰ 90:10 ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਸੌਦਾ 1.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਕਾਰ 50:50 ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਕ ਰਾਜ ਦਾ ਹੀ ਦੂਜਾ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਾ ਵਪਾਰੀ ਕਿਸੇ ਉਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ

ਟੈਕਸ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਜੇ ਇਹ ਵਪਾਰ ਦੇ ਜਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਈ.ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਈ ਸੌਫਟਵੇਅਰ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇ ਜਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਵਪਾਰ ਸਮੇਂ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦਾ ਇਕ ਮੰਤਵ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਹੁਣ ਟੈਕਸ ਨੈਟ ਵਿਚ 80 ਲੱਖ ਉਦਮੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 70 ਲੱਖ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਨ। ਹੁਣ ਟੈਕਸ ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ 540 ਲੱਖ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ.ਐਨ ਵਿਚ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ 0, 5, 12, 18 ਅਤੇ 28 ਪੰਜ ਟੈਕਸ ਸਲੈਬਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਿਫ਼ਰ ਟੈਕਸ ਭਾਵ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਉਪਰ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ਾ ਮੀਟ, ਮੱਛੀ, ਚਿਕਨ, ਅੰਡੇ, ਦੁੱਧ, ਲੱਸੀ, ਦਹੀਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਸ਼ਹਿਦ, ਤਾਜ਼ੇ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਆਟਾ, ਬੇਸਨ, ਬਰੈਡ, ਪ੍ਰਸਾਦ, ਨਮਕ, ਬਿੰਦੀ, ਸਿੰਧੂਰ, ਸਟੈਂਪ, ਕੋਰਟ ਪੇਪਰ, ਕਿਤਾਬਾਂ, ਅਖਬਾਰਾਂ, ਵੰਗਾਂ, ਹੈਂਡਲੂਮ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਵਸਤਾਂ ਲਈ ਚਾਰ ਟੈਕਸ ਸਲੈਬਾਂ ਹਨ। ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੇ ਮਸੌਦੇ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੀ ਦਰ 18 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਨੂੰ 18 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ 28 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੈਕਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਸਪਲਾਈ ਉਪਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸੈਸ ਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਕੱਚਾ ਤੇਲ, ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ, ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ, ਜੈਟ ਈਧਨ, ਰੀਅਲ ਇਸਟੇਟ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਅਜੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ.

ਇਕ ਇਕਹਿਰੀ ਮੰਡੀ ਅਤੇ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਏਕਾਮਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਨੋਟਬੰਦੀ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਕਾਲੇ ਧਨ, ਜਾਅਲੀ ਕਰੰਸੀ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਨਾਲ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ, ਸਨਅਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਆਉਣ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਘਵਾਦ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ, ਟੈਕਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਮੁੜ ਢਾਂਚਾਗਤ ਕਰਨ, ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਣ, ਸਿੱਧੇ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੋਣ, ਵਸਤਾਂ ਸਸਤੀਆਂ ਹੋਣ, ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਗੱਲ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੱਪੜਾ ਵਪਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣੇ ਦੀਆਂ ਪਲਾਈਵੁੱਡ ਸਨਅਤਾਂ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੱਚੇ ਚਮੜੇ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਨਾਲ ਮਹਿੰਗਾਈ ਘਟੇਗੀ, ਪਰ ਉਲਟਾ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਉਪਰ ਦਸ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਹੋਰ ਬੋਝ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਦੋ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਬੋਝ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖਪਤ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਮੋਦੀ ਦਾ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਦੇਸ਼, ਇਕ ਮੰਡੀ ਅਤੇ ਇਕ ਟੈਕਸ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਡੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਹੋਰ ਲੁੱਟ ਕਰਾਉਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਸਨਅਤ ਦੀ ਹੋਰ ਤਬਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜ਼ਰੋਈ ਸੰਕਟ ਹੋਰ ਵਧੇਗਾ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿਸੇ ਰਹੇ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਉਦਮੀ ਹੋਰ ਪਿਸ ਜਾਣਗੇ।

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ

ਕੀ ਜੇ ਕੰਮ ਨੋਟਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਉਹ ਕੰਮ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕਰ ਸਕੇਗਾ? ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜੋ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੁਕਸਾਨ ਨੋਟਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ (ਭਾਜਪਾ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਬੰਦੀ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਹੋਇਆ ਹੈ), ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹੋਣ (ਜਿਵੇਂ ਅਰਵਿੰਦ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ) ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਖ ਦੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ (ਜਿਵੇਂ ਮੋਟੇਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ), ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦਾ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਿਆਂ-ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਲ-ਦੇ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ

ਅਭੈ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ

ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਦਬਾਅ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਨੋਟਬੰਦੀ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੀ ਮੋਦੀ ਗੂੰਜਣ ਲੱਗੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਚੀਜ਼ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰੁਝਾਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਖ ਲਈ ਮੌਕਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਕੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਖ ਕੋਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ? ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਘਬਰਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੋਦੀ-ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜੁਗਤ ਨੇ ਉਸ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਹੀਣ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ

ਇਕ-ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਣ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦਾ ਚਾਲਾਕੀ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਨੇਤਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹਨ-ਇਹ ਅਕਸ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅਤੀਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਣਨੀਤੀ ਸਾਫ਼ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜਨਤਾ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਾਲੂ, ਮੁਲਾਇਮ, ਮਾਇਆਵਤੀ, ਰਾਹੁਲ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੇਗੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਬਹੁਤ ਚਮਕਦਾਰ ਲੱਗੇਗਾ। ਵੋਟਰ ਸੋਚਣਗੇ ਕਿ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਂ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਿਤਿਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਨੇਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹਨ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੀ ਜੀ. ਦਾ ਭਾਵ ਗੁਫ਼ ਅਤੇ ਐਸ. ਦਾ ਭਾਵ ਸਿੱਪਲ ਕੱਢ ਕੇ ਨਵੇਂ ਮਾਲ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਸਰਲ ਟੈਕਸ ਆਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਨਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਕਿੰਨਾ ਸਰਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚੰਗੇਪਨ ਤੇ ਸਰਲਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰ ਲੈਣਾ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁਝਾਅ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਨਾਲ

ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰੀਖਣ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸੂਬਿਆਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਰ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਰਿਟਰਨ ਭਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਣ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਾਗੂ ਕਰਨ

ਵਿਚ ਆ ਸਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਅਤੇ ਉਲਝਣਾਂ ਦਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਖੋਜ ਲਏ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ, ਸਗੋਂ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧਦਾ ਕਿ ਉਹ ਨਵੇਂ ਕਰ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤਹਿਤ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਇਕ ਜੁਲਾਈ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਕ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ,

ਪਰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦੀਆਂ ਢਾਂਚਾਗਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਖਾਕਾ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਭਕਾਂ ਉੱਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਜਲੂਸ ਨਾ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਪਾਰ-ਸੰਗਠਨਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਲਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ।

ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਏਕਤਾਬੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਬਜਾਏ ਗ਼ੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੋਟਬੰਦੀ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਹੋਈ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਤੇ ਜੇ ਗੌਰ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਰੋਧੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਬਹੁਤ ਉਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਤਿਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਾਂਝੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੌਣ ਹੈ? ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਠੀਕਰਾ ਰਾਮਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਤਿਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਭੰਨੀਏ, ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਖੇਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫਰਜ਼ (ਜਿਵੇਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ) ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ.), ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵਰਗੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਮਹਾਂਗਠਜੋੜ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਠੋਸ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਗਠਜੋੜ 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਬਣੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹੁਣ ਤੋਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰੇ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਲੜੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ ਉਹ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਸਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨੇਤਾ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵਿਚ ਇਹ ਦਲੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਨਿਤਿਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਰਗੇ ਨੇਤਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ ਠੰਢੇ ਬਸਤਰ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਦਿਆਂ ਹੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਉਭਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਵੋਟਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਪਸ਼ਟ ਬਦਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਗੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਤੋਲਣਗੇ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਗੇ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਦਲੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਮੋਦੀ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਨੇਕਤਾ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬਕ ਇਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾਣਮੱਤਾ ਰੁਤਬਾ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਬਣਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਇੰਡੀਆ

ਦੁੱਖ ਪਰਦੇਸਾਂ ਦੇ

ਸੂਭ ਸਵੇਰ ਭਾਈਚਾਰੇ (ਸੂਭ ਸਵੇਰ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਤੇ ਸੈਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬਣਿਆ ਭਾਈਚਾਰਾ) ਦੀ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਜੋਤੀ ਨਾਲ ਅਪਣਤ ਭਰੀ ਸਾਂਝ ਪੈ ਗਈ। ਇੱਕ ਵੇਰ ਕੁਝ ਵਕਫੇ ਪਿੱਛੋਂ ਮਿਲੇ। ਮਨ ਦੇ ਉਦਰੇਵਿਆਂ, ਹੋਰਵਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਸਾਂ ਤੇ ਹਉਕਿਆਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਛਿੱਤ ਪਏ। ‘ਕਿੱਥੇ ਰਹੇ ਹੋ, ਬੜੇ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਮਿਲੇ ਹੋ?’ ਬੀਬੀ ਬੋਲੀ, “ਵੀਰ ਜੀ! ਕਿੱਥੇ ਰਹਿਣਾ, ਬੜੇ ਚਾਅਵਾਂ ਨਾਲ ਪਿਛਲੀ ਦੀਵਾਲੀ ਇੰਡੀਆ ਗਏ ਸੀ, ਕੁਝ ਨਾ ਪੁੱਛੋ, ਇਹ ਤਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਹੋ ਕੇ ਆਏ ਨੇ।

ਹਰ ਵੇਲੇ ‘ਨਈਂ ਰਹਿਣਾ ਇੰਡੀਆ, ਨਈਂ ਰਹਿਣਾ ਇੰਡੀਆ’ ਦੀ ਰੱਟ ਲਾਈ ਰੱਖਦੇ ਨੇ, ਮਾਣਮੱਤਾ ਤੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੀ ਡਰੇ ਤੇ

ਪ੍ਰਿ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ
balkarbijwa1935@gmail.com
ਫੋਨ: 647-402-2170

ਸਹਿਮੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ, ਸਾਈਲਾਕ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਪੱਛ ਆਫ ਫਲੈਸ਼ ਵੱਢਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ। ਬੀ.ਏ. ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਯਾਦ ਐ, ਭਾਵੇਂ ਹੋਏ ਭੈਣ-ਭਾਈ ਜਾਂ ਬਾਬੂ, ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਸਹਿਮੇ, ਡਰੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਰਾਤੀਂ, ਬੁਝਬੁਝਾਉਂਦੇ ਉਠ ਬੈਠਦੇ ਨੇ, ‘ਨਈਂ ਰਹਿਣਾ ਇੰਡੀਆ, ਨਈਂ ਰਹਿਣਾ ਇੰਡੀਆ’ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਵੀ ਨਈਂ ਜਾਂਦੇ, ਐਤਕੀਂ ਕਿਹਾ ਚਲੇ ਜਾ ਆਈਏ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਖਾਲੀ ਖਾਲੀ ਜਿਹਾ ਝਾਕੀ ਜਾਣ, ਬੱਸ ਕਦੀ ਕਦੀ ਬੋਲਦੇ ਨੇ, ਕੋਣ ਪੁੱਛ ਤੈਨੂੰ ਉਥੇ ਸੁਰੈਣਿਆ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਲਈ ਠਾਣੇ ਵੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬਣ ਗਏ ਨੇ, ਸੈਦ ਹੁਣ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵੀ।”

ਨਾਲ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਬਾਈ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਠੀਕ ਠਾਕ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਛਿੱਤਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ, ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ, ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ, ਪਿੰਡ ਬਾਰੇ, ਭਾਈ-ਭਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਉਥੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ, ਕੋਠੀ ਬਾਰੇ, ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਦੀ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ, ਜੋ ਕਦੀ ਉਹਦੀ ਅਟੁੱਟ ਲੜੀ ਹੁੰਦੀ, ਅੱਜ ਗਾਇਬ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤਾਂ ਵੀ, ਭੈਣ ਜੀ, ਕੀ ਵਾਪਰਿਐ, ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕੋਲ ਈ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਮਾਹੌਲ ‘ਚ ਕੀ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਗਈ ਐ, ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਐ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਓ.ਸੀ.ਆਈ. ਲੈ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ-ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਉਠ ਜਾਇਆ ਕਰਾਂਗੇ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ...”

“ਸਹਿਮੇ ਜਿਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਕਦੀ ਬੋਲਦੇ, ‘ਕੋਣ ਪੁੱਛ, ਤੈਨੂੰ ਉਥੇ ਹੁਣ ਸੁਰੈਣਿਆ, ਕੀ ਲੈਣ ਜਾਣਾ ਈ, ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਬੈਠਾ ਰਹਿ ਏਥੇ ਈ, ਕੋਣ ਪੁੱਛ ਤੈਨੂੰ ਉਥੇ ਹੁਣ, ਚੱਲ ਛੱਡ ਪਏ। ਉਹ ਸਮੇਂ ਲੱਦ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਤੇਰੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸੀ। ਸ. ਸਰੈਣ ਸਿਆ, ਕੁਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮਾਂ ਨੇ, ਅੱਜ ਉਹ ਜਮਾਨੇ ਕਿੱਥੇ! ਚਿਹਨ ਚੱਕਰ ਹੋਰ ਹੀ ਗੇਤ ‘ਚ ਪੈ ਗਏ ਨੇ, ਭੁੱਲ ਜਾ ਉਹ ਬਾਤਾਂ, ਨਵੇਂ ਸਿਕੰਦਰਾਂ ਦੇ ਹੁਣ ਸਿੱਕੇ ਚੱਲਦੇ ਆ।’ ਕਦੀ ਕਦੀ ਰਾਤ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ, ‘ਬੜਾ ਈ ਭਿਆਨਕ ਸੁਪਨਾ ਆਇਆ ਈ ਬਿਸ਼ਨ ਕੁਰੇ, ਜਾਗ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ ਰਾਤੀਂ, ਫਿਰ ਅੱਖ ਈ ਨਾ ਲੱਗੇ, ਕੀ ਬਣ ਗਿਐ, ਕੀ ਸੋਚਿਆ ਸੀ।’ ਅੱਡਾ ਵੀਰ ਜੀ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਦੀ ਬਾਹਲੀ ਚਿੰਤਾ ਰਹਿੰਦੀ ਐ, ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਮਦਦ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਮਿਆਂ, ਹਾਲਤਾਂ ‘ਚੋਂ ਲੰਘੋ ਓ।”

“ਭੈਣ ਜੀ, ਇਥੇ ਬਹੁਤੀ ਨਿੱਠ ਕੇ ਗੱਲ ਨਈਂ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਵਕਤ ਲੱਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਆ ਜਾਇਓ ਘਰੇ, ਫਿਰ ਕਰਾਂਗੇ, ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਈਂ, ਅੱਡਾ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ।”

ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਕੋਲ ਕਈ ਵਾਰੀ ਜਾਈਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਓਪਰਾਪਨ ਨਈਂ ਸੀ। ਗਲਾਸੀ ਵਗੈਰਾ ਵੀ ਖੜਕਾ ਲਈਦੀ ਸੀ। ਸੋਚਦਾ ਆਇਆ ਕਿ ਬਾਈ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਠੋਸ ਲੱਗੀ ਏ। ਸੈਦ ਮਨੋਵਿਰੋਚਨ (ਕਥਾਰਸਿਸ) ਨਾਲ ਮਨ ਦੇ ਗੁੱਬ-ਗੁਭਾਟ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪਾਵਨਵਾਦ ਨਾਲ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਏ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਚਾਰ ਕੁ ਵਜੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਆ

ਚੰਗੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਪਰਦੇਸੀਂ ਜਾ ਵੱਸਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਦਰ ਖੁਲ੍ਹਣਾ ਵੀ। ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਜਿਹੇ ਵਿਕਸਿਤ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਮੱਲਾਂ ਵੀ ਬਬੇਰੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਪਿਛਲੇਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਪਰਦੇਸ ਇਕ ਅਜੀਬ ਕੁਝਿੱਕੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ-ਨਾ ਉਹ ਏਧਰਲੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਉਧਰਲੇ। ਇਹੋ ਜੀਵਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ‘ਕੋਠੀ ਲੱਗਣਾ’ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਠੀ ਲੱਗੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਪੀੜਾ ਦੀ ਸਾਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ‘ਕੋਠੀ ਲੱਗੇ’ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ‘ਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪੋ ਵਿਚ ਦੁਖੜੇ ਫੋਲਦੇ ਹਨ। ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿ. ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਗੜੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਇਕ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਦੁਖੜਿਆਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲਈ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਗਏ। ਮੇਰਾ ਬਹੁਤਾ ਵਸੇਬਾ ਵਾਕਆਉਟ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ ਈ ਹੁੰਦਾ। ਪੂਰੀ ਇਕੱਲ ਤੇ ਏਕਾਂਤ ਵਾਲਾ। ਪੂਰੀ ਅਨੰਦਵਾਦੀ। ਸਾਹਮਣੇ ਕਰੀਕ ਆਪਣੀ ਮੌਸਮੀ ਰਫਤਾਰ ‘ਚ ਮਸਤ ਵਹਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ। ਅਸੀਂ ਚਾਰੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਉਚੇਚ ਦੇ ਬਹਿ ਗਏ। ਦੋਵੇਂ ਭੈਣਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂਣੀਆਂ ਕੱਤਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਚਾਹ ਪੀਦਿਆਂ ਸਧਾਰਨ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ-ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ, ਫੈਲਦਾ ਕੈਂਸਰ, ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਹੋ ਰਹੇ ਪਾਣੀ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਛਿੱਤੀਆਂ, ਸਰੈਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੀ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ਦੱਬੀ ਗਈ। ਉਹ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਗੁੱਸੇ ‘ਚ ਬਿਫਰ ਖਲੋਤਾ, “ਆਹੋ, ਮਸਲੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਨੇ, ਇੱਕ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਖੇ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਪਾਰ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਤੁਹਾ ਤੁਹਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਨੇ, ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ ਨੇ ਡਰੇ ਲੋਕ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚਣ ਤੇ ਸਮੇਟਣ। ਆਹੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਵੱਖਰੀਆਂ ਬਣਾ ਦੇਣੀਆਂ ਨੇ, ਪੀ ਓਜ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੂ, ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਨਹੀਂ, ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਏ, ਬੱਸ ਏਨੀ ਕੁ ਕਸਰ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਹੁਣ ਕੱਢ ਦੇਣਗੇ। ਸਿਆਸਤੀ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਬ੍ਰਿਗੇਡਾਂ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਹੀ ਪਿੰਡਾਂ ‘ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੰਡ ਦੇਣੇ ਨੇ! ਵੇਖੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰ!! ਗਾਉ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੋਹਲੇ, ਕਰਾ ਲਓ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੇਵਾ। ਭੁਗਤੋ! ਇਹ ਤਾਂ ਖਾਣਗੇ ਮੇਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਖਾਵੋਗੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਵਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਬਦਾਲੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡਾਂ ਦੇ ਪੌਸ ਤੇ ਧੌਕੇ ਆਉਣਗੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿੱਸੇ, ਸ਼ਰੀਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਗਿਰਝਾਂ ਨੋਚਣਗੀਆਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ। ਹੁਣ ਕਿਉਂ ਚੀਕਦੇ ਓ, ਮੰਨੋ ਭਾਣਾ, ਨੀਵੀਆਂ ਪਾ ਕੇ, ਇਹ ਰਾਜ ਚੱਲਣੇ ਹਾਲੀ ਹੋਰ 25 ਸਾਲ-ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਰਾਹ ਪੈ ਗਿਆ ਏ। ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਵੇਖੋ ਰੰਗ ਕਰਤਾਰ ਦੇ!”

ਬਾਈ ਨਹਿਰ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਸਾਡੀ ਵੀ ਸੁਣ। ਜੋ ਕਹਿਨਾਂ ਉਹ ਠੀਕ ਐ। ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਗੇਅਰ ਫੜ ਗਿਆ, “ਬਾਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਉਹ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ‘ਕੇਰਾਂ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਲਿਆ, ਚਲਾਉਣਾ ਤਾਂ ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖ ਲਿਆ। ਲਸੰਸ ਹੈ ਨਈਂ ਸੀ। ਠਾਣੇ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

ਆਹੋ, ਮਸਲੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਨੇ, ਇੱਕ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਖੇ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਪਾਰ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਤੁਹਾ ਤੁਹਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਨੇ, ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ ਨੇ ਡਰੇ ਲੋਕ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚਣ ਤੇ ਸਮੇਟਣ। ਆਹੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਵੱਖਰੀਆਂ ਬਣਾ ਦੇਣੀਆਂ ਨੇ, ਪੀ ਓਜ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੂ, ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਨਹੀਂ, ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਏ, ਬੱਸ ਏਨੀ ਕੁ ਕਸਰ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਹੁਣ ਕੱਢ ਦੇਣਗੇ। ਸਿਆਸਤੀ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਬ੍ਰਿਗੇਡਾਂ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਹੀ ਪਿੰਡਾਂ ‘ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵੰਡ ਦੇਣੇ ਨੇ! ਵੇਖੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰ!!

ਕਹਿੰਦਾ, ਗੱਲ ਈ ਕੋਈ ਨਈਂ, ਫੋਟੋ, ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਦਿਉ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਲਸੰਸ ਘਰੇ ਫੜਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਲਸੰਸ ਨਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਡੇ ਭਤੀਜੇ ਨੇ ਟੀ.ਵੀ. ਲਈ ਇੱਕ ਕੈਬਨਿਟ ਅੱਡੇ ਨੇੜਿਉਂ ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਸ਼ਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹੋ। ਕੈਬਨਿਟ ਪਹੁੰਚੀ ਨਾ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਲਦਾ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾਂ। ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾ ਪੈਣ ਦੇਵੇ। ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਜਿਹਨ ‘ਚ ਫੁਰ ਗਈ। ਇਹ ਕੋਈ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਈ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਸੋਚ। ਲਾਚਾਰ ਹੋਇਆ ਵਾਕਫ ਨਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾ

ਗਰਜ਼ਮੰਦ ਮਖਿਆਲ ਵਾਂਗ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਸਲਾਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਦਫਤਰ ਅੱਗੇ ਖੜੇ ਲੋਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ। ਚਪੜਾਸੀ ਅੱਗੇ ਹੋ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦੇ। ਬਰੀਫਕੇਸ ਚੁੱਕ ਤੁਰਦੇ। ਦਫਤਰ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਖਾਸ ਵਾਕਫ ਏਧਰ ਓਧਰ ਦੀ ਕੰਨ ‘ਚ ਕੋਈ ਰਾਜ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਜਾਂਦੇ। ਦਫਤਰ ‘ਚ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਰਾਲੀ ਹੀ ਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੀ। ਦੀਵਾਲੀਆਂ ਤੇ ਵਿਸਾਖੀਆਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਜੀਵਨ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ‘ਚ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਸੈਟ ਹੋਇਆ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਮੌਜਾਂ ਹੀ ਮੌਜਾਂ। ਕੋਠੀ ਵੀ ਲਾਗਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਬਣਾ ਲਈ। ਵੱਡੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਨੇਮ ਪਲੇਟ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਚਮਕਦੀ। ਅੰਤ ‘ਜੋ ਉਪਜ ਹੈ ਸੋ ਬਿਨਸ ਹੈ’ ਦੇ ਸੱਚ ਨੇ ਆ ਘੇਰਿਆ। ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਹੋ ਗਈ।

ਮੁੜ ਸ. ਸਰੈਣ ਸਿੰਘ ਕਮਾਲਪੁਰੀ ਬਣ

ਮਿਲਿਆ। ਬੈਠੇ ਸਾਹਿਬ, ਚਾਹ ਪੀਉ, ਕਿਤੇ ਨਈਂ ਜਾਂਦੀ ਤੁਹਾਡੀ ਕੈਬਨਿਟ। ਹੋਲਦਾਰਾ, ਜਾਹ ਲੈ ਕੇ ਆ ਉਸ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ, ਇਹਦੀਆਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਇੱਕ ਦੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਆਈਆਂ ਨੇ। ਚਲੇ ਜੀ ਆਪਾਂ ਗੁਲਮੋਹਰ ‘ਚ ਖਾਣਾ ਖਾਈਏ ਤੇ ਕਰੀਏ ਥੋੜ੍ਹਾ ਨੁਕਲ ਪਾਣੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਗੇੜੇ, ਈ ਰਹਿ ਗਏ ਨੇ।”

“ਪਰ ਐਤਕੀਂ ਜਿਹੜਾ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਿਐ, ਉਹਨੇ ਤਾਂ ਗੱਲ ਈ ਸਿਰੇ ਲਾ’ਤੀ।” ਉਹ ਉਧੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਨੋਵਿਰੋਚਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗਲਾਸੀ ਵੀ ਲਿਆ ਰੱਖੀ। ਉਹ ਛਿੱਤ ਪਿਆ, “ਗੱਲ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸੀ। ਪਤੰਦਰ ਆ ਧਮਕੇ। ‘ਆ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ, ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਦੀ...ਚੋਰਿਆ, ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਲਿਖ ਕਨੇਡੇ ਚਲਾ ਜਾਨੈਂ, ਪਿੱਛੋਂ ਮਹਿਕਮੇ ਵਾਲੇ ਸਾਡਾ ਨੱਕ ‘ਚ ਦਮ ਕਰੀ ਰੱਖਦੇ ਨੇ। ਤੂੰ ਸਮਝਿਆ ਕੀ ਏ, ਮਾਂ ਦਿਆ ਯਾਰ।’ ਘਰ ਮੂਹਰੇ ਆ ਖਲੋਤੇ ਪੰਜ ਛੇ ਬੁਰਛੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲੱਛੇਦਾਰ, ਚੰਦੇ ਸੁਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੱਖੋਂ ਹੋਲਾ ਕਰ’ਤਾ। ‘ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੋ ਬਈ, ਤੁਹਾਡੀ ਚੱਲਦੀ ਐ, ਮੈਨੂੰ ਕੀ, ਤੁਹਾਡਾ ਰਾਜ ਐ,’ ਏਨਾ ਹੀ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ‘ਤੈਨੂੰ ਕੀ, ਤੂੰ ਚੋਰਿਆ ਚਿੱਠੀ ‘ਤੇ ਚਿੱਠੀ ਠੋਕੀ ਜਾਨੈਂ, ਆ ਜਾਹ ਕਰਾਉਨੇ ਆਂ ਤੇਰਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜ਼ਬਤ, ਜੋ ਕਰਨਾ ਈ ਕਰ, ਆ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ...।’ ਪ੍ਰਤੱਖਣ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਾਤਰ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਸੁਆਰਥੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਪਰਵਾਸੀ ਨੂੰ ਸੱਤ ‘ਕਵੇਜਾ ‘ਚ ਅਤਾ ਅਦਾਲਤੀ ਗਧੀਗੇਤ ‘ਚ ਪਾ ਦਿਉ। ਆਪੋ ਡਰ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਊ। ਸਭ ਛੱਡ ਛਡਾ ਕੇ। ਬਚ ਜਾ ਭੋਲਿਆ ਪੰਛੀਆਂ। ਵੇਲਾ ਟਪਾ।”

ਸਰੈਣਾ ਉਹਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ‘ਚ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਮਿਹਨਤੀ ਬਾਪ ਦਾ ਸੁਲੱਖ ਪੁੱਤਰ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਪੌੜੀ ਵਾਹਵਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਗਿਆ। ਉਚੇ ਕੋਠੇ ਦੀ ਉਚਾਈ ਜਿੱਥੇ ਅਹੁਦੇ ‘ਤੇ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਅੱਗੋਂ ਕੁਰਸੀ ਵੀ ਜਨਤਕ ਆਨ-ਸ਼ਾਨ ਵਾਲੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਪਟਵਾਰੀ ਸਰੈਣ ਸਿੰਘ, ਫਿਰ ਸ. ਸਰੈਣ ਸਿੰਘ ਕਾਨੂੰਨਗੋ, ਫਿਰ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸ. ਸਰੈਣ ਸਿੰਘ ਕਮਾਲਪੁਰੀ, ਸਭ ਪਾਸੇ ‘ਕਮਾਲਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਕਮਾਲਪੁਰੀ ਸਾਹਿਬ’ ਹੁੰਦੀ। ਨਾਮ ਗੁੰਜਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕੁਰਸੀ ਦੁਆਲੇ

ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਪਿਛਲੇ ਲਕਬ ਪਤਝੜ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਝੜਦੇ ਗਏ। ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਅਫਸਰੀ ਦੀ ਟੋਹਰ ਮੁਸ਼ਕ ਕਾਫੂਰ ਵਾਂਗ ਮੁਕਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਜਿਹੜੇ ਕਦੇ ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਫਿਰਦੇ ਹੁੰਦੇ, ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਜਾਂਦੇ। ਦਵਾ-ਦਾਰੂ, ਡਾਕਖਾਨੇ, ਬੈਂਕ, ਬਾਜ਼ਾਰ, ਰਾਸ਼ਨ, ਸਬਜ਼ੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਿੱਕ-ਸੁੱਕ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਲਈ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਨੌਕਰ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਦਵਾਈਆਂ ‘ਚ ਮਿਲਾਵਟ। ਗੁੜ ਖਰੀਦਣਾ ਔਖਾ ਲੱਗਦਾ। ਉਹੋ ਬੰਦੇ ਜਿਹੜੇ ਵਲ ਪਾ ਮਿਲਦੇ ਹੁੰਦੇ, ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਲਾ ਜਾਂਦੇ। ਪਹਿਲੇ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ‘ਚ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਦਫਤਰ ‘ਚ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਰਿਟਾਇਰਡ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਅਗਲਾ ਅਹੁਦਾ, ਪਰ ਤੀਜੇ ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਸੁਣ ਇਉਂ ਕੁਰਸੀ ‘ਚ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਵੇਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਗੰਡੇਏ ‘ਤੇ ਨਮਕ ਪੈ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦਿਆਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਪਾਈ। ਯਾਰਾ ਕਮਾਲਪੁਰੀ ਆਹ ਸਾਡੇ ਰੇਡੀਓ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਆ ਪਰਵਾਸੀ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਂਦੇ ਨਈਂ ਬੱਕਦੇ।

“ਰਹਿਣ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾ, ਏਥੇ ਵੀ ‘ਈਸਬਰੋਲ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲ’ ਵਾਲਾ ਈ ਕਿੱਸਾ ਈ, ‘ਢੱਕੀ ਚਿੱਝਣ ਦੇ’, ਸਭ ਚਾਪਲੂਸੀਆਂ ਨੇ।” ਗੁੱਸੇ ‘ਚ ਉਧੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, “ਅੱਜ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਥੋਂ ਹੀ ਲਾ ਲੈ। ਕਿਤੇ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸਰਬਸ਼ਾਕਤੀਮਾਨ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਇੱਕ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਨਿਮਾਣੇ ਜਿਹੇ ਜੱਟ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਅਰਜ਼ੋਈ ਕੀਤੀ, ‘ਜਨਾਬ ਅਫਸਰ ਨੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਲਏ ਹੋਏ ਨੇ, ਕੰਮ ਹਾਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।’ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਾਰੀ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ‘ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਝੱਟ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਬਈ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰੋ।’ ਬੱਸ ਹੋਰ ਕੀ ਦੱਸਾਂ! ਜਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੰਤਰ ‘ਚ ਬਾਦਲ ਵਰਗੇ ਸਿਆਸੀ ਖਿਡਾਰੀ

ਬੇਵਸ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਆਮ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਵੱਟੀਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੋ ਬੇਅਸੂਲਾ, ਧੌਕੇ ਤੇ ਧੌਸ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਛਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਬੁਣ ਲਿਆ, ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਆਪ ਹੀ ਫਸ ਗਏ ਨੇ। ਇਹਦੀ ਥਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ, ਉਲਟਾ ਸਿਸਟਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ।”

ਉਹਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਬੋਲੀ, “ਆਹ ਜੋ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਇੱਕ ਧੌਕਸ਼ਾਹੀ ਵਾਪਰੀ ਏ।”

ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕਮਾਲਪੁਰੀ ਬੋਲ ਪਿਆ, “ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀ, ਉਚੇ ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਕੋਠੀ ਬਣਾ ਲਈ। ਹਰ ਸਾਲ ਆਉਂਦਾ, ਐਤਕੀਂ ਉਹਦੇ ਗਵਾਹ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਮਰਜ਼ੀਅਲ ਇਮਾਰਤ ਉਸਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਪਹੁੰਚ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਸੀ, ਭੱਜ ਨੱਠ ਕੀਤੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆ ਗਏ, ਕਰੇਨ ਆ ਗਈ, ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਏਰੀਏ ‘ਚ ਨਕਸ਼ਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕਮਰਜ਼ੀਅਲ। ਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ‘ਤੇ ਉਸਰ ਰਿਹਾ ਕੁਝ ਅਗਲਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ ਢਾਹ’ਤਾ। ਇਸੇ ਚੱਕਰ ‘ਚ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਿਦਿਆਂ ਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਉਹਦਾ ਨੌਕਰ ਕੁੱਟ ਕੱਢਿਆ, ਧੌਕਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਨੰਗਾ ਨਾਚ ਵਿਖਾ’ਤਾ। ਹੁਣ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹੁੰਚ-ਦਰ-ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਦੌਰ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਕਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਕਾਦਰ ਜਾਣੇ। ਕੁਝ ਨਈਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ!”

ਅਸੀਂ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਟਰ ਨਾਲ ਦੁਖ-ਸੁੱਖ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹੋਰ ਸਰੂਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਕਮਾਲਪੁਰੀ ਮਨ ਦੇ ਗੁਬਾਰ ਕੱਢਦਾ ਤੁਰਿਆ ਗਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਬੀਬੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਢਿੱਡ ਫੋਲ ਫੋਲ ਹੋਲੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੜਛੀ ਮਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਬੋਲਿਆ, ਬਾਦਲ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ। ਕਮਾਲਪੁਰੀ ਵਿਚੋਂ ਬੋਲ ਪਿਆ, “ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਦਲੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ, ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ! ਪੰਜ-ਆਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੁਣ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਤਰਸੇਗੀ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਸੁੰਗਤੀ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਦੁੱਧ ਘਿਉ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਹਿ ਰਹੇ ਨੇ, ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨਚਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਬਾਹੁਬਲੀਆਂ ਦੀ ਚੱਲਦੀ ਐ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਯਾਜ਼ਰੀ ‘ਚ ਗੈਗਸਟਰ ਕਤਲ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਬਾਦਲੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪੰਥ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਦੀ ਬਲੀ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਪੰਥ ਤੋਂ ਵੰਸ਼ ਵਾਰਿਆ, ਬਾਦਲ ਵੰਸ਼ ਲਈ ਪੰਥ ਵਾਰ ਰਹੇ ਨੇ। ਅੱਜ ਜੱਟ ਬੋਮੋਸਮੇ ਬੰਦਲਾਂ ਵਾਂਗ ਬਾਦਲ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਹੀ ਸਹਿਮੇ ਪਏ ਨੇ, ਨਾ ਦੱਬ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ਨੂੰ, ਜਵਾਨੀ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ, ਟਾਂਢੀਆਂ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ‘ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਏ, ਤੇ ਕਿਰਤੀ ਮਾਪੇ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ, ਰੇਤ/ਬਜ਼ਰੀ ਮਾਫੀਆ, ਲੈਂਡ ਮਾਫੀਆ, ਚਿੱਟਾ ਮਾਫੀਆ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਚੂਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਲੋਕ ਸਹਿਮੇ ਪਏ ਨੇ, ਹਰ ਅੰਗ ਦਾ ਸਿਆਸੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਐ...”

ਸਭ ਠੀਕ ਐ ਬਾਈ। ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪੈਣਾ। ਐਵੇਂ ਮੌਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਵਗਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਸੂਚਨਾ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਚਿਹਨ-ਚੱਕਰ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਨੇ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਕੰਧ ‘ਤੇ ਲਿਖੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦੇ। ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ ਤੇ ਸੰਭਲੀਏ। ਬਕੋਲ ਮਿਰਜ਼ਾ ਗਾਲਿਬ: ‘ਇਨਸਾਨ ਘਰ ਬਦਲਤਾ ਹੈ, ਲਿਬਾਸ ਬਦਲਤਾ ਹੈ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਦਲਤਾ ਹੈ, ਦੇਸ਼ਤ ਬਦਲਤਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਭੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਿਉਂ ਰਹਿਤਾ ਹੈ? ਕਿਉਂਕਿ ਵੇਹ ਖੁਦ ਕੋ ਨਹੀਂ ਬਦਲਤਾ।’

“ਵਾਹ ਬਾਈ ਵਾਹ! ਸੁਣਾਈਂ ਫਿਰ ਇੱਕ ਵਾਰੀ।” ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਮਾਲਪੁਰੀ ਕਦੀ ਕਦੀ ਸ਼ੋਅਰੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵੀ ਕਰਦੇ। ਉਹਤੋਂ ਵੀ ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ, “ਉਹਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗੂ ਕਾਹਦਾ ਖਿੜਨਾ, ਕੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣਾ ਆਉਂਦਾ ਨਹੀਂ।”

“ਵਾਹ ਵੀਰ ਜੀ, ਅੱਜ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਵਾ ਟਹਿਕੇ ‘ਤੇ ਕਰ’ਤੇ।” ਬੀਬੀਆਂ ਵੀ ਹੁਣ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਫਿਕਰ ‘ਚ ਉਠਣ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

“ਲੈ ਬਈ ਕਮਾਲਪੁਰੀ ਆਪਾਂ ਸੈਰ ‘ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਖੜੇ ਫੋਲਿਆ ਕਰਾਂਗੇ।” ਉਠਦੇ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਛੱਡ’ਤਾ: ਸੋ ਯਾਰਾਂ ਦੀ ਯਾਰੀ ਨਾਲੋਂ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੀ ਯਾਰੀ ਚੰਗੀ। ਪਿਆਰ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲੋਂ, ਪਿਆਰ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰੀ ਚੰਗੀ।

ਵਾਹ! ਅਤੇ ਗੁਣਗੁਣਾਈਏ: ‘ਵੇਹ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਹਾਲ ਪੇ ਖੁਸ਼ ਹੈ।’

ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ। ਸੱਭਿਅਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ-ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਸਹਾਈ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਜੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਹਕੂਮਤ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਾਜ, ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਕਾਇਮ ਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਜ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਰਮ

ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ

ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਦਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾਗਤ ਧਰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਗੁਣਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਧਰਮ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਕੱਟੜਤਾ ਤੇ ਜਬਰ ਵਿਰੁਧ ਇੱਕ ਲੰਮੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਿਆ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ

ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਚਰਚਾ ਛਿੜਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ 3 ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਪੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਨੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ ਪਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੇਖ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਲੇਖ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸਥਾਪਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਸਰਕਾਰ-ਏ-ਖਾਲਸਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਵਾਲੇ ਸਰੂਪ ਉਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੇ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ, ਭਗਤੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸੰਜੋਗ ਹੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਹੋਂਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਮੀਰੀ ਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਰਪਾਵਾਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਤੇ ਸੰਜੋਗ ਦੇ ਲਖਾਇਕ ਹੀ ਹਨ। ਪੀਰੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੀਰੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਉਚਾ ਹੋਣਾ ਇਸ

ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦਾ ਕੁੰਡਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸੰਜੋਗ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਨਾਮ ਜਪਾਉਣਾ ਭਾਵ ਆਤਮਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਗੁਨਾਹਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੰਡ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਮੁਖੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਰੱਖਣਾ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕੱਟੜਤਾ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਤਮਿਕ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਰਫ਼ਿਆ ਰਿਆਇਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਿਨਾ ਧਰਮ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਕੋਈ ਉਪਯੋਗੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਧਰਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਜੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਘੋਰ ਅਨਿਆਂ ਤੇ ਅੰਤਿਆਚਾਰ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੰਭ ਤੇ ਪਖੰਡ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਉਦੋਂ ਹੀ

ਉਪਯੋਗੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਆਪਣੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਾ ਰਹੇ। ਸਗੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਰਾਜ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਧਰਮ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨਾ ਕਰੇ।

1984 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਜਾਨ ਮਾਲ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅੱਜ ਤੇਈ ਸਾਲ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਮੂਹਿਕ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਅਜਿਹਾ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਮੁਖੌਟੇ ਹੇਠ ਛੁਪੀ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਅੱਡਰੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੌਮੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਹਿੱਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਅਕੀਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਧਰਮ ਦੀ

ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਸ਼ੀਲ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਧਰਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਧਰਮ, ਸੱਭਿਅਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਜਾਬਰ ਕਹਿ ਕੇ ਵੰਗਾਰਨਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਰਪਾਵਾਂ ਪਹਿਨਣੀਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼ਸਤਰਧਾਰੀ 'ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ' ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਆਦਿ ਮਹਾਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹੋਣ ਦਾ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਸਰੂਪ ਹਨ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਦੂਜਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹਿਹੋਂਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਈ। ਅੰਤ 14 ਨਵੰਬਰ 1920 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਉਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹਸਤੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਸੱਦ ਕੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਧਾਮਾਂ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ, ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 14 ਦਸੰਬਰ 1920 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਲਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁਝਿਆ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਬਿਤਰਕੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕ ਹਸਤੀ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਥਾਂ ਉਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ।

ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਸੰਗ

ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਚੱਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਭਗਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਭਾਰਤੀ ਗਣਤੰਤਰ ਵਾਸਤੇ ਅਹਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਉਸਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਦੇ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਕਹਿਣ ਨਾਲ (ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ 3 ਜੁਲਾਈ 2017) ਇਸ ਮਸਲੇ

ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-93163-01328

ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਜੀਵਨ ਦਾ ਧਰਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਪੂਰਕਤਾ ਵਿਚ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਕਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਰਲੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਾਸਤੇ ਜਾਂ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਧਰਮ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਉਲਾਰ ਤੋਂ ਭਲੇ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਦੋਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਲ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਲਾਰ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਰੇਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵਿਭ ਤੇ ਤਸਲੀਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂਗਰ ਨੇ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਦਲ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਉਤੇ ਪਹਿਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਿੱਖੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਕਰਕੇ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਰਕੇ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹੈ? ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਨਿਭਦੀ ਰਹੀ ਸੀ? ਬਾਬਰਵਾਣੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧਰਮ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਨਿਭਣ ਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵਜੋਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਹੈ। ਗੱਲ 2017 ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ ਹਵਾਲੇ ਪੱਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਦੋਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਬਾਰੇ ਮਿਲਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹੀ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਧਰਮ ਸਦਾ ਹੀ ਠੀਕ ਬੈਠਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਕਦੇ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਬੈਠੀ। ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ ਨੇ ਇਸੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ 'ਧਰਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।'

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਧਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹੀ ਦੱਸਣ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਕੋਈ ਫਰਕ ਪਿਆ ਹੈ? ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਪੁਰਾਣੇ ਜਮਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤਤਕਾਲੀ

ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕੁੰਡੇ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ?

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਾਸਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਦਾ ਰਾਹ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮਿਸਲਾਂ ਵੇਲੇ ਮਿਸਲਦਾਰ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ ਵਾਕਫ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਸੱਚ ਕਹਿ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਜਦੋਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਮ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੰਭ ਤੇ ਪਖੰਡ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ।'

ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ ਇਹ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨਭਾਉਂਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ 'ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਪਯੋਗੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਆਪਣੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨ ਰਹੇ।' ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ ਵੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਵਾਲਾ ਲੇਖ ਲਿਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਦੇ ਮੁੱਦਈ ਲੱਗਣ

ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦੇ ਉਲਾਰ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਜ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸਿਧਾਂਤਕਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਦੀ ਆਸ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਧਰਮ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ, ਰਾਜ ਵਾਸਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਨੈਤਿਕਤਾ (ਧਰਮ) ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤੀ (ਸਿਆਸਤ) ਦੇ ਇਸ ਭੇਤ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸੱਚ ਕਹਿ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਮੁਖੌਟੇ ਹੇਠ ਛੁਪੀ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।'

ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੇ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਕਹਿ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਘਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਧਰਮ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਅੱਡਰੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੌਮੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਹਿੱਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।' ਇਹ ਸੁਰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਿੱਖ ਸੁਰ ਵਿਚ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਖੁਦ ਅਕਾਲੀ ਵਜੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੁਰ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ।

ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਮੁਖੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਢਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਹੁੰਦੀ

ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਨੂੰ 'ਸਹਿਹੋਂਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ' ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਸੁਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਧਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਰਿਆ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਜਰੂਰ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ ਰਾਹ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜਾਇਜ਼ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰਕਤਾ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਰਲੇਵੇਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਲੇਵੇਂ ਕਾਰਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੰਮ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਹੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਖ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ 'ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਲਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁਝਿਆ।'

ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਪੰਥ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਲਗਾਤਾਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਭੇਟ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਚੜ੍ਹ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਪ੍ਰੋ. ਬਡੂਗਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਲਝਾ ਕਿਉਂ ਰਹੇ ਹਨ? ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਉਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਰਾਹ ਧੱਪਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਸਿੱਖ ਸਮਝ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਯਤਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ? ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਇਸ ਲੇਖ ਨਾਲ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੇ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਫਿਤਰਤ ਦੀ ਅਜੀਬ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਕੀਮ ਰਾਸ ਨਾ ਆਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੁੱਠਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਆਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹੀ ਸਿਆਣਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਮੰਦਬੁੱਧੀ ਵਾਲਾ ਕਹਿਣ ਜਾਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਇਨਸਾਨ, ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਗਲਪਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ। ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ ਲੜ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, “ਮੂਰਖ ਨਾ ਬਣ, ਕੁਝ ਅਕਲ ਕਰ।” ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਕੇਸ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਬਹਿਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਪਿਛੋਂ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਜਾਂ ਸਿਆਣਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ। ਜੱਜ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜੀ ਧਿਰ ਠੀਕ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ

ਪ੍ਰੋ. ਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਫੋਨ: 925-683-1982

ਹੱਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬਚਪਨ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਹਬੀ ਅਤੇ ਰਾਮਦਾਸੀਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀ, ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਫਾਸਲੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਦਿਹਾੜੀ ਲਈ ਬਸਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਪਿੱਥੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਰੀਫ ਆਦਮੀ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬਸਤੀ ਅੰਦਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਬੀਬੀ ਨੇ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ‘ਜੀ ਆਇਆ’ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਦੁੱਧ ਪੀ ਲਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਦੁੱਧ ਕਿਉਂ ਪੀਤਾ? ਉਹ ਆਦਮੀ ਹੈਰਾਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਬੁਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ? ਉਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਉਸ ਪਿੰਡ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਕਿਹਾ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿਆਣਾ। ਕੇਵਲ ਇਤਨਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਭਲੇ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅਗਿਆਨ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਆ ਗਏ। ਜਾਓ, ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਰਹੋ।

ਰੋਜ਼ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸੂਝ ਅਨੁਸਾਰ ਫਾਇਦੇ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਸੂਝ ਦੀ ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਗਹਿਰਾਈ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੀਤਿਆ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਚੁਸਤ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ: ਸੋਚਿਆ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਮੀਨ ਵੇਚ ਦੇਵਾਂ ਤੇ ਐਸ਼ ਕਰਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਜਮੀਨ ਬਿਲੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਕੰਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਰੰਗਰਲੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਉਮਰ ਬਹੁਤ ਬੁਰੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਆਮ ਰਾਏ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੂਰਖ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਆਣਪ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਈ।

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਬਚਤਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਆਇਆ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਲਾਭ ਦਿਖਾਏ ਗਏ। ਜਨਤਾ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਬੜੀ ਸਿਆਣੀ ਸਕੀਮ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਇਹ ਸਕੀਮ ਫਜ਼ਲ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਅੱਜ ਦਸ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀ ਬਚਤ ਕੀਤੇ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਚੀਜ਼ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਚਤ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਕੁਝ ਖਰੀਦ ਲਈਏ। ਹੁਣ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਕਹੀਏ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸਿਆਣਾ, ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ!

ਵਿਚੋਲੇ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਲੜਕੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬੜੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਲੜਕੀ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਬੱਚੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰੇ ਸਨ। ਘਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ, ਉਸ

ਨਾ ਕੋਈ ਮੂਰਖ ਨਾ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ

ਲੜਕੀ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਘਟਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੁਖੀ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਬਿਆਣੇ ਹੋ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ। ਵਿਚੋਲੇ ਦਾ ਨਿਮਰ ਜਵਾਬ ਸੀ, “ਬਰਖੁਰਦਾਰ, ਮੈਂ ਸਿਆਣਾ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਹੋਵਾਂ, ਪਰ ਬਹੁਤਾ ਮੂਰਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹਨ, ਇਸ ਹੋਣਹਾਰ ਤੇ ਪਿਆਰੀ ਬੱਚੀ ‘ਤੇ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਕਿਉਂ ਗਿਰੀ? ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ।” ਇਹ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਹਨ, ਪਰ ਅਹਿਮ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਇਹੀ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾ ਕੋਈ ਮੂਰਖ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ।

ਪੰਜਾਹਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮਾਨਸਾ-ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਮੁਜਾਰਾ ਅੰਦੋਲਨ ਜ਼ੋਰਾਂ ‘ਤੇ ਸੀ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਇਹ ਲਹਿਰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੱਲ ਵੀ ਠੀਕ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਜਾਰੇ ਬਣਾਈਆਂ ਦੇ ਦੇ ਥੱਕ ਚੁਕੇ ਸਨ, ਉਹੀ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਲਹਿਰ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮੁਜਾਰੇ ਜਮੀਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਚੁਣੇ ਗਏ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਲਗਭਗ ਸਫਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਇਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਪਰ ਇਕ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਕੇ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਦੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਮੁਜਾਰੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਕਾਰ ਦਾਜ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਕੇਵਲ ਦੋ ਏਕੜ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਆਮ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਰੀਸੇ-ਰੀਸੀ ਕਈ ਥਾਂਵਾਂ ‘ਤੇ ਇਹੀ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਾਸ਼! ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਮਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੁੱਕੀ ਟੌਹਰ ਤੋਂ ਖਬਰਦਾਰ ਕਰਦੇ! ਉਹ ਬਿਸਵੇਦਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ‘ਤੇ ਕੇਵਲ ਦਾਗ ਹੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦਾ ਹੈ, ਕੋਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਤਾਂ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਤਨੀ ਹੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਲ (ਗਿਰਾਵਟ) ਨਾ ਆਉਂਦਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਬਾਬਤ ਮੈਂ ਇਕ ਸੂਝਵਾਨ ਕਾਮਰੇਡ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਤੇ ਸਿਆਣੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੂਰਖਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਘੱਟ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜੋ ਹਾਲਤ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਫਿਰ ਕੀ ਕਹੀਏ?” ਜਵਾਬ ਸੀ, “ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੀ ਸੂਝ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਲਹਿਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸਮਝ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਹਾਂ, ਇਕ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਤਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਫੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਦਿਲ ਕੇ ਬਹਿਲਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਖਿਆਲ ਅੱਛਾ ਹੈ।

ਮੁਜਾਰਾ ਅੰਦੋਲਨ ਪਿਛੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਿਰ-ਧੜ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਬਤ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਐਸੇ ਐਕਟ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਗੰਧਲਾ ਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੂਲੀ-ਲੰਗੜੀ ਸੂਬੀ ਆਈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਫੇਰੂਮਾਨ ਜਿਹਾ ਨੇਕ ਅਤੇ ਸਿਰਤੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੇ ਕਪੂਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਖੂਨ ਦੀ ਹੋਲੀ ਖੇਡੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਅਣਹੋਣੀ ਖੇਡ ਦਾ ਅੰਤ ਨਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ, ਕਾਨਪੁਰ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਐਸੇ ਦਰਦਨਾਕ ਕਾਰੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਸਦਾ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਰਹੇਗੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖ ਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਕਾਲੀ ਵੀਰ ਹਿੰਮਤੀ ਤੇ ਬਹਾਦਰ ਹਨ, ਮੂਰਖ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਸ ਨਿਮਾਣੀ ਸੂਬੀ ਨੂੰ

ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਮਾਰੂ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਕਰਨਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਣਾ ਕਿਥੋਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਸੀ? ਕਾਸ਼ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਾ ਹੁੰਦਾ!

ਬੋਤਾ ਹੋਰ ਪਿਛੇ ਜਾਈਏ... ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਬਿਨ ਤਲਵਾਰ ਢਾਲ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ ਲਈਆਂ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਵਡਮੁੱਲੀ ਸੰਗਤ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਆਈ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਜਾਨ ‘ਤੇ ਖੇਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਮਹਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਲੋਕ ਨਾ ਤਾਂ ਐਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਖੱਟੇ-ਮਿੱਠੇ ਨਤੀਜੇ ਹੀ ਦੇਖ ਸਕੇ।

ਗੁਲਾਮੀ ਲਾਹਨਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਜੰਜੀਰ ਕੱਟਣ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਦਾ ਜੋ ਦਰਦਨਾਕ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਯੁੱਦੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਮੰਜ਼ਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਅਜੇ ਵੀ ਅੱਲੇ ਹਨ। ਵੰਡ ਪਿਛੋਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਕੀ ਪਾਇਆ ਤੇ ਕੀ ਖੋਇਆ? ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮਕਬੂਲ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾਮਨ ਨੇ ਇਕ ਮੁਸ਼ਾਇਰੇ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨੀਰ ਵਹਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਰੋਏ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਓ, ਰੋਏ ਵੀ ਹਾਂ।’ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌ ਰੁਪਏ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ!

ਅੱਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੈ? ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਜੁਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਵੀ ਚੈਨ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਜਦੋਂ ਬੇਗੁਨਾਹ ਬੰਦੇ ਨਾ ਮਰਦੇ ਹੋਣ। ਖਰਬਾਂ ਰੁਪਿਆ ਰੱਖਿਆ ਉਤੇ ਖਰਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਕਰਾਂਚੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਪੈਟਰੋਲ ਦਾ ਟੈਂਕਰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਮੂਧਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਬੋਤਲਾਂ, ਬਰਤਨ ਤੇ ਡਰੰਮ ਲਿਆ ਕੇ ਪੈਟਰੋਲ ਨਾਲ ਭਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਚੰਗਿਆੜੀ ਗਿਰ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਨਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਕਈ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨੰਗ ਭੁੱਖ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਡੁੱਲ੍ਹਿਆ ਤੇਲ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ!

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਿਆ ਰੱਖਿਆ ‘ਤੇ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਖਰਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਹਮਲਾ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਧਨ ਵਿਕਾਸ ‘ਤੇ ਖਰਚ ਹੋਵੇ। ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸੁਲਝਣ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਾਲੇ ਕਾਫੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਕੁਤਿਕੀ ਵਿਚ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਵੀ, ਚਨਾਬ ਤੇ ਜਿਹਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਹਿੰਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਲੜਖੜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦ ਕਦੀ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਢੁੱਚਰ ਡਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮਾਨਯੋਗ ਲੀਡਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਬਹੁਤ ਕਾਬਲ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਕਹਿਣ ਦਾ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਹੱਕ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਪਰ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਘਾਣ, ਉਜਾੜਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਣਾ ਭਲਾ ਕੇਹਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ? ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਣਾ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਨਾ ਅਜਿਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਭ ਧਿਰਾਂ ਰਲ-ਬੈਠ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਂਦੇ; ਜਿਵੇਂ ਲਿਆਕਤ ਅਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣਾ ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ। ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ‘ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮੂਰਖਤਾ ਜਾਂ ਸਿਆਣਪ ਕਹਿਣਾ ਬੜਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਢੰਡੋਰਾ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਪਿੱਟ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਤਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਗਰੀਬ ਘਟ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵੀ ਲੰਮੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੇਲਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ‘ਚ ਬਿਰਲਾ, ਟਾਟਾ ਤੇ ਡਾਲਮੀਆ ਹੀ ਕਰੋੜਪਤੀ ਸਨ; ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅੰਬਾਨੀ, ਅਡਾਨੀ, ਪ੍ਰੇਮਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਰਬਾਂਪਤੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਗਰੀਬੀ ਮਾਨਸਿਕ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲ ਲਿਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪ-ਘਾਤੀ ਮਹਾਂਪਾਪੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਕਦੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਮੁਸਕਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰਦਾ, ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ

ਕੌੜੀਆਂ ਕੁਸੈਲੀਆਂ

ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਧਿਰਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕੀਆਂ। ਇਹ ਲੀਡਰ ਨਾ ਮੂਰਖ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿਆਣੇ।

ਜੇ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਚਤੁਰ ਮਦਾਰੀ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਡੁਗਡੁਗੀ ਵਜਾ ਕੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈ। ਬੜੀਆਂ ਆਸਾਂ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਲਾਰੇ ਲੱਪੇ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣੀ ਪੁੱਤ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਰਟ ਦੇ ਗੁਰ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਹੁਤ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਰਸਤੇ ‘ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ; ਪਰ ਅਫਸੋਸ! ਅਧਿਆਤਮਕ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਕੋਰੇ ਹਨ। ਨਾ ਮੂਰਖ ਹਨ, ਨਾ ਸਿਆਣੇ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਮਨ ਨੂੰ ਟੁੰਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਸਦਾ ਛੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਨਾਥ ਛੋਟਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਜੇ ਖਰਬਪਤੀਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੰਮੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਆਦਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਬਣ ਕੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ; ਕੁਝ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਉਂ ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਫਿਰ ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਭਿੜਨਗੀਆਂ, ਭਾਵ ਅਮੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੋਣਗੀਆਂ! ਅੱਜ ਦੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਲਗਭਗ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੇਅੰਤ ਥੋਹ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਕਿਆਸ ਹੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਖਾਕ ਅਤੇ ਰਾਖ ਵਿਚੋਂ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਪਰਿੰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਕਨੁਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਗੇਗਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਸਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਕੋਈ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹਾ ਦਾਨਿਸ਼ਮੰਦ ਖੰਡਰਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹੇਗਾ:

ਉਸ ਯੁਗ ਦਾ ਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਬਾਕੀ
ਕੁਝ ਖਾਕ ਦੇ ਢੇਰ।
ਬੀੜ ਚੁੱਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਾਖ
ਦਸਦੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਫੇਰ।
ਨਾ ਸੀ ਕੋਈ ਮੂਰਖ
ਨਾ ਸੀ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ।
ਵਰਤ ਗਿਆ ਸਭ ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ।

ਕੋਈ ਜਾਨੈ ਕਵਨੁ ਈਹਾ ਜਗਿ ਮੀਤੁ

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੩

ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥
ਕੋਈ ਜਾਨੈ ਕਵਨੁ ਈਹਾ ਜਗਿ ਮੀਤੁ॥
ਜਿਸੁ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਸੋਈ ਬਿਧਿ ਬੂਝੈ
ਤਾ ਕੀ ਨਿਰਮਲ ਰੀਤਿ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਬਿਨਤਾ ਸੁਤ ਬੰਧਪ
ਇਸਟ ਮੀਤ ਅਰੁ ਭਾਈ॥
ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕੇ ਮਿਲੇ ਸੰਜੋਗੀ
ਅੰਤਹਿ ਕੇ ਨ ਸਹਾਈ॥੧॥
ਮੁਕਤਿ ਮਾਲ ਕਨਿਕ ਲਾਲ
ਹੀਰਾ ਮਨ ਰੰਜਨ ਕੀ ਮਾਇਆ॥
ਹਾ ਹਾ ਕਰਤ ਬਿਹਾਨੀ ਅਵਧਹਿ
ਤਾ ਮਹਿ ਸੰਤੋਖੁ ਨ ਪਾਇਆ॥੨॥
ਹਸਤਿ ਰਬ ਅਸੂ ਪਵਨ ਤੇਜ
ਧਣੀ ਭੂਮਨ ਚਤੁਰਾਂਗ॥
ਸੰਗਿ ਨ ਚਾਲਿਓ ਇਨ ਮਹਿ ਕਛੂਐ
ਉਨਿ ਸਿਧਾਇਓ ਨਾਂਗ॥੩॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਮ
ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਤਾ ਕੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗਾਈਐ॥
ਨਾਨਕ ਈਹਾ ਸੁਖੁ ਆਗੈ ਮੁਖ ਉਜਲ
ਸੰਗਿ ਸੰਤਨ ਕੈ ਪਾਈਐ॥੪॥੧॥

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ‘ਕੋਈ ਜਾਨੈ ਕਵਨੁ ਈਹਾ ਜਗਿ ਮੀਤੁ’ ਦੀ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਭਾਈ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਮਿੱਤਰ ਕੌਣ ਹੈ; ਜਿਸੁ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਸੋਈ ਬਿਧਿ ਬੂਝੈ, ਹੇ ਭਾਈ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਉਤੇ

ਉਹ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜੁਗਤਿ ਵੀ ਪਵਿਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਬਿਨਤਾ ਸੁਤ ਬੰਧਪ
ਇਸਟ ਮੀਤ ਅਰੁ ਭਾਈ॥
ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕੇ ਮਿਲੇ ਸੰਜੋਗੀ
ਅੰਤਹਿ ਕੇ ਨ ਸਹਾਈ॥੧॥
ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਬਖਸਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਭਾਈ ਸੁਣੋ ਇਹ ਜੋ ਮਾਤਾ, ਪਿਤਾ, ਬਿਨਤਾ-ਪਤਨੀ, ਸੁਤ-ਪੁੱਤਰ, ਬੰਧਪ-ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਪਿਆਰੇ ਦੋਸਤ, ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ਭਰਾ-ਭਾਈ ਇਹ ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਸੰਜੋਗਾਂ ਕਰਕੇ ਇਥੇ ਮਿਲ ਪਏ ਹਨ, ਪਰ ਹੇ ਜੀਵ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈਂ, ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਤੇਰਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ।

ਮੁਕਤਿ ਮਾਲ ਕਨਿਕ ਲਾਲ
ਹੀਰਾ ਮਨ ਰੰਜਨ ਕੀ ਮਾਇਆ॥
ਹਾ ਹਾ ਕਰਤ ਬਿਹਾਨੀ ਅਵਧਹਿ
ਤਾ ਮਹਿ ਸੰਤੋਖੁ ਨ ਪਾਇਆ॥੨॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਮਨੁੱਖ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਵਸਤੂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਿੰਗੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ, ਕਨਿਕ (ਸੋਨਾ), ਲਾਲ ਜਵਾਹਰ ਅਤੇ ਹੀਰੇ-ਭਾਵ ਮਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਤੂੰ ਹਾਏ ਹਾਏ ਹੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਤੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸੰਤੋਖ ਨਾ ਮਿਲਿਆ, ਤੇਰਾ ਰੱਜ ਨਾ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਆਇਆ।

ਹਸਤਿ ਰਬ ਅਸੂ ਪਵਨ ਤੇਜ
ਧਣੀ ਭੂਮਨ ਚਤੁਰਾਂਗ॥
ਸੰਗਿ ਨ ਚਾਲਿਓ ਇਨ ਮਹਿ ਕਛੂਐ
ਉਨਿ ਸਿਧਾਇਓ ਨਾਂਗ॥੩॥
ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਭਾਈ ਹਾਥੀ, ਰਬ, ਅਸੂ ਘੋੜੇ, ਹਵਾ ਦੇ ਵੇਗ ਤੋਂ ਵੀ ਤੇਜ ਦੌੜਨ ਵਾਲੇ ਘੋੜੇ, ਧਣੀ ਭਾਵ ਧਨ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਜਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਚਤੁਰਾਂਗ ਭਾਵ ਚਾਰ ਤਰ੍ਹਾਂ (ਹਾਥੀ, ਰਬ, ਘੋੜੇ ਤੇ ਪੈਦਲ) ਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਮਾਲਕ; ਹੇ ਭਾਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮਨੁੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚੋਂ ਨੰਗਾ ਹੀ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

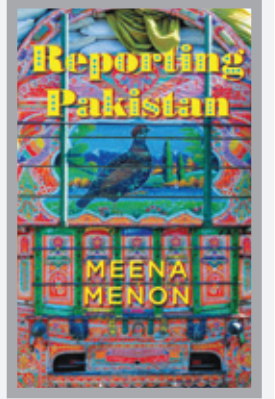
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਮ
ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਤਾ ਕੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗਾਈਐ॥
ਨਾਨਕ ਈਹਾ ਸੁਖੁ ਆਗੈ ਮੁਖ ਉਜਲ
ਸੰਗਿ ਸੰਤਨ ਕੈ ਪਾਈਐ॥੪॥੧॥

ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਜਨ ਉਸ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸੁਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਗੈ ਭਾਵ ਪਰਲੋਕ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਮੁਖ ਉਜਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦਾਤਿ ਪ੍ਰਭੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

—ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਈ 2014 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਮੀਨਾ ਮੈਨਨ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਅਲੈਕਸ ਫਿਲਿਪ ਉਤੇ ‘ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਰੋਧੀ’ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਮੀਨਾ ਮੈਨਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ‘ਦਿ ਹਿੰਦੂ’ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਪਾਕਿਸਤਾਨ’ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਸੇਬੇ ਵਾਲੇ ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹਨ। –ਸੰਪਾਦਕ

ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਹ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਸੀ। ਮੈਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਾਂ, ਪਰ ਜਿਥੇ ਮੇਰੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਲਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਔਖਾ ਵੀ। ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਕ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਜੋ ਸੋਚਦੀ ਸਾਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਔਖਿਆਈ ਹੋਈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਥੇ ਤਕ ਪੁੱਛਣ ਜਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ਬਣਦਾ ਸੀ- ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਤਵੱਕੇ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਣਾ ਤੇ ਮੰਨਣਾ ਪੈਣਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਨੂੰ ਹੀ ਮੇਰੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬਹੁਤ ‘ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਰੋਧੀ’ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰ ਬਹੁਤ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਹੈ।

ਬਹੁਤੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਵਤੀਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ “ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋ।” ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ- ਅਨੀਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਨਿਰੂਪਮਾ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਨਾਲ ਲੰਮਾ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਚਰਚਾ ਸਦਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਘਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਕੀ ਕਿਥੋਂ ਖਰੀਦਣਾ ਹੈ, ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਵਰਗਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ।

ਹੋਰ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਬੰਬਈਆ ਹਿੰਦੀ ਕਿਸੇ ਤਕੱਲੁਫ਼ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਮਰਦਾਵੀਂ ਤੇ ਜ਼ਨਾਨਾ

ਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਵਿਆਕਰਨ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਡੀ ਅਸ਼ੁੱਧ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਵੀ ‘ਮੈਂ ਆਤਮਾ ਹੂੰ’ ਆਦਿ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੁਰੱਖਤ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੁਬੋਲ ਬੋਲਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਸੀ।

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦੇ, ਪਰ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣੀ ਪੈਂਦੀ। ਉਰਦੂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣਾ ਵੱਡਾ ਅੜਿੱਕਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀ ਹੋਣਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਾ ਆਇਆ।

‘ਮਦਰਾਸੀਆਂ’ (ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਰੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਹਾਸੇਰੀਣਾ ਰੁਝਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਅਸਭਿਅਕ, ਕਾਲੇ ਤੇ ਉਜੜੇ ਲੋਕ ਸੀ ਜੋ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਮਾਅ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਸੁੰਗਤ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤਿ ਦੀ ਸਰਦੀ ਵਿਚ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸੈਰ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ‘ਮਦਰਾਸੀਆਂ’ ਵਰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਘੱਟ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਖੌਲ ਵੀ ਉਡਾਇਆ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ

ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਝਾਤ ਪਾਈ ਗਈ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਅਣਖ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨਨਿਵਾਜ਼ੀ ਜਿੰਨੀ ਮਹਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਨੇ ਮਹਾਨ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਰੀ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਨੁਕਸਾਨ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੀ ਸੀ!

ਇਸ ਲਈ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚ ਕੇ ਪੂਰੇ ਵਾਕ ਬਣਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਆਖਣ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿੱਖ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਸਬੁੱਕ ‘ਤੇ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੀ ਝਲਕ।

ਗ਼ਾਲਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਝਟਕਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ‘ਮਦਰਾਸੀਆਂ’ ਨੂੰ ਭੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਆਹ ਉਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਖਰਚ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਚੱਜੇ ਲੋਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਨਿੱਘੇ ਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ ਜਾਪੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਉਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਿੰਨੇ ਹੀ ਮਾਣਮੱਤੇ, ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਫ਼ਬੀਲੇ ਪਖਤੂਨਾਂ ਨਾਲ ਝੜਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਨੁਕਸਾਨ ਰਹਿਤ ਦੋਸਤਾਨਾ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾਹੀਆ ਸੀ, ਪਰ

ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾੜੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਕ ਪਖਤੂਨ ਮਿੱਤਰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਢ ਖਾਣ ਨੂੰ ਪਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜੋ ਉਹ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਝਗੜੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਕਦੇ ਕਦੇ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਜਾਵਾਂਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ‘ਦਿ ਹਿੰਦੂ’ ਤਤਕਾਲੀ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿਚ ਤਬਾਦਲਾ ਪਸੰਦ ਕਰਾਂਗੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਾਂ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ।

2011 ਵਿਚ ਕਰਾਚੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਮੈਂ ਰਾਜਧਾਨੀ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਉਤੇ ਫਸ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰਸ਼ਕ ਵਾਲੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਸੀ। ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮਾਹਿਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਇੰਨੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕੱਪੜੇ ਘਰ ਹੀ ਛੱਡ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕੱਪੜੇ ਬਣਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਉਤਮ ਸਿਲਾਈ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿਧੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਆਖਰੀ ਚੀਜ਼ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਦਰਜੀਆਂ ਕੋਲ ਗੋੜੇ ਕੱਢਣਾ ਬਕਾਉ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਉਥੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ ਸਿਲਾਏ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿੱਘੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਰਹਿਣ

ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਲਈ ਭਲਾਈ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਸਦਕਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਟਿਕਾਅ ਸੀ। ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਤੇ ਪੁੱਜ ਗਏ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਤਾਪਮਾਨ ਘਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪੱਖਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਾ ਰਹੀ।

ਜਨਵਰੀ 2014 ਵਿਚ ਪਖ਼ਨੇ ਦੀ ਬਦਬੂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਵਰਾਂਡੇ ਵਾਲੇ ਵੀਜ਼ਾ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਇਕ ਆਮ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮਾੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੋ ਆਦਮੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਏ। ਇਹ ਸਬੱਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਲਵਾਰ ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲਾ ਇਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਭੁੱਲ ਹੋਈ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਲਲਚਾਈਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਜਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਗੋਡਲਾ ਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਹਰਕਤ ‘ਤੇ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਉਹ ਇਕ ਕੈਫੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ, ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੇੜੇ ਸੌਂਢੇ ਉਤੇ ਬੈਠੀ ਸੀ ਕਿ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕੱਚ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਚਾਨਕ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ‘ਖੋਫ਼ਜ਼ਦਾ’ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ ਉਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਇਕਦਮ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸੋਚਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਕਿਸੇ ਬਿਹਤਰ ਕੰਮ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾਉਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਰਜਿਆਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿਚ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਸਫ਼ੀਰ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਿਚਕਿਚਾਉਂਦਿਆਂ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰੇ। ਲਾਲ ਮੁੱਢਾਂ ਵਾਲੇ ਹੱਟੇ-ਕੱਟੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਬੋਲਿਆ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇੰਨਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਫ਼ੀਰ ਨੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ‘ਮਿੱਤਰ’ ਸਨ। ਕੁਝ ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਥੋਂ ਤਕ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਮੇਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਲਹਿਰ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿਲਟਰੀ ਯੂਨਿਟ ਵਿਚ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਬਣੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ 1949 ਵਿਚ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਵਾਮੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿੰਟੋ ਨੇ ਮੁਸਕਣੀਆਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਸਾਲ ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ਸੀ.ਪੀ.ਪੀ.) ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਸਰਵਿਸ (ਐਮ.ਈ.ਐਸ.) ਵਿਚ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਟਕ ਦੀ ਬਹੁਕੌਮੀ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਸੋਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਵੀ 1990ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਤੋਂ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਲਹਿਰ ਬਿਖਰ ਗਈ। ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪਾਰਟੀਆਂ (ਲੇਬਰ, ਅਵਾਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਵਰਕਰਜ਼ ਪਾਰਟੀ) ਦਾ ਰਲੇਵਾਂ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ

ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਏ.) ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲਿਆ। ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਸੱਜਾਦ ਜ਼ਹੀਰ ਦੀ ਬੈਠੀ ਨੂਰ ਜ਼ਹੀਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਆਈ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਏ. ਦੀ ਲਾਲ ਇੱਟਾਂ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਇਆ। ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੂਹੀਏ ਵੀ ਇਸੇ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਬਾਹਰ ਆਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਹਾਲ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮੈਂ ਗਲਤ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲ ਵੱਲ ਦਾ ਸਹੀ ਰਾਹ ਪੁੱਛਿਆ। ਇਸ ‘ਤੇ ਇਕ ਬੋਲਿਆ, “ਕਿਥੇ ਜਾਣਾ ਹੈ...? ਭਾਰਤ?” ਅਜਿਹੇ ਕੁਸੈਲੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਥੇ ਗਈ। ਮੈਂ ਉਥੇ ਕਈ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਹੋਰਵਾ ਹਾਵੀ ਸੀ। ਲੋਕ ਨੂਰ ਜ਼ਹੀਰ ਨੂੰ ਬੜੀ ਨਿੱਘ ਨਾਲ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ

ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਮਰੇਡ ਨੂਰ ਵਜੋਂ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਖਿਰ ਉਹ ਪ੍ਰੋ. ਸੱਜਾਦ ਜ਼ਹੀਰ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸੀ। ਉਹ ਪ੍ਰੋ. ਜ਼ਹੀਰ ਜੋ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਸੱਜਾਦ ਜ਼ਹੀਰ

ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੀ 1954 ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਮੈਂ ਨੂਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਵੇਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਏ. ਦੇ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ

ਨੂਰ ਜ਼ਹੀਰ

ਤੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵਿਰਾਸਤ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨਾ ਉਹ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਮਝਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਆਵਾਮੀ ਵਰਕਰਜ਼

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਆਸਿਮ ਸੱਜਾਦ ਅਖ਼ਤਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰਵਾਦੀਆਂ (ਲਿਬਰਲਜ਼) ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਮਤ ਸੀ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਨਿੰਗਰ ਲਹਿਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਗਰੁੱਪ ਖ਼ੁਦ-ਬਖ਼ੁਦ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ 1948 ਵਿਚ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸੱਜਾਦ ਜ਼ਹੀਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸਿਬਤੇ ਹਸਨ ਤੇ ਅਸ਼ਫ਼ਾਕ ਬੇਗ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। 1950ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮੱਠਾ ਸੀ। 1954 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਮਹਿਜ਼ 650 ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਇਹ ਸੰਖਿਆ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਖਣਯੋਗ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਸਨ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਸ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗੀ, ਇਸ ਦੇ ਕੇਂਡਰ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵੀ ਬਿਖਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਗਈ।

“ਬੇਬੇ ਲੰਬੜੀ, ਚਰਖੇ ਨੂੰ ਚੰਬੜੀ।” ਕਹਿ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਗੇਟ ਅੱਗੋਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਬੱਚੇ ਸੁਟ ਵੱਟ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ।

“ਖਲੋ ਜਾਓ, ਪੰਛੀ ਲੈਣਿਓ! ਤੁਹਾਡਾ ਜਾਣੇ ਕੱਖ ਨਾ!” ਬੇਬੇ ਦੇ ਬੋਲ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਸ਼ਰੀਫ ਤੇ ਬੀਬੇ ਰਾਣੇ ਬਣ ਕੇ ਗੇਟ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਆਏ, “ਬੇਬੇ ਜੀ ਸਾਸਰੀ ਕਾਲ!”

ਬੇਬੇ ਬੋਝਾ ਗੁੱਸੇ ਹੋ, “ਵੇ ਇਹ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਸਨ?”

“ਬੇਬੇ ਜੀ, ਦੋ ਤੇ ਸਨ ਤਾਰੇ ਲੰਬੜ ਦੇ ਤੇ ਇਕ ਸੰਧੂ ਫੌਜੀ ਦਾ।”

“ਵੇ ਤੂੰ ਉਰਾਂ ਆ ਖਾਂ। ਕੱਲ ਤੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੈਂ ਕਾਲੂਆ ਜਿਆ?”

“ਨਹੀਂ! ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬੇਬੇ ਜੀ।” ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਾਲੂ ਦੇ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਫਾਈ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

“ਚਲ, ਆ

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਫੋਨ: 317-430-6545

ਜਾਉ।” ਬੱਚੇ ਖਚਰਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਖੜ੍ਹ ਗਏ। ਬੇਬੇ ਨੇ ਹੁੰ ਦੀਆਂ ਪੂਣੀਆਂ ਵਾਲੇ ਛਿੱਕੂ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੀ ਕੋਲੀ ਵਿਚੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸੇ ਘਰੋਂ ਆਈ ਭਾਜੀ-ਲੱਡੂ ਤੇ ਸ਼ੱਕਰਪਾਰੇ, ਜੋ ਉਹ ਆਪ ਨਾ ਖਾਂਦੀ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਉਹ ਲੈ ਕੇ ਦੌੜ ਗਏ। ਇਸੇ ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਕਦੀ ਕਦੀ ਬੇਬੇ ਕੋਲ ਆ ਜਾਂਦੇ।

ਪਿੱਛੋਂ ਆਏ ਬੈਠੇ ਕੇਹਰੂ ਜੁਲਾਹੇ ਨੇ ਸਭ ਵੇਖ, ਬੇਬੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਜਤਾਈ, “ਬੇਬੇ ਜੀ! ਜੁਆਕਾਂ ਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਕਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਦੀ ਐ।”

ਬੇਬੇ ਨੇ ਕੇਹਰੂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ‘ਤੇ ਪੋਚਾ ਫੇਰਿਆ, “ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੇਹਰੂਆ! ਅਜੇ ਬੱਚੇ ਨੇ, ਆਪੇ ਸਿਆਣੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਤੂੰ ਆ ਸੂਤਰ ਲੈ ਜਾਹ, ਜਿੰਨੇ ਬਣ ਜਾਣ ਖੋਸ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇ ਜਾਈ।”

ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ‘ਚੋਂ ਆਉਂਦਾ, ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਖੋਸ ਹੀ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਦਿੰਦੀ। ਉਹਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ, ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਘਰਾਂ ‘ਚ ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਖੋਸ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਰਤੂ, ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੂ। ਬੇਬੇ ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਸਮਝਦੀ, ਆਪਣੀ ਪੈਲੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇ ‘ਤੇ ਕਪਾਹ ਬਿਜਵਾ ਲੈਂਦੀ। ਬੀਜਣ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਕਪਾਹ ਪਿੰਜਾ ਕੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦੀ ਕਰਦਾ। ਫਿਰ ਬੇਬੇ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਕੱਤਦੀ ਤੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਕਹਿੰਦੀ, ਵਿਹਲੇ ਬੈਠ ਹੱਡ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੇਬੇ ਦਾ ਪਤਪੋਤਾ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਪਿੰਡ ਦਾਦੇ-ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਬੇਬੇ (ਪਤਦਾਦੀ) ਕੋਲ ਰਾਤੀ ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ, ਉਹਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਬੇਬੇ ਕੋਲੋਂ ਸਾਖੀਆਂ ਤੇ ਬੇਬੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਫਰ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ। ਕਦੀ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ, ਕਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਕਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬੀਤੇ ਮਿੱਠੇ ਕੋੜੇ ਪਲਾਂ ਬਾਰੇ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਦੱਸਦੀ।

ਬੇਬੇ ਲੰਬੜਦਾਰਨੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਫਿਰਨੀ ‘ਤੇ ਬਣੀ ਹਵੇਲੀ ਵਾਲੇ ਘਰ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਰੇਲਵੇ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਣੇ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਹਵੇਲੀ ਵਾਲਾ ਘਰ ਉਸੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ‘ਚ ਬੇਬੇ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਪਿੰਡ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਬੇਬੇ ਨੇ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜੋਰ ਲਾਇਆ, “ਬੇਬੇ ਜੀ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਘਰ ਰਹੋ” ਪਰ ਉਹ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦੀ, “ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਚਲਦੀਆਂ ਨੇ, ਮੈਂ ਆਪ ਹੀ ਖਾਣੀ ਪਕਾਈ ਏ।” ਜਦੋਂ ਦਿਲ ਕਰਦਾ, ਇਕ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਪਿੰਡ ਵਿਚਲੇ ਘਰ ਚਲੀ ਵੀ ਜਾਂਦੀ।

ਬੇਬੇ ਦੱਸਦੀ, ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸ ਡਾਲਡਾ ਘਿਉ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਰਤਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਘਰੋਂ ਦੁੱਧ ਵੇਚਿਆ। ਬੇਬੇ ਕਹਿੰਦੀ, ਸਰਕਾਰੇ ਦਰਬਾਰੇ ਦੁੱਧ ਪੁੱਤ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਈਦੀ ਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਲਵੇਰੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ, ਘਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਘਿਉ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰਦੀ ਤੇ ਲੱਸੀ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਵੇਰੇ ਉਹ ਨਹਾ-ਧੋ ਪਾਠ ਕਰਦੀ, ਚਾਹ ਬਣਾ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋ ਤਿੰਨ

ਬੇਬੇ ਲੰਬੜਦਾਰਨੀ

ਯਾਦ
ਝਰੋਖਾ

ਦੇਸੀ ਘਿਉ ਨਾਲ ਤਰ ਮੰਨੀਆਂ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀ। ਜਦੋਂ ਭੁੱਖ ਲੱਗਦੀ, ਦੁੱਧ ਵਰਗੀ ਚਾਹ ਬਣਾ ਛਕ ਲੈਂਦੀ। ਫਿਰ ਚਰਖਾ ਡਾਹ ਲੈਂਦੀ, ਚਰਖੇ ਦੇ ਮੁੰਨੇ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕੱਚ ਦੀ ਸੀਸੀ ਵਿਚ ਸਰੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਬੰਨਿਆ ਸੀ। ਤੁੰਬੇ ਨਾਲ ਚਰਖੇ ਦੇ ਤਕਲੇ ਦੀਆਂ ਗੁਜਾਂ ਜਾਂ ਹੱਥੀ ਨੂੰ ਤੇਲ ਲਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਨੀਂ ਵੀ ਫੇਰ ਲੈਂਦੀ।

ਬੇਬੇ ਬੋਝਾ ਉਚਾ ਸੁਣਦੀ ਸੀ। ਚਰਖਾ ਕੱਤਦੀ ਅੱਕ ਬੱਕ ਜਾਂਦੀ, ਫੇਰ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬ ਸਿਦਕ ਖਾਲਸਾ, ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਤੋਂ ਦੀਆਂ ਜਿਲਦਾਂ ਕਰੀਬ ਪਾਟ ਚੁਕੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਬੇਬੇ ਨੇ ਰੁਮਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਵਲ੍ਹੇਟ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ, ਲਿਆ ਕੇ ਕੰਬਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਦੀ ਹੋਕ ਲਾ ਕੇ ਤੇ ਕਦੀ ਸਿੱਧਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਬੇਬੇ ਦੀ ਕੰਬਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੀ ਹੋਕ ਚਰਖੇ ਦੀ ਘੁੰਮ ਵਿਚ ਹੀ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਬੇ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾ ਪੈਂਦੀ। ਜਦੋਂ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰ ਸ਼ਰੀਕੇ ਬਰਾਦਰੀ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਘਰ ਚੱਕਰ ਮਾਰ ਆਉਂਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਬੋਝਾ ਕੱਬ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਖੁੰਡੀ ਜਾਂ ਸੋਟੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਾ ਫੜਦੀ, ਲੱਕ ਪਿੱਛੇ ਦੇਵੇਂ ਹੱਥ ਰੱਖ ਤੁਰਦੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਕੋਈ ਆਉਂਦਾ-ਜਾਂਦਾ ਬੇਬੇ ਕੋਲ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਆ ਬਹਿੰਦਾ।

ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਆਮ ਮਾਈਆਂ ਵਾਂਗ ਚੁਗਲੀ ਸੁਣਨ ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਖੀਆਂ ਜਾਂ ਗੱਲਾਂ। ਪਿੰਡ ‘ਚ ਖੁਸ਼ੀ-ਗਮੀ ਵੇਲੇ ਬਰਾਦਰੀ ਵਾਲੇ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਘਰ ਬੁਲਾ ਉਸ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਂਦੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਭਾਜੀ ਜਾਂ ਪਰੀਠਾ ਵੰਡਣ ਵੇਲੇ ਬੇਬੇ ਪੀੜੀ ਡਾਹ ਵੰਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਜੋ ਉਹ ਪੁੱਛਦੇ, ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ।

ਉਹਦੀ ਉਮਰ ਨੱਬੇ ਸਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇਤੇ ਸੀ। ਨੰਬਰਦਾਰ ਹੋਰੀਂ ਕੋਈ ਪੱਚੀ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਬੇਬੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਜਾਰੇ ਲਈ ਪੰਜ ਏਕੜ ਜਮੀਨ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਬਾਕੀ ਦੋਹਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਅੱਧੀ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਹਵੇਲੀ ਵਾਲਾ ਘਰ ਛੋਟੇ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚਲਾ ਘਰ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਪਿੰਡ ਸਾਰਾ ਹੀ ਸਿਆਲਕੋਟੀਆਂ ਜਾਂ ਕਈ ਬਾਰੀਏ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਦਾ ਵੱਜਦਾ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਇਕ ਹੀ ਲੋਕਲ ਜੱਟ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਰ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਘਰ ਪੰਡਿਤਾਂ, ਮਿਸਤਰੀਆਂ, ਬਾਣੀਆਂ ਤੇ ਚਾਰ ਘਰ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਸਨ। ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਖੂਨ ਸਵਾਰ ਸੀ। ਸੰਤਾਲੀ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਲੁਟਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪਹੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਏ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੈਪ ਵਿਚ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਰੇ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਧਾਲ ਲਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਵਰਤਾਰੇ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਆਏ ਤਿੰਨ ਗੋਤਾਂ ਦੇ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਜਮੀਨ ਅਲਾਟ ਹੋਈ ਉਹ ਨੇ ਸਾਹੀ, ਸੰਧੂ ਤੇ ਸੋਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਨੰਬਰਦਾਰ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬੇਬੇ ਦਾ ਖਾਵੰਦ ਸਾਹੀ ਗੋਤ ਦਾ ਜੱਟੀ ਨੰਬਰਦਾਰ ਸੀ।

ਬੇਬੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਕਰਦੀ, ਜੋ ਕੋਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਆਇਆ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਇਕੋ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ, “ਪਿੱਛੋਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਓ? ਇਥੇ ਕਿਵੇਂ ਅੱਪੜੇ? ਜੀਆ ਜੰਤ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ?”

ਸਰੂਪ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕਿਹਾ, “ਬੇਬੇ ਜੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉ ਕੁਝ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਧਰ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚੇ?”

“ਪੁੱਤਰ ਬਹੁਤ ਔਖੇ...।” ਬੇਬੇ ਨੇ ਲੰਮਾ ਹਉਕਾ ਲਿਆ, “ਪੁੱਤਰ ਕੀ ਦੱਸਾਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ‘ਚ ਭਰੇ ਘਰ ਛੱਡ ਏਧਰ ਆ ਕੇ ਪਨਾਹਗੀਰ ਬਣ ਗਏ। ਛੇ ਹਲ ਵਗਦੇ ਸਨ ਸਾਡੇ ਲੰਬੜਾਂ ਦੇ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁੱਢ ਦੇ ਘੁਮਾਂ ਬਾਗ ਸੀ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ, ਦੋ ਪੇਂਦੂ ਬੇਰੀਆਂ ਏਡੀਆਂ ਖਿਲਰ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਹੇਠਾਂ ਡੰਗਰ ਬੰਨਦੇ। ਚਾਚੇ-ਤਾਇਆਂ ਦੇ ਰਲਾ ਲੰਬੜ ਹੋਰੀਂ ਛੇ ਭਰਾ, ਇਕੋ ਵਲਗਣ

ਵਾਲੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ਅੰਦਰ ਈ ਆਪਣਾ ਆਟਾ ਪੀਹਣ ਵਾਲਾ ਖਰਾਸ, ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਵਾਰੀ...ਪੁੱਤਰ ਸਾਡੇ ਵੇਲੇ ਕੁੜੀਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਮੈਂ ਵੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਭਾਈ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਬੜ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਚਾਚਾ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬੀੜ ਦੀ ਸਾਂਭ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਵਿਆਹ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ। ਲੰਬੜਦਾਰ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਈ ਮੈਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਏ, ਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣੀ, ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ। ਫੇਰ ਕੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਸ ਦਸ ਜਮਾਤਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਦੋਂ

ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਸਰੀਕ ਆਖਦੇ, ਵੇਖਾਂਗੇ ਜਦੋਂ ਲੰਬੜ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਪਟਵਾਰੀ ਬਣ ਗਏ। ਇੱਕ ਨੇ ਪਟਵਾਰ ਕੀਤੀ, ਦੂਜਾ ਰੇਲਵੇ ਵਿਚ ਬਾਊ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਈ ਦੋਵੇਂ ਨੌਕਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।”

“ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਪੁੱਤਰ! ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਅਜੇ ਵੀ ਲੂ ਕੰਡੇ ਖਲੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਰੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘੁੰਗ ਵਸਦੇ ਸਨ ਸਾਰੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਰ ਜਾਣੇ ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ ਗਾਂਧੀ-ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਕੀ ਨਾ ਈ ਉਸ ਮੁੱਲੇ ਦਾ? ਖੋਰੇ ਜਿਨਾਹ ਆਂਹਦੇ ਨੇ! ਨਾਲ ਮਤਾ ਪਕਾਇਆ, ਵਈ ਤੁਆਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਖ ਵੰਡ ਦੇਨੇ ਆਂ। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਵਾਗੂਰ, ਵਾਗੂਰ, ਦੋਵੀਂ ਪਾਸੀ ਵੱਢ ਟੁੱਕ ਸੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਅੰਬਰਸਰ ਬਾਲ ਬੱਚਾ ਲੈ ਸਹੁਰੀਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਵੱਡੇ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਉਹਨੂੰ ਤੇ ਉਹਦੇ ਬਾਲ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੈ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਛਡਾ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਕੈਪ ‘ਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਉਹਦਾ ਸਹੁਰਾ ਸਾਨੂੰ ਆਖੇ, ‘ਭੈਣ ਜੀ, ਲੰਬੜ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖੋ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਨਿਕਲ ਚੱਲੋ। ਲੰਬੜ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਰਾ ਟੱਬਰ ਲੈ ਕੈਪਾਂ ‘ਚ ਟੁਰ ਗਏ ਨੇ, ਤੁਸੀਂ ‘ਕੱਲੇ ਬੈਠੋ ਓ, ਦੋਵਾਂ ਗੁੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ, ਜੇ ਸਭ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮੁੜ ਆਵਾਂਗੇ...ਅਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਪੱਕੇ ਜਾਣਾ।’

ਪਈ ਲੰਬੜ ਹੋਰੀਂ ਤੇ ਹੋ ਗਏ ਤਿਆਰ, ਫਿਰ ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਮਰਦੀ ਮਰ ਜਾਂਗੀ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ। ਲੰਬੜ ਆਖੇ, ਤੂੰ ਤੇ ਮਰਨਾ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰਨਾ। ਤਰਕਾਲਾਂ ਪਈਆਂ, ਹਵੇਲੀ ਦਾ ਬੁਹਾ ਖੜਕਿਆ, ਲੰਬੜ ਆਖੇ, ਲੈ ਆ ਪਏ ਨੀ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾ ਬੁਹਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੌਣ ਏ? ਅਖੇ, ‘ਮੈਂ, ਨੂਰਾਂ ਵਾਂ, ਬੇਬੇ ਕਿੱਥੇ ਵੇ?’ ਮੈਂ ਆਖਿਆ, ‘ਲੰਘ ਆ, ਖੈਰ ਏ?’ ਉਹ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਾਹ ਹੋਈ ਸੀ, ਮਸਾਂ ਕੁਈ, ‘ਬੇਬੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਲੁਣ ਖਾਧਾ ਏ, ਨਿਕਲ ਜਾਓ ਸਵੇਰੇ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਆਪ ਕੰਨੀਂ ਸੁਣਿਆ ਏ, ਅੱਥਾ ਹਮੀਦੇ ਨੂੰ ਆਖਣ ਡਿਆ ਸੀ, ਵਈ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਤੋਂ ਨਿਕਲ ਗਏ ਨੇ ਛੱਡ ਛੱਡਾ ਕੇ, ਆਹ ਲੰਬੜ ਤੇ ਲੰਬੜੀ ਅਤੇ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਕੱਲ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਣੀ ਵੱਢਣੇ ਨੇ।’

ਪੁੱਤ! ਮੈਂ ਤੇ ਗਈ ਡਰ। ਉਹਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਕੁੜੀਏ ਅੰਦਰ ਆ ਜਾਹ। ਉਹ ਆਖੇ, ਮੈਂ ਮੁੜਨਾ ਏ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੇਖ ਲਿਆ ਤਾਂ ਬੇਬੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਵੱਢ ਦੇਣਗੇ। ਮੈਂ ਆਖਿਆ, ਕੁੜੀਏ ਸੁਣ! ਅੱਥਾ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਆਖੀ, ਪਈ ਲੰਬੜ ਤੇਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਏ ਤੇ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਏ, ਸਵੇਰੇ ਆਹ ਭੜੇਲੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਜਿੰਨੇ ਦਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਭਰ ਲਓ, ਤੇ

ਸਾਡੀ ਅਮਾਨਤ ਆ ਦੋ ਵਹਿੜੇ, ਲੰਬੜ ਆਂਹਦਾ ਸੀ, ਐਤਕੀਂ ਹਲੀਂ ਕੱਢਾਂਗੇ ਤੇ ਆ ਤਰੈ ਮੱਝਾਂ-ਦੋ ਸੱਜਰ ਸੂਈਆਂ ਨੇ, ਲੈ ਜਾਓ। ਅਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਕੈਪਾਂ ‘ਚ ਬਹਿ ਰਹਿਣਾ ਏ, ਆ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿੱਲਿਓ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆਵਾਂਗੇ। ਉਹ ‘ਅੱਛਾ, ਬੇਬੇ ਜੀ!’ ਆਖ ਮੁੜ ਗਈ। ਲੰਬੜ ਹੋਰਾਂ ਬੜੇ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਮੈਨੂੰ ਘੁਰਿਆ, ‘ਹੁਣ ਦੱਸ? ਮਰਨਾ ਈ ਕਿ ਜਾਣਾ?’ ਚੱਲ! ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਕੈਪ ‘ਚ ਟੁਰ ਚੱਲੀਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵੇਰੇ ਆ ਪੈਣਾ ਏ।

ਪੁੱਤਰ! ਮੈਂ ਲੰਬੜ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ, ਲੰਬੜ ਹੋਰਾਂ ਵਹਿੜਿਆਂ ਦੀ ਕੰਡ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ ਤੇ ਥਾਪੀ ਦਿੱਤੀ, ਦੋਵੇਂ ਵਹਿੜੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਲੰਬੜ ਹੋਰਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚ ਗਲੇਡੂ ਭਰ

ਨੌਕਰੀਆਂ ‘ਤੇ ਲੈ ਗਏ। ਫੇਰ ਕੀ ਸੀ, ਰਹਿ ਗਏ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਜੀ ਘਰ-ਦੋ ਧੀਆਂ ਤੇ ਦੋ ਜੀ ਅਸੀਂ। ਲੰਬੜਦਾਰ ਹੋਰਾਂ ਜਮੀਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਠੇਕੇ ‘ਤੇ, ਆਪ ਅਸੀਂ ਨੌਕਰ ਰੱਖ ਕੇ ਚਾਰ ਮਹੀਆਂ (ਮੱਝਾਂ) ਰੱਖ ਲਈਆਂ। ਲੰਬੜਦਾਰ ਹੋਰੀਂ ਬਣ ਗਏ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੱਸਿਆ ਪਈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮੀ ਝਿਉਰ ਤੇ ਤਰਖਾਣ ਆ ਵਟਾਲੇ (ਬਟਾਲੇ) ਬੈਠੇ ਨੇ ਤੇ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਤਿੰਨ ਘਰ ਝਿਉਰਾਂ ਦੇ ਤੇ ਦੋ ਘਰ ਤਰਖਾਣਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ-ਗਮੀ ਵੇਲੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮੀਆਂ ਦੀ ਬੁੜ੍ਹ ਸੀ। ਲੰਬੜਦਾਰ ਹੋਰਾਂ ਪੰਜਾਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਲਿਆ ਸਭ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਖਾਲੀ ਹੋਏ ਘਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿੱਪ ਪੱਚ ਘਰ ਸਵਾਰ ਲਏ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕੰਮੀ ਕਾਰੀ ਲੱਗ ਗਏ।

ਉਦੋਂ ਨਲਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਘਰਾਂ ਵਿਚ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਖੂਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿੱਥੋਂ ਤਿੰਨੇ ਵੇਲੇ ਝਿਉਰਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰ ਘਰ ਪਾਣੀ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਡੰਗਰ ਵੱਢੇ ਲਈ ਛੱਪੜ। ਪੁੱਤਰ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਧੀ ਸਭ ਦੀ ਧੀ। ਕੁੜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਅੱਗੇ ਲੱਗ ਕੰਮ ਕਰਦਾ। ਸਹੁਰੇ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਕੁੜੀ ਸਾਰੇ ਘਰੀਂ ਮਿਲ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਉਹਨੂੰ ਤੋਰਨ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਸਹੁਰੇ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਕੁੜੀ ਰੋ ਰੋ ਮਰ ਜਾਂਦੀ।”

ਸਰੂਪ ਸੁਣਦਾ ਸੁਣਦਾ ਉਘਲਾਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਬੇਬੇ ਕਹਿੰਦੀ, “ਪੁੱਤਰ ਸੌਂ ਜਾ ਬਾਕੀ ਫੇਰ ਸੁਣਾਉ।”

“ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਜਾਗਦਾਂ ਬੇਬੇ ਜੀ! ਉਹ ਜਮੀਨ ਵਾਲੀ ਸੁਣਾਓ, ਕਿਵੇਂ ਲਈ ਸੀ?”

“ਪੁੱਤਰ! ਬੜੀ ਔਖੀ ਬਣਾਈ ਏ ਪੈਲੀ। ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਵਿਰਕ ਵੇਚ ਕੇ ਯੂ.ਪੀ. ਟੁਰ ਗਏ ਸਨ। ਹੱਕ-ਸੁਫਾ ਕਰਕੇ ਬੜੀ ਮਹਿੰਗੀ ਛੇ ਕਿੱਲੇ ਲਈ, ਜੱਦੀ ਸਾਡੀ ਵੀਹ ਕਿੱਲੇ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਮਰਲਾ ਨਹੀਂ ਵੇਚੀ। ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਆਖ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾ ਇੱਟਾਂ ਲਾਈ ਜਾਵੇ, ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਰਲਾ ਖਰੀਦੇ। ਜੱਟ ਦੀ ਜਮੀਨ ਦੂਜੀ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਏਹਨੂੰ ਵੇਚੀਦਾ ਨਹੀਂ। ਜਮੀਨ ਨਾਲ ਹੀ ਜੱਟ ਹਾਂ।”

ਇਹ ਬੇਬੇ ਜੀ ਮੇਰੇ ਦਾਦੀ ਜੀ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅੱਜ ਪੰਤਾਲੀ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ। ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਆ ਕੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਮੀਨ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲੋਂ ਕੱਟਿਆ ਅੱਗ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡੋਂ ਦਿੱਲੀ ਏਅਰਪੋਰਟ ਵੱਲ ਕਾਰ ‘ਤੇ ਚਾਲੇ ਪਾਵਾਂਗਾ, ਰਾਹ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬੇਬੇ ਦੀ ਰੂਹ ਕੁਰਲਾਉਂਦੀ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇਗੀ, “ਵੇ ਚੰਨ ਪੁੱਤਰ ਵੇਚ ਚੱਲਿਆਂ! ਮਾਂ ਜਮੀਨ ਨੂੰ!”

ਸਵੇਰ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ

ਵੇਖ ਸਵੇਰ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ,
ਮੈਂ ਖਿੜਿਆ ਤੇ ਮੁਸਕਾਇਆ।
ਸੂਰਜ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਲੋਅ ਨਾਲ,
ਮੇਰਾ ਚਿਹਰਾ ਗਿਆ ਰੁਸਨਾਇਆ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ, ਸਤਿਨਾਮ
ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ।
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਧੁਨ ਨਾਲ,
ਮੇਰਾ ਤਨ ਮਨ ਗਿਆ ਨਸ਼ਿਆਇਆ।
ਕਿਸੇ ਚੱਕ ਪਿੰਡਲ ਦੀ ਘੜਤਾਲ ਨੂੰ,
ਕੋਈ ਮਿੱਠਾ ਨਾਦ ਵਜਾਇਆ।
ਕਿਤੋਂ ਪੱਥਰ ਦੇ ਸੰਖ ‘ਚੋਂ,
ਜਾਵੇ ਨਵਾਂ ਈ ਰਾਗ ਸੁਣਾਇਆ।
ਸਦੀ ਪੁਰਾਣੇ ਬੋਹੜ ‘ਤੇ,
ਚਿੜੀਆਂ ਚੀਂ-ਚਿਹਾੜਾ ਪਾਇਆ।
ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਹਰੀ ਫਸਲ ਨਾਲ,
ਹਰ ਪਾਸਾ ਪਿਆ ਹਰਿਆਇਆ।
ਕਿਸੇ ਗੋਤ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨਾਲ,
ਟਿੱਡਾਂ ਨੂੰ ਘੁਮਾਇਆ।
ਸੁਣ ਟੱਲੀਆਂ ਦੀ ਟਣ-ਟਣ,
ਨਵਾਂ ਈ ਨਜ਼ਾਰਾ ਆਇਆ।
ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੇ,
ਰਲ ਬੈਠ ਸੀ ਰੱਬ ਧਿਆਇਆ।
ਤਾਂਹੀਓਂ ਹਰ ਇੱਕ ਘਰ ‘ਤੇ,
ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਡੇਰਾ ਜਮਾਇਆ।
ਭੱਜੀ ਜਾਂਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ,
ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬਕਾਇਆ।
‘ਦੀਪ’ ਜਾਪੋ ਕੁਦਰਤ ਆਪਣੀ ਗੋਦੀ,
ਪਲ ਭਰ ਲਈ ਬਿਠਾਇਆ।

—ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 91-98886-32020

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਮਾਝੇ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਚੋਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਸ ਤਿੰਨ ਈ ਸ਼ੌਕ ਸਨ। ਚੰਗੇ ਲੀਤੇ ਪਾਉਣੇ, ਚੰਗੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਘਰ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਕਰਨਾ। ਚੰਗੇ ਲੀਤੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਚੰਗੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਉਸ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਚੋਰੀ ਯਾਰੀ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਉਹਨੂੰ ਉਹਦਿਆਂ ਯਾਰਾਂ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਂਜ ਚੋਰੀ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਉਹਦੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣੀ। ਬੱਸ ਉਹ ਸੁਗਲ ਲਈ ਹੱਥ ਪੱਲਾ ਮਾਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਸੌਖੇ ਤੇ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਘਰ ਦਾ ਉਹ 'ਕੱਲਾ ਪੁੱਤਰ' ਸੀ। ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ ਚੋਰੀ ਕਰੇ। ਬੱਸ ਉਹ ਆਖਦਾ, “ਬੰਦਾ ਵਿਹਲਮ ਵਿਹਲਾ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਕੀ ਕਰੇ।”

ਕਦੀ ਉਹਦਾ ਪਿਉ ਸਰਦਾਰ ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਹੱਥੇ ਬੱਗੇ ਦਾ ਲੰਬੜਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਰਘਬੀਰ ਅਜੇ ਬਾਲ ਈ ਸੀ। ਤੇ ਜਦੋਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿਆਣਾ ਹੋਇਆ, ਉਦੋਂ ਨੂੰ ਉਹਦਾ ਪਿਉ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਮਾਂ ਈ ਉਹਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ। ਨਾ ਭੈਣ-ਨਾ ਭਰਾ, ਨਾ ਚਾਚਾ-ਨਾ ਤਾਇਆ। ਸਿਆਣਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਅੱਧ ਵਾਰ ਉਸ ਆਪ ਵਾਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਅੱਧ 'ਤੇ ਦੋ ਛੱਡੀ। ਤੇ ਆਪ ਮੌਜ ਮੇਲੇ ਲੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਦੋਂ ਉਹ ਯਾਰਾਂ ਕੁ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ

ਅਫਜ਼ਲ ਅਹਿਸਨ ਰੰਧਾਵਾ ਲਿਪੀਅੰਤਰ: ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਚਹਿਲ

ਸੀ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ ਉਹ ਪਿੰਡ ਚਿੱਟੇ ਬੱਗੇ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਲੁਕਣ ਮੀਟੀ ਪਿਆ ਖੇਡਦਾ ਸੀ। ਅਸਰ ਜੋ ਉਹਦਾ ਬੜਾ ਯਾਰ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਯਾਰ ਭੈਣਿਆ, ਕੁਝ ਖਾਣ ਪੀਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਈ ਪਿਆ।”

ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਤੇ ਖਰਬੂਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬਹਾਰ ਸੀ। ਰਘਬੀਰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਚੱਲ ਬਾਬੇ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੈਲੀ 'ਚੋਂ ਰੀਡੋ ਤੋਤ ਲਿਆਉਂਦੇ ਆਂ।”

“ਨੂੰ ਯਾਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਖਾਈਏ।”

“ਹੋਰ ਐਸ ਵੇਲੇ ਤੇਰੀ ਮਾਂ...।”

“ਉਏ ਨੂੰ ਯਾਰ, ਮੂੰਗਫਲੀ ਖਾਣ ਨੂੰ ਰੂਹ ਕਰਦੀ ਐ।” ਅਸਰ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਟੁੱਕ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ।

ਰਘਬੀਰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਹੱਸ ਪਿਆ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਉਤੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਐਸ ਵੇਲੇ ਮੂੰਗਫਲੀ ਕਿੱਥੋਂ ਆਵੇਗੀ?”

“ਧਰਤੇ ਬਾਹਮਣ ਦੀ ਹੱਟੀ!” ਅਸਰ ਨੇ ਮੂੰਹ ਉਹਦੇ ਕੰਨ ਕੋਲ ਕਰਕੇ ਕੇ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਰਘਬੀਰ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਐਸ ਕਰਕੇ ਪਈ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇੱਕ ਈ ਹੱਟੀ ਸੀ, ਧਰਤੇ ਬਾਹਮਣ ਦੀ। ਜਿਹਤਾ ਹਨੇਰਾ ਪੈਦਿਆਂ ਈ ਹੱਟੀ ਨੂੰ ਜਿੰਦਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਟੁਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਧਰਤੇ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਉਠਾ ਕੇ ਲਿਆਉਂਦਾ। ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਕਿ ਬਾਹਮਣ ਆਪਣੀ ਬਾਹਮਣੀ ਦਾ ਵਿਸਾਹ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਧਰਤਾ ਵਿਚਾਰਾ ਕਰਦਾ ਵੀ ਕੀ? ਇੱਕ ਤਾਂ ਬਾਹਮਣੀ ਦਾ ਰੰਗ ਦੁੱਧ ਵਾਂਗ ਚਿੱਟਾ ਸੀ ਤੇ ਉਤੋਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹਰ ਗੱਭਰੂ ਭੂਤਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ।

ਫੇਰ ਉਸ ਰਾਤ ਰਘਬੀਰ ਅਤੇ ਅਸਰ ਨੇ ਮੂੰਗਫਲੀਆਂ ਵਾਲਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਡੱਬਾ, ਜਿਹਦੇ ਵਿਚ ਮਸਾਂ ਈ ਅੱਧ ਸੇਰ ਮੂੰਗਫਲੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕੱਢਣ ਲਈ ਧਰਤੇ ਬਾਹਮਣ ਦੀ ਹੱਟੀ ਭੰਨ ਲਈ। ਇਹ ਰਘਬੀਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜਵਾਨੀ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਈ ਚੋਰੀਆਂ ਸਨ, ਬਾਣਾ ਸੀ, ਜੇਲ੍ਹ ਸੀ ਤੇ ਰਘਬੀਰ ਸੀ। ਅਸਰ ਇੱਕ ਚੋਰੀ ਵਿਚ ਕਤਲ ਵੀ ਕਰ ਬੈਠਾ ਤੇ ਲੰਮੀ ਸਜ਼ਾ ਖਾ ਗਿਆ। ਰਘਬੀਰ ਰੱਬ ਦੀ ਹਿਕਮਤ ਨਾਲ ਬਚ ਗਿਆ। ਯਾਰ ਨੂੰ ਛੁਡਵਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਟਿੱਲ ਤੇ ਬੜਾ ਲਾਇਆ ਪਰ ਉਹਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਟੁੱਟੀ। ਰਘਬੀਰ 'ਕੱਲਾ ਈ ਚੋਰੀ ਦੇ ਰਾਹ ਟੁਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਝੀ ਛੱਬੀ ਵਰਿਆਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਝੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਚੋਰਾਂ ਤੋਂ ਚਾਰ ਪੈਰ ਅਗਾਂਹ ਈ ਸੀ।

ਆਖਦੇ ਨੇ ਚੋਰ ਦੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਝੂਠੀ ਸੀ। ਉਹ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲਾ ਚੋਰ ਸੀ। ਚੰਗਿਆਂ ਭਲਿਆਂ ਹੱਡਾਂ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲਾ ਮਨ ਚਿੱਤ

ਬੇੜੀਆਂ

ਅਫਜ਼ਲ ਅਹਿਸਨ ਰੰਧਾਵਾ ਮਗਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਫਸਾਨਾਨਿਗਾਰ ਹੈ। ਇਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਉਦੋਂ ਉਤਰਿਆ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ 'ਰੰਨ, ਤਲਵਾਰ ਤੇ ਘੋੜਾ' ਸਾਹਮੁਖੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਪੁੱਜਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਖਾਸ ਕਰ ਪੇਂਡੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਝਲਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਜੱਟਾਂ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਵਿਰਕ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁੜ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਜਨਾਬ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਵਿਰਕਾਂ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੇ ਦਲੇਰ ਚੋਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਪਾਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਚੋਰੀ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾਵੇ! ਇਸ ਵੰਗਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੇ ਡੰਗਰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਪਰ ਖੁਦ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਰੋਕ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਡੰਗਰ ਵਾਪਸ ਮੋੜਨ ਆਇਆ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਗੱਭਰੂ ਸੀ ਉਹ। ਉਹਦਾ ਹੌਸਲਾ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਲਾ ਤੇ ਕੰਮ ਸਾਹਨਾਂ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਚੋਰੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਗਲ ਮੇਲੇ ਲਈ ਈ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਤੇ ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਕੋਈ ਉਹਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ, ਪਈ ਉਹ ਚੋਰ ਐ। ਤੇ ਉਥੇ ਉਹ ਸਾਹਨਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਅੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅੜ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਸਾਹਨਾਂ ਵਾਂਗ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡਦਾ। ਖੋਰੇ ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੱਭਰੂ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ, ਤੇ ਤੁਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਉਹਨੂੰ ਪਰਤ ਪਰਤ ਕੇ ਵੇਖਦੀਆਂ। ਵੱਡੇ ਉਹਦੀ ਸੋਹਣੀ ਜਵਾਨੀ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਤੇ ਸੂਰਮੇ ਉਹਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੰਘਦੇ ਹੁੰਦੇ। ਸਾਰੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਡਾਂਗ ਤੇ ਹਵਾ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਭੱਜਣ ਵਾਲੀ ਮੁਸਕੀ ਘੋੜੀ ਦੀ ਹੁੰਮ ਸੀ।

ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਸੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਤਾਰੂਗਿੱਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਗੱਭਰੂ ਉਠਿਆ। ਜਿਹਤਾ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੁਆਲੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਕੰਧ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਹਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਵੱਲੋਂ ਬੇਸ਼ਕ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਸੌ ਜਾਇਆ ਕਰੇ। ਜਿਹਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ੈਅ ਚਲੀ ਗਈ, ਉਹ ਮੇਰਾ ਜਿੰਮਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਥੋਂ ਆ ਕੇ ਲੈ ਜਾਇਆ ਜੇ।” ਤੇ ਨਾਲ ਈ ਉਸ ਮਾਝੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ

ਗੱਭਰੂ ਨੇ ਕੁੜੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹਦੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਮੁਰਕੀਆਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸੋਨੇ ਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਵਿਚ ਸੋਨਾ ਹੋਰ ਲਿਸ਼ਕਿਆ। ਗੱਭਰੂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੁੜੀ ਛੇਤੀ ਦੇਣੇ ਆਖਣ ਲੱਗੀ, “ਅੜਿਆ ਜੇ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਤਾਂ ਮੁਰਕੀਆਂ ਵੀ ਲੈ ਜਾਹ। ਮੈਂ ਨਿਰੀਆਂ ਮੁਰਕੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਕਰਨੈ।”

ਵੰਗਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਜਿਹਨੂੰ ਜਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹੀਉ ਕਤਾਰੂਗਿੱਲ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰੇ।”

ਤੇ ਸੱਚੀ ਕਤਾਰੂਗਿੱਲ ਵਿਚ ਚੋਰੀਆਂ ਹੋਣੇ ਹਟ ਗਈਆਂ। ਜਿੱਥੇ ਦੇ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ‘ਕੱਨੇ ਹੁੰਦੇ ਉਸ ਨਿਵੇਲਕੇ ਸੂਰਮੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ। ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਲੋਕ ਉਸ ਗੱਭਰੂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਜਾਂਦੇ। ਜਿਹਤਾ ਛੱਲ ਛਬੀਲਾ, ਚੋਵੀ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਸੋਹਣਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਨਾਮ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਮਾਈਆਂ ਤੱਕ ਤੇ ਬਾਲ ਅਵਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬਜ਼ਰਗਾਂ ਤੱਕ ਹਰ ਕੋਈ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਲੋਕੀਂ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਆਖਦੇ, “ਸਾਰੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਐਡਾ ਸੂਰਮਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।”

“ਉਹ ਮਾਝੇ ਦਾ ਨੱਕ ਐ ਤੇ ਕਤਾਰੂਗਿੱਲ ਨੇ ਐਹੋ ਜਿਹਾ ਲਾਲ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜੰਮਿਆ।”

ਕੋਈ ਸੁਣਾਉਂਦਾ, “ਉਹ ਬੜਾ ਸਖੀ ਐ, ਫਲਾਣੇ ਕੰਮੀ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਉਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਮਦਦ ਪਾਰੋਂ ਦੇ ਛੱਡਿਆ ਸੀ।”

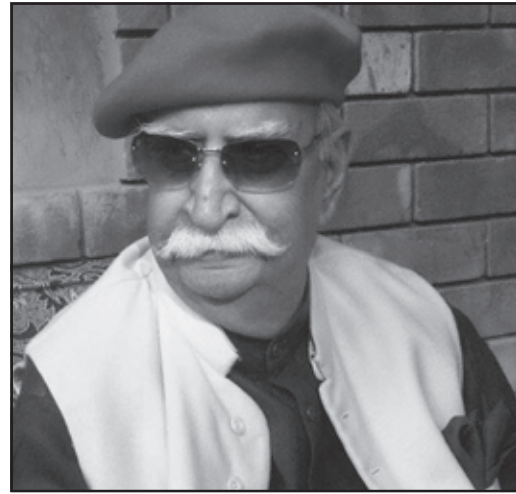
ਪਰ੍ਹਾਂ ਪਈ ਹੋਈ ਖਾਲੀ ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਬਹਿ ਗਿਆ।

ਘੜੀ ਕੁ ਪਿੱਛੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸਾਫਰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਹਦੀ ਟਹਿਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਅੰਨ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਜਦੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਢਲ ਗਿਆ ਤੇ ਪਾਲਾ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਫਹਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਪੈਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੋਈ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਲਈ। ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। ਉਦੋਂ ਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਪਰ ਜਵਾਨ ਤੂੰ ਇਹ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਈ ਨੂੰ ਕਿ ਤੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਐਂ ਤੇ ਤੇਰੇ ਘਰ ਕਿੱਥੇ ਨੇ?”

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੱਸ ਪਿਆ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਮੈਂ ਰਾਵੀ ਪਾਰ ਦਾ ਆਂ। ਐਥੋਂ ਜੱਗੇ ਬੱਗੇ ਸਾਕ ਅੰਗ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਬੜੀ ਹੁੰਮ ਸੁਣੀ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਵੇਖ ਈ ਆਵਾਂ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਾਹਨ ਆਦਮੀ ਕਦੋਂ ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਮਿਲਦੇ ਨੇ।”

“ਅੱਛਾ!” ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਲੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਵੱਟ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ। ਫੇਰ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਸੁਣਿਐਂ ਜੱਗੇ ਬੱਗੇ ਦਾ ਰਘਬੀਰ ਬੜਾ ਜੀ ਦਾਰ ਚੋਰ ਐ?” ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੋਂ ਤੇ ਕੁਝ ਝਕ ਗਿਆ ਪਰ ਫੇਰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਆਹੋ ਸੁਣਿਐਂ ਬੜਾ ਸਾਹਨ ਆਦਮੀ ਐਂ।”

“ਚੋਰ ਕੀ ਤੇ ਸਾਹਨ ਕੀ।” ਇੰਨਾ ਆਖ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਹੱਸਣ ਲੱਗਾ। ਫੇਰ ਇਕਦਮ ਚੁੱਪ ਹੁੰਦਾ ਬੋਲਿਆ, “ਕਦੇ ਕਤਾਰੂਗਿੱਲ ਵੱਲ ਮੂੰਹ

ਅਫਜ਼ਲ ਅਹਿਸਨ ਰੰਧਾਵਾ

ਕਰੇ ਤਾਂ ਦੱਸਾਂ ਕਿ ਕਿੱਡਾ ਕੁ ਸਾਹਨ ਐਂ ਉਹ।” ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮਿੰਨਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਉਠਣ ਲੱਗਾ ਬੋਲਿਆ, “ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬਲਾ ਐ। ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਬੜੀ ਬਲਾ ਐ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੀ।” ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਤੁਸਾਂ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਈ?”

“ਆਹੋ ਇੱਕ ਵਾਰੀ।”

“ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਨ ਐਂ ਉਹ?”

“ਚੰਗਾ ਸੁਥਰਾ ਐ।”

“ਜੇ ਉਹ ਕਦੇ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਵੀਂ।” ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਉਹਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਓਂ ਸਰਦਾਰ ਜੀ?” ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਜਾਣਦੇ ਤਾਂ ਨੂੰ ਬੱਸ ਨਾਂ ਈ ਸੁਣਿਆ ਐ।”

“ਅੱਛਾ! ਚਲੋ ਦੱਸੋ ਕੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣਾ ਐਂ ਉਹਨੂੰ?”

“ਉਹਨੂੰ ਆਖੀਂ, ਜੇ ਉਹ ਕਦੀ ਕਤਾਰੂਗਿੱਲ 'ਚੋਂ ਭੇਡ ਦਾ ਇੱਕ ਲੋਲਾ ਵੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਮੰਨਾਂ।”

“ਚੰਗਾ ਜੇ ਕਦੇ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਆਖ ਦੇਵਾਂਗਾ।” ਇੰਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਠਿਆ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੁਆ ਸਲਾਮ ਕੀਤੀ, ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਟੁਰ ਪਿਆ।

ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਤੀਸਰੀ ਰਾਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਚੋਰ ਲੈ ਗਏ। ਉਂਜ ਤੇ ਚੋਰ, ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਰਤਨੀ ਦੀਆਂ ਮੁਰਕੀਆਂ ਵੀ ਲੈ ਗਏ। ਪਰ ਰਤਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਰਕੀਆਂ ਲੱਭ ਜਾਣ ਦਾ ਭੋਗ ਈ ਨਾ ਪਾਇਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਰਤਨੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚਾਰ ਢੰਗੇ, ਚਾਰ ਮੱਝਾਂ, ਦੋ ਘੋੜੀਆਂ ਤੇ

ਇੱਕ ਡਾਚੀ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਰਾ ਈ ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਈ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਖੁਰਾ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾ ਲੱਭਾ। ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕਤਾਰੂਗਿੱਲ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਖੋਜੀ ਆਇਆ ਪਰ ਹਰ ਕੋਈ ਸਿਰ ਮਾਰ ਗਿਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਜੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਖੁਰਾ ਨਾ ਲੱਭਾ। ਤੇ ਉਸ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਖੁਰਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਲੱਭਾ ਜਿਹਾ ਨਾ ਲੱਭਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਾ ਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੰਮ ਐ। ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਠਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਮਾਝਾ ਛਾਣ ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਨਾ ਉਸ ਚੋਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤੇ ਨਾ ਈ ਮਾਲ ਦਾ। ਕਿਸੇ ਆਖਿਆ, “ਠਾਣੇ ਪਰਚਾ ਦਿਉ।”

ਉਦੋਂ ਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨਾ। ਮਾਲ ਜੋ ਲੈ ਗਿਆ ਲੈ ਗਿਆ, ਉਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਸਾਹਨ ਐਂ ਜਿਹਨੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਐ।”

ਪਰ ਚੋਰ ਨਾ ਲੱਭਣਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਈ ਲੱਭਾ। ਸਾਰੇ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਉਸ ਚੋਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹਨੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਐਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਈ ਵੀਹ ਦਿਨ ਲੰਘ ਗਏ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਬੱਕ ਕੇ ਬਹਿ ਗਿਆ।

ਇੱਕੀਵੀਂ ਰਾਤ ਅਜੇ ਅੱਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੰਘੀ ਕਿ ਹੁੰਦ ਅਤੇ ਮਿੰਨੀ ਮਿੰਨੀ ਚਾਨਣੀ 'ਚ ਲਿਪਟੇ ਕਤਾਰੂਗਿੱਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਗੱਭਰੂ ਵੜਿਆ। ਚੰਦ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਛਵੀ ਦਾ ਫਲ ਲਿਸ਼ਕਦਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਮੂੰਹ ਠਾਠੇ 'ਚ ਤੇ ਉਹਦਾ ਸਰੀਰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਦੇ ਕੰਬਲ ਵਿਚ ਲਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਕਾਨੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਰੇ ਡੰਗਰ ਹਿੱਕੀ ਆਉਂਦਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਡੰਗਰ ਹਵੇਲੀ ਪਛਾਣ ਕੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹ ਗਏ। ਤੇ ਗੱਭਰੂ ਕਿਸੇ ਬਾਦਰ ਦੀ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਦੋ ਦੋ ਬੰਦੇ ਉਚੀ ਕੰਧ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਖੜਕਾ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਉਹਨੇ ਅੰਦਰੋਂ ਫਾਟਕ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਡੰਗਰ ਅੰਦਰ ਵਾੜੇ, ਹਵੇਲੀ ਦਾ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁੰਡਾ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਸੁੱਤੇ ਕਾਮਿਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਉਹ ਐਡੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦਰੇ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ

ਮਰੇ ਪਏ ਹੋਣ। ਉਹ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਹੱਸਿਆ, ਫਿਰ ਕੰਧ ਉਪਰੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਆਇਆ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਟੁਰ ਗਿਆ। ਅਗਾਂਹ ਉਹਦੀ ਮੁਸਕੀ ਘੋੜੀ ਟਾਹਲੀ ਨਾਲ ਬੱਧੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਘੋੜੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਪਿਛਿਓਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਹਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਉਛਲ ਕੇ ਦੂਰ ਜਾ ਖੜੋਤਾ ਤੇ ਉਸ ਆਪਣੀ ਛਵੀ ਸਿੱਧੀ ਕਰ ਕੇ ਫੜ੍ਹ ਲਈ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤੇ ਬੰਦੇ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਗੋਹ ਨਾਲ ਵੇਹਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਸੀ। ਹੱਦੋਂ ਸੋਹਣੀ ਚੰਨ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਕੁੜੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਮਕਦਾ ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਥਾਲ। ਗੱਭਰੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ 'ਚੋਂ ਖੋਢ ਦੀ ਇੱਕ ਲਹਿਰ ਲੰਘ ਗਈ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੁੜੀ ਹੱਸਦਿਆਂ ਆਖਣ ਲੱਗੀ, “ਸਾਡਾ ਮਾਲ ਤੇ ਮੋੜ ਚੱਲਿਆ ਐਂ ਪਰ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ।”

ਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਗੱਭਰੂ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਕੁੜੀ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਬੋਝੇ 'ਚੋਂ ਕੁੱਝ ਕੱਢ ਕੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਇਹ ਨੇ ਰਤਨ ਕੌਰ ਤੇਰੀਆਂ ਮੁਰਕੀਆਂ। ਮੈਂ ਸੌਂ ਖਾਧੀ ਸੀ ਪਈ ਤੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਫੜਾਵਾਂਗਾ।”

ਗੱਭਰੂ ਨੇ ਕੁੜੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹਦੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਮੁਰਕੀਆਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸੋਨੇ ਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਵਿਚ ਸੋਨਾ ਹੋਰ ਲਿਸ਼ਕਿਆ। ਗੱਭਰੂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੁੜੀ ਛੇਤੀ ਦੇਣੇ ਆਖਣ ਲੱਗੀ, “ਅੜਿਆ ਜੇ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਤਾਂ ਮੁਰਕੀਆਂ ਵੀ ਲੈ ਜਾਹ। ਮੈਂ ਨਿਰੀਆਂ ਮੁਰਕੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਕਰਨੈ।”

ਤੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੇੜੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।

ਬੜੀ ਪੀੜਤ ਏ ਸਰਘੀ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਨੇ ਸਰਘੀ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ। ਜੀਵਨ-ਦਾਤਾਂ ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ ਰਹਿਬਰ ਜਦ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਦੀ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਵਿਚ ਧੁਖਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸੇਕ ਉਸ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਨੂੰ ਲੱਗਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੁੰਦਾ ਏ।

ਸਰਘੀ ਵਿਚਾਰੀ ਵੀ ਕੀ ਕਰੇ? ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ-ਹੀਣ ਚੁਲੀ 'ਚ ਡੁੱਬ ਮਰੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਕੋਲ ਫਰਿਆਦ ਕਰੇ? ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ, ਉਸ ਦੇ ਦੁੱਖਤੇ। ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਵਿਹਲ, ਉਸ ਦੇ ਗਮਾਂ ਦੀ ਹਾਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਤੇ ਚਸਕਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ 'ਤੇ ਮਰਹਮ ਲਾਉਣ ਦੀ? ਕਿਸੇ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨਹੀਂ ਪਸੀਜਦੀ ਦਰਦ 'ਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਛਲਕਦਾ ਏ, ਵੇਦਨਾ ਸੁਣ ਕੇ? ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਉਂ ਘਿਰੀ ਸਰਘੀ, ਰਹਿ ਗਈ ਏ ਦਰਦੀਲੀ ਗਾਥਾ ਦੀ ਪਾਤਰ। ਪਰ ਕੌਣ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਹਉਕਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰਤਾ?

ਸਰਘੀ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ, ਅੰਗਹੀਣ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਤਾਲਾਂ, ਅੰਤਹੀਣ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਦਲਪਣ, ਰੰਗਹੀਣ। ਇਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ, ਕੋਹੜ ਦੀ ਮਾਰੀ। ਇਸ ਦੇ ਚੌਗਿਰਦੇ 'ਚ ਗੰਧਲਪਣ ਭਾਰੀ। ਇਸ ਦੇ ਨੂਰ-ਵਿਹੜੇ, ਹਨੇਰਿਆਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ। ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖਤੇ 'ਤੇ ਲਾਲੀ ਬਿਖੇਰਨ ਵਾਲਾ ਰੁੱਸਿਆ ਪਿਆ ਏ ਲਲਾਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੈਣ-ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਖਾਰਾਪਣ ਤਾਰੀ।

ਮਾਨਵੀ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸਜਾ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਏ ਸਰਘੀ। ਧੁਆਂਧੇ ਗਏ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ। ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿਤੇ ਨੇ ਜਿਉਣ ਜੋਗੇ ਪੈੜ-ਚਿੰਨ੍ਹ। ਵਾਸ਼ਪ ਹੋ ਗਏ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਡੋਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਚੇਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਖੁਰ ਰਹੀ ਏ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਈ ਦਾਤਾਂ ਦੀ

ਸਰਘੀ ਦਾ ਵਾਸਤਾ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਹਨ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਦ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖਦਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਤੁਰ ਜਾਣਾ।...ਪਲ ਪਲ ਕਰਕੇ ਕਿਰਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਵੇਦਨਾ, ਉਮਰ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਛਿੜਕਿਆ ਦਰਦ। ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜੋਕੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਯੁਗ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੇ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਣ ਉਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨੀ ਸ਼ੌਰ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਗਏ ਬੋਟਾਂ ਦੇ ਬੋਲ, ਹਵਾ ਦੀ ਰੁਮਕਣੀ, ਗੁਫਤਗੂ ਦੀ ਸਰਸਰਾਹਟ ਅਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਆਹਟ, ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਏ ਮਨੁੱਖੀ ਸਹਿਜ ਵਿਚ ਘਬਰਾਹਟ।...ਮਾਨਵੀ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦੀ ਸਜਾ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਏ ਸਰਘੀ (ਸਵੇਰ)। ਧੁਆਂਧੇ ਗਏ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨਵੀਂ ਸਰਘੀ ਦੀ ਆਮਦ 'ਤੇ ਸਰਘੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨੀਏ, ਸੁੰਗੜ ਰਹੀਆਂ ਕਿਸਮਤ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੇਰਾ ਕਰੀਏ, ਕਰਮਯੋਗਤਾ 'ਚੋਂ ਮਾਨਵੀ ਰਹਿਤਲ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੀਏ, ਪੌਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੁਮਕਣੀ ਅਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰਵਾਨਗੀ ਕਰੀਏ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਚੰਗਿਆਤੀ। ਮਸ਼ੀਨੀ ਸ਼ੌਰ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਗਏ ਬੋਟਾਂ ਦੇ ਬੋਲ, ਹਵਾ ਦੀ ਰੁਮਕਣੀ, ਗੁਫਤਗੂ ਦੀ ਸਰਸਰਾਹਟ ਅਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਆਹਟ, ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਏ ਮਨੁੱਖੀ ਸਹਿਜ ਵਿਚ ਘਬਰਾਹਟ। ਮਨ ਦੇ ਰੁਦਨ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਖਾਤਰ ਅਸੀਂ ਸੁਯੋਗ ਉਪਾਅ ਕਰਕੇ ਸਰਘੀ ਦੇ ਸੁੰਗੜਦੇ ਸਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਤਾਂ ਦਿਵਾ ਹੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਕਦੇ ਤੁੱਲ ਧੋਤੇ ਪੱਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ਗੀ ਭਰਦਿਆਂ ਬਣਦੇ ਸਨ ਮਾਨਵੀ ਗੁਣਾ ਦਾ ਆਧਾਰ, ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸੁਹਜ ਸੋਚ ਦਾ ਪਸਾਰ ਅਤੇ ਰਿਤਕਣੀ ਬਣਦੇ ਸਨ ਸੂਹੇ ਵਿਚਾਰ। ਕਰਮ ਸ਼ੈਲੀ

ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਨੇ। ਸਹਿਜਮਈ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਭਾਰ ਏ ਮਕਾਨਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ। ਰੋਬੋਟ ਬਣੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕਿਆਸ ਕਰਨਾ ਏ ਵਿਅਰਥ।

ਸਰਘੀ ਸਹਿਕਦੀ ਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਜਦ ਅਫਗਾਨੀ, ਇਰਾਕੀ, ਸੁਮਾਲੀ, ਕਬਾਇਲੀ ਜਾਂ ਆਦਿਵਾਸੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਬੰਬਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਸੂਮ ਸੋਚ-ਤਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰਨੇ, ਮੁਹਾਰਨੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰਫਾਂ ਦੀ ਲੋਅ ਉਜਾਗਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਆਂਦਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਕਣੀ 'ਚੋਂ ਟੁੱਕਰ ਦੀ ਭਾਲ ਦਾ ਹੋਰਵਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨੇ ਨੂੰ ਮਾਣਦਿਆਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਲਾਡਲੇ ਖਿਡੌਣੇ ਬਣ ਕੇ ਸਰਘੀ ਦਾ ਜੀ ਪਰਚਾਉਣਗੇ।

ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ! ਉਦੈ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਭਵਿੱਖਮੁਖੀ ਕਿਰਨ-ਕਾਫਲਾ ਹੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਏ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲ ਬਣਦਾ ਏ।

ਸਰਘੀ ਨੂੰ ਆਸ ਏ ਕਿ ਕਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿਚ ਨਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਸੰਗ ਇਕਸੁਰਤਾ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਧਰਤ ਦੀ ਪਲੀਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੰਧਲਪਣ ਸਮਝ ਇਸ ਦੀ ਸਫਾਫਤ ਵੰਨੀ ਉਚੇਚੇ ਸਾਰਥਕ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਬਣ ਕੇ, ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ 'ਚੋਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਸਦੀਵਤਾ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ।

ਸਰਘੀ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਏ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਾਸ਼ਪ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸੁੱਚੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਹਿਤਲ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਵੇ, ਅਬਲਾ ਦੇ ਦਰਦ ਵਿਚ ਪਸੀਜਣ ਦੀ ਜਾਚ ਆਵੇ, ਡੰਗੋਰੀ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੁਮੱਤ ਆਵੇ, ਛਾਂ ਅਤੇ ਛੱਤ ਵਿਹੁਣੇ ਬੋਟਾਂ ਦੀ ਦਰਦੀਲੀ ਗਾਥਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਵੱਲ ਆਵੇ, ਆਪਸੀ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦੀ ਬਾਣੀ ਕੰਠ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰ ਗਰੀਬ ਦੀ ਢਾਲ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਮਨੁੱਖੀ ਚੀਬਤਿਆਂ ਅਤੇ ਰੱਤ ਨਾਲ ਲਿਬੜੀ ਖੂਨੀ ਰੁੱਤ ਕਦੇ ਵੀ ਸਰਘੀ ਦਾ ਦਰ ਨਾ ਖੜਕਾਵੇ, ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਸਰੀ ਗਹਿਰ, ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਾ

ਲਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਘੀ ਦਾ ਰੰਗਲਾਪਣ, ਪਿਲੱਤਣਾਂ ਦੀ ਜੂਨ ਹੰਢਾਵੇ।

ਸਰਘੀ ਦੂਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਏ ਚਿੰਟੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਦਾ ਰੁਦਨ, ਸੁੰਨੀਆਂ ਸੋਜਾਂ ਦੀ ਮਾਤਮੀ ਹੂਕ, ਮਰਨਹਾਰੀਆਂ ਆਸਾਂ ਦੀ ਵਿਲਕਣੀ, ਬਨੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਬੁਝੇ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਲੋਰ, ਮਰ ਗਈ ਉਡੀਕ ਦਾ ਸੋਗ, ਆਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੀ ਗੰਢ ਦਾ ਦੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜਾਇਆਂ ਦੇ ਦੀਦ ਨੂੰ ਲੋਚਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਨੀਝ ਦਾ ਤਰਲਾ।

ਸਰਘੀ ਦੀ ਲੋਚਾ ਏ ਕਿ ਹਰ ਮਨੁੱਖ,

ਸਿੰਮਦੇ
ਸੁਬਦ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਨਵੀਂ ਸਰਘੀ ਦੀ ਆਮਦ 'ਤੇ ਸਰਘੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਮੰਨੀਏ, ਸੁੰਗੜ ਰਹੀਆਂ ਕਿਸਮਤ ਰੇਖਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੇਰਾ ਕਰੀਏ, ਕਰਮਯੋਗਤਾ 'ਚੋਂ ਮਾਨਵੀ ਰਹਿਤਲ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੀਏ, ਪੌਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੁਮਕਣੀ ਅਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰਵਾਨਗੀ ਕਰੀਏ, ਟੁੱਟੇ ਖੰਭਾਂ 'ਚ ਅੰਬਰੀ ਉਡਾਣ ਭਰੀਏ, ਵਿਲਕਦੇ ਬੋਟਾਂ ਲਈ ਚੋਗ ਦਾ ਕੋਈ ਆਹਰ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੋਚ ਆਲੇ ਵਿਚ ਜਗਦਾ ਦੀਵਾ ਧਰੀਏ।

ਸਰਘੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਏ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਚਹਿਕਦੀਆਂ ਚਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ 'ਚੋਂ ਜਗਾਵੇ, ਹਰ ਡਾਲ ਹਰੀਆਂ ਕਚੂਰ ਪੰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡੇ ਦਾ ਹਾਰ ਬਣਾਵੇ, ਕੁਦਰਤ ਰਾਣੀ ਹਰ ਟਾਹਣੀ ਨੂੰ ਡੋਡੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਪਾਵੇ, ਹਰ ਡੋਡੀ ਨੂੰ ਖਿੜਨ ਦਾ ਵਰ ਮਿਲੇ, ਹਰ ਫੁੱਲ ਨੂੰ ਜਵਾਨੀ ਮਾਣਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਉਧ ਪੁਗਾਉਣ

ਸਰਘੀ ਦੀ ਲੋਚਾ ਏ ਕਿ ਹਰ ਮਨੁੱਖ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਮਾਰਗ ਅਪਨਾਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਕਰਮ ਸ਼ੈਲੀ 'ਚੋਂ ਸਰਬਸੁੱਖ ਅਤੇ ਸੁਮੱਤ-ਕਾਮਨਾ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਆਵੇ, ਬਨਸਪਤੀ ਨੂੰ ਮੌਲਣ ਅਤੇ ਵਿਗਸਣ ਦਾ ਵਰ ਮਿਲੇ, ਜੀਵ-ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ, ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੌਕ ਪੁਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਅਤੇ ਮੁਹਲਤ ਮਿਲੇ, ਪਰਬਤਾਂ, ਸਮੁੰਦਰਾਂ, ਜੰਗਲਾਂ, ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕਾਰਵਾਂ ਚਲਦਾ ਰਹੇ, ਮਕਾਨ ਅਤੇ ਮਹਿਲ, ਘਰ ਬਣਨ, ਮਕਾਨਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਵਿੱਥ ਬਣੀ ਰਹੇ, ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਉਗਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਜਿਉਣ ਜੋਗੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਹ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ ਉਪਜੀਵਕਾ।

ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਣੀ।

ਕਦੇ ਵੇਲਾ ਸੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਰਘੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਆਰਤੀ ਉਤਾਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚਿਰੰਜੀਵਤਾ ਲਈ ਸੁੱਚੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਉਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਚਾਹਨਾ। ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤਯਾਬੀ, ਉਸ ਦੀ ਅਰਦਾਸ। ਹਰ ਰੰਗ ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਦੀ ਅਸੀਸ। ਸਰਬਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਤਮੰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ, ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ।

ਹੁਣ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸਰਘੀ ਦਾ ਤਾਰਾ। ਹੁੰਦੇ ਏ ਗੁਬਾਰ ਨੇ ਅਲੋਪ ਕਰ ਦਿਤਾ ਏ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਛੱਜ। ਤਾਰਿਆਂ ਸੰਗ ਗੁਫਤਗੂ ਬੀਤੇ ਦੀ ਬਾਤ। ਰਾਤ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ। ਰਾਤ ਦਾ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਦੌੜ ਨੇ ਖਾਧੀ। ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਸੌਣਾ ਹਰਾਮ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਪੈ ਰਹੇ ਸ਼ੌਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਏ ਨੀਂਦ ਦਾ ਅਨੰਦ। ਸਰਘੀ ਦੇ ਤਾਰੇ ਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਕੌਣ ਧਰੇਗਾ ਚਾਨਣ ਦੀ ਕਾਤਰ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਮਸਤਕ ਕਰੇਗਾ ਤਾਰਾ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਵਰਦਾਨਾਂ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ? ਵਾਸਤਾ ਈ! ਇਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਟਿੱਕਾ, ਸਰਘੀ ਦਾ ਤਾਰਾ ਕਿਤੋਂ ਤਾਂ ਢੁੰਡ ਲਿਆਵੇ ਅਤੇ ਕਰੂਪ ਸਰਘੀ ਨੂੰ ਸਜਾਵੇ।

ਸਰਘੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਘੀ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਜਿਤਾਵੇ ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਹੀ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿਸਕਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਖੋਰਾਤ ਪਾਵੇ। ਨਿਰਮਲ, ਤਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਾਫ ਹਵਾ ਦੇ ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਸਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੀ ਸਰਘੀ ਵਿਚ ਘੁੱਲ ਗਈ ਏ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਧੂੜ ਦੇ ਕਣਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ। ਬਾਸੀ ਅਤੇ ਦੁਰਗੰਧਤ ਪੌਣ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਹ-ਸਾਜ਼ ਵਜਾਵੇ ਅਤੇ ਲੰਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾ, ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਨਾਮ ਲਾਵੇ? ਜਦ ਸਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿਸਕਣਾ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੌਣ ਭਰੇਗਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸੁਭ-ਕਾਮਨਾ ਦਾ ਗੁੰਗਾਰਾ?

ਭਲੇ ਵਕਤਾਂ 'ਚ ਬਿਰਖ ਦੇ ਪੱਤੇ ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦੇ, ਬੋਟ ਆਲੂਣਿਆਂ 'ਚ ਸੰਗੀਤਕ ਮਹਿਫਿਲਾਂ ਸਜਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਸੁਭ-ਸਵੇਰ ਦਾ ਅਲਾਪ ਉਪਜਾਉਂਦੇ। ਪਰਿੰਦਿਆਂ ਦੀ ਗੁਟਕਣੀ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹਸੀਨ ਪਲ। ਇਹ ਪਲ ਹੀ ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮਘਦੀ

ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਸਾਫਗੋਈ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਮਨ ਇਕਰਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸਰਬਰੰਗੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ।

ਉਹ ਵੀ ਵੇਲਾ ਸੀ ਜਦ ਖੂਹ ਦੀਆਂ ਟਿੱਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਝਰਦਾ ਪਾਣੀ ਸਰਘੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਆਮਦੀਦ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਲੂ ਵਿਚ ਡੁੱਬਕੀਆਂ ਮਾਰਦਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਉਚਾਰਦਾ, ਸਭ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਿੱਧਰੇ ਪਪੀਹੇ ਦੇ ਮਿਠਤੇ ਬੋਲ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸੁਗੰਧੀ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਲਹਿਰਾਉਂਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਅਤੇ ਖਾਲਾਂ-ਬੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦਾ ਗੋਤਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਮਲਤਾ ਰਮਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇਕ ਅਦਨਾ ਜਿਹਾ ਜੀਵ ਬਣ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਸੰਗਤ 'ਚੋਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭੇਤ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਸਭ ਬੀਤੇ ਵਕਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ...

ਬਿਨਾਂ ਜਹਿਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੁਣ ਨਾ ਕੋਈ ਅਹਾਰ। ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਹੀ ਫੂਕ ਰਹੇ ਹਾਂ ਯਾਰ।

ਕਣਕ, ਚਾਵਲ ਤੇ ਮੱਕੀ ਜੋ ਨੇ ਮਾਨਵ ਲਈ ਸੌਗਤਾਂ। ਦੁੱਧ, ਲੱਸੀ ਤੇ ਮੱਖਣ ਜਿਹੀਆਂ ਅਣ ਮੁੱਲੀਆਂ ਦਾਤਾਂ। ਹਰ ਇੱਕ ਸ਼ੈਅ ਦੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਕੀ ਕਰੀਏ ਇਤਬਾਰ। ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਹੀ ਫੂਕ ਰਹੇ ਹਾਂ ਯਾਰ।

ਕੀ ਖਰਬੂਜਾ, ਕੀ ਲੀਚੀਆਂ, ਕੀ ਖਾਈਏ ਤਰਬੂਜ? ਨਾਲ ਦਵਾਈਆਂ ਪਕਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਬ, ਕੇਲੇ, ਅਮਰੂਦ। ਫਲ ਬਨਾਉਣੀ ਲਗਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਕਣ ਜੋ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰ। ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਹੀ ਫੂਕ ਰਹੇ ਹਾਂ ਯਾਰ।

ਸਬਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਚ ਭਿੰਡੀ, ਤੋਰੀ, ਕੱਦੂ ਵੀ ਜਹਿਰੀਲਾ। ਨਰਕਾਂ ਵੱਲ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤੀਆਂ ਕਰੋ ਬਚਣ ਦਾ ਹੀਲਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪਰੋਅ ਜਹਿਰ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ। ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਹੀ ਫੂਕ ਰਹੇ ਹਾਂ ਯਾਰ।

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕਰ ਬੰਦਾਂ ਕਰੋ ਚਲਾਕੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੁੰਦਰ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਰੰਗ ਨਾ ਰਹਿਣੇ ਬਾਕੀ।

ਕਾਵਿ ਜਗਤ

ਨੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜਾਏ ਖਰੀਦੀ 'ਗੁਰਮੀਤ' ਇਹ ਮੌਜ ਬਹਾਰ। ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਹੀ ਫੂਕ ਰਹੇ ਹਾਂ ਯਾਰ।

-ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਣਾ

ਫੋਨ: 91-98767-52255

ਲੀਡਰ

ਬੇਸ਼ਕ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਬਾਰਡਰ ਸੀਲ ਹੈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚੱਪਾ ਚੱਪਾ ਮੀਲ-ਮੀਲ ਆ ਫਿਰ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਟੱਪ ਕੇ? ਬਸ! ਲੀਡਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਪੱਟਦੇ।

ਦਿੰਦੇ ਬਿਆਨ ਲੀਡਰ ਸਦਾ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਤਰਸ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਕੇ ਯੋਧੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੱਸ ਕੇ ਬਸ! ਲੀਡਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਪੱਟਦੇ।

ਸ਼ਹੀਦ ਤਾਂ ਵਿਚ ਤਰੰਗੇ ਲਿਪਟਿਆ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਏ ਲੀਡਰ ਕੱਫਣ ਅਤੇ ਤਾਬੂਤ ਵੇਚ ਕੇ ਖਾਹ ਜਾਂਦਾ ਏ

ਸੋਚੋ ਕਿਵੇਂ ਬੁੱਢੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਅਰਬੀ ਮੋਢੇ ਚੱਕਦੇ। ਬਸ! ਲੀਡਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਪੱਟਦੇ।

ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਿਬੜੇ ਜੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾ ਵਿਚ ਆਵੇ ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਲੀਡਰ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਭੱਜ ਕੇ 'ਬਾਦੀ' ਹੁੰਦੇ ਅਜੇ ਜਵਾਨ ਵਿਚ ਰਣ ਭੂਮੀ ਗੱਜਦੇ। ਬਸ! ਲੀਡਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਪੱਟਦੇ।

-ਸਤਵਿੰਦਰ ਥਾਂਦੀ ਦੌਲਤਪੁਰੀ, ਇੰਡੀਆਨਾ

ਵਿਅੰਗ

ਠੇਕੇ ਅੱਗੇ ਲੁਣ ਚੱਟ ਕੇ, ਪੀਤੀ ਖੂਬ ਤੇ ਕੀਤਾ ਤੰਗ। ਕਾਲਾ ਪੀਲੀਏ, ਦਿਲ, ਲੀਵਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਨੇ ਕੀਤਾ ਨੰਗ। ਅੱਧਾ ਵਿਹੜਾ ਭੁੱਕੀ ਖਾਵੇ, ਬਾਕੀ ਬੀਤੀਆਂ ਤੇ ਜਰਦਾ, ਅੱਧਾ ਕਮਲਾ ਲੰਬਤਦਾਰ ਹੋਇਆ, ਨਿੱਤ ਪੀ ਪੀ ਕੇ ਭੰਗ। ਰੂੜੀ ਮਾਰਕਾ ਸ਼ਾਮੀਂ ਵਿਕਦੀ, ਪੋਸਤ ਵਿਕਦੇ ਏ ਤਤਕੇ, ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਜਹਾਜ਼ ਨਾ ਉਤਰੇ, ਫਿਰ ਅਮਲੀ ਹੋਵਣ ਤੰਗ। ਲੱਤ 'ਚ ਲਾਇਆ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਟੀਕਾ, ਕਿਰਲੀ ਭੁੰਨ ਕੇ ਸੁੰਘੀ, ਚਿੱਟੇ ਜਦੋਂ ਸਰੂਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ, ਫਿਰ ਸੱਪ ਤੋਂ ਖਾਧਾ ਡੰਗ। ਸੋਫੀ ਦੱਸ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ, ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ ਵਿਚੋਲੇ, ਹਨੀਮੂਨ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ 'ਗਿੱਲਾ' ਵਹੁਟੀ ਨੇ ਭੰਨੀ ਵੰਗ।

-ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਸ਼ਾਰਲਟ
ਫੋਨ: 704-257-6693

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲੱਜਪਾਲ ਪੁੱਤਰ ਪੋਰਸ

ਸਿਕੰਦਰ ਯੂਨਾਨ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜੋ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਤੁਰਿਆ। ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਤੇ ਟੈਕਸਲਾ ਦੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਫਤਹਿ ਕਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੱਜਪਾਲ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਪੋਰਸ ਸੀ। ਇਹ ਵਾਕਿਆ ਈਸਾ ਪੂਰਬ ਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਾ ਪੋਰਸ ਨੇ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਏਨਾ ਔਖਾ ਵਕਤ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਿਹਾ।

ਜਿਸ ਵਕਤ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਟੈਕਸਲਾ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਪਾਰਾਵਤ ਦੇ ਰਾਜਾ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ- ‘ਮੇਰਾ ਇਸਤਕਬਾਲ ਤੂੰ ਟੈਕਸਲਾ ਆ ਕੇ ਕਰ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਮੇਰੇ ਹਵਾਲੇ

ਮੁਹੰਮਦ ਅਜ਼ਹਰ ਵਿਰਕ
ਫੋਨ: +92-30042-31622

ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੀ ਹੁਕਮਰਾਨੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ।’ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ਼ੈਰਤਮੰਦ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜਾ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ- ‘ਸਿਕੰਦਰ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਇਸਤਕਬਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਤੇ ਇਹ ਤਲਵਾਰ ਹੀ ਮੇਰੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ।’

ਰਾਜਾ ਪੋਰਸ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਨਾਂ ਪਾਰਾਵਤ ਸੀ ਜੋ ਦਰਿਆ ਜਿਹਲਮ ਤੇ ਚਨਾਬ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪੋਰਸ ਬੜੀ ਅਮੀਰ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਲੰਮੇ-ਚੌੜੇ ਇਲਾਕੇ ‘ਤੇ ਹੁਕਮਰਾਨੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਜਰਾਤ, ਮੰਡੀ ਬਹਾਉਦੀਨ, ਸਰਗੋਧਾ ਤੇ ਕੁਝ ਇਲਾਕਾ ਝੰਗ ਦਾ ਇਸ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ।

ਪੋਰਸ ਜਿਹਲਮ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਪੋਰਸ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਪੋਰਸ ਦਾ ਕੱਦ 7 ਫੁੱਟ 4 ਇੰਚ ਸੀ। ਉਹ ਬੜਾ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤੇ ਰੇਅਬ ਵਾਲਾ ਜਵਾਨ ਸੀ। ਇਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਿਸਮਾਨੀ ਅਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਹਕੂਮਤੀ ਦੌਰ 317 ਈਸਾ ਪੂਰਬ ਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਾ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਪੋਰੇ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੰਗ-ਏ-ਜਿਹਲਮ (326 ਈਸਾ ਪੂਰਬ) ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਲੜੀ ਗਈ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਮੰਡੀ ਬਹਾਉਦੀਨ ਤੋਂ 10 ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਨਿਕਾਸਾ ਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਿਸ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਨਾਂ ਮੌਂਗ ਹੈ, ਸਿਕੰਦਰ ਤੇ ਪੋਰਸ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ ਬਣਿਆ। ਪੋਰਸ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਜਿਹਲਮ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਕੰਢੇ ਅਤੇ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀਆਂ ਪੱਛਮੀ ਕੰਢੇ ‘ਤੇ ਕਸਬਾ ਹਰਨਪੁਰ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਥੇ ਮੈਂ ਸਿਕੰਦਰ ਤੇ ਪੋਰਸ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ- ਪੋਰਸ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ: 30000 ਪੈਦਲ ਸੈਨਿਕ, 4000 ਘੋੜ ਸਵਾਰ, 200 ਹਾਥੀ, 1000 ਰੱਥ; ਸਿਕੰਦਰ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ: 15000 ਪੈਦਲ ਸੈਨਿਕ, 3000 ਘੋੜ ਸਵਾਰ, 80 ਹਾਥੀ, ਰੱਥ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਹਰਨਪੁਰ ਨੇੜੇ ਜਲਾਲਪੁਰ ਦੇ ਮੁਕਾਮ ਤੋਂ ਜਿਹਲਮ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਿੰਡ ਮੌਂਗ ਪੁੱਜਾ। ਪੋਰਸ ਦੇ ਜਾਸੂਸ ਦਰਿਆ ‘ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਜਾਸੂਸ ਦਸਤੇ ਨੇ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਇਸ ਦਸਤੇ ਦੀ ਕਮਾਨ ਪੋਰਸ ਦੇ 19 ਸਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਹੱਥ ਸੀ। ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਕੜੀ ਝੜਪ ਹੋਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਘੋੜਾ ਬੋਸੀ ਪੌਲਿਸ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਫਾਲੀਆ ਸ਼ਹਿਰ ਆਬਾਦ ਕੀਤਾ ਜੋ ਹੁਣ ਮੰਡੀ ਬਹਾਉਦੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਤਹਿਸੀਲ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਹੈ। ਇਸ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸਿਕੰਦਰ ਆਪ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਕੇ ਮੂੰਹ ਪਰਨੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਚੁਕਿਆ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਪੋਰਸ ਦਾ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਕਾਇਦਾ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪੋਰਸ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਹਾਥੀ ‘ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ

ਪੋਰਸ ਅਤੇ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਤਕ ਇਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ, ਪਰ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਜ਼ਹਰ ਵਿਰਕ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਸਹਿਤ ਉਲਟਾ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ, ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੁਲ੍ਹਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੋਰਸ ਦੀ ਹਾਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਪੱਛਮੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਹੀ ਕਾਫ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਲਚਸਪ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਮੁਹੰਮਦ ਅਜ਼ਹਰ ਵਿਰਕ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਲੱਜਪਾਲ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਛੇੜੀ ਹੈ। ਲੇਖ ਦਾ ਲਿਪੀਅੰਤਰ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਫੋਨ: +91-98555-03224) ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤਾਰੀਖੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ- ‘ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਜਵਾਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੀ ਹਿੰਮਤ, ਹੌਸਲੇ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ‘ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਪੋਰਸ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਹਾਥੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।’

ਤਾਰੀਖ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੰਗ ਪਿਛਲੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੂਨੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖੁੱਖਾਰ ਹਾਥੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਝੜਪ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦੀ ਹੋਈ। ਸਿਕੰਦਰ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਜ਼ਖਮ ਲੱਗੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜ਼ਖਮ ਉਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਮੋਢੇ ‘ਤੇ ਲੱਗਾ। ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੇ ਬੜੀ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਬਸ਼ੀ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਯੂਨਾਨੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਇੰਜ ਲਿਖਿਆ ਹੈ- ‘ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਰੋ ਰੋ ਕੀਰਨੇ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪੋਰਸ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਉਹ ਫੌਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ, ਪਰ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਆਪ ਵੀ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਢਿੱਡੋਂ ਉਹ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੰਗ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਕ ਜਾਵੇ।’

ਅਤੇ ਪੋਰਸ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਲਫਾਜ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ‘ਜਦੋਂ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਤਬਾਹੀ ਤੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ‘ਐ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਨਸਾਨ! ਸਾਡੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਲੜਦੀਆਂ ਲੜਦੀਆਂ ਥੱਕ ਗਈਆਂ ਨੇ। ਜੰਗਲੀ ਦਰਿੰਦੇ ਹਾਥੀ, ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਪੜੀਆਂ ਲਿਤਾੜ ਰਹੇ ਨੇ। ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਪੌੜ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਭੰਨ ਰਹੇ ਨੇ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਬਹਾਦਰ ਇਨਸਾਨ ਹਾਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜ਼ਹੀਨ ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਕਿਉਂ ਮਰਵਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।’

ਜਦੋਂ ਇਸ ਖੂਨੀ ਜੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਸੁਲ੍ਹਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਆਰੀਅਨ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਦਮੀ ਸੁਲ੍ਹਾ ਲਈ ਪੋਰਸ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ। ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੋਰਸ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਤੀਰ ਮਾਰਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਆਦਮੀ ਬਚ ਗਿਆ। ਪੋਰਸ ਸੁਲ੍ਹਾ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਜੰਗ ਲਈ ਬਜਿਦ ਸੀ। ਆਖਰ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਇੱਕ ਐਸੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਾਇਆ ਜਿਹੜਾ ਪੋਰਸ ਦਾ ਬੜਾ ਕਰੀਬੀ ਸੱਜਣ ਸੀ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਾਂ ਮਿਰੋਜ਼ ਸੀ। ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਲ੍ਹਾ ਲਈ ਪੋਰਸ

ਬੁਨਿਆਦ ‘ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਕਿਰਦਾਰ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਪੋਰਸ ਨੇ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਯਕੀਨ-ਦਹਾਨੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਆਜ਼ਮੀ ਵਿਖਾਈ। ਪੋਰਸ ਨੇ ਸਿਕੰਦਰ ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗ਼ੈਰਤ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ, ਜਿਵੇਂ ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗ਼ੈਰਤ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ। ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ‘ਤੇ ਹੋਈ ਸੁਲ੍ਹਾ ਦੇ ਦੋ ਨੁਕਤੇ ਬੜੇ ਸਾਫ ਸਨ:

ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਰਿਆਸਤ ‘ਤੇ ਪੋਰਸ ਦਾ ਹੱਕ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਪੋਰਸ ਨੇ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਦੀ ਯਕੀਨ-ਦਹਾਨੀ ਕਰਵਾਈ।

ਸੁਲ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਕੰਦਰ ਤੇ ਪੋਰਸ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬੇਲੀ ਬਣ ਗਏ। ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੋਰਸ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਕਾਇਮ ਰਹੀ। ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੋਰਸ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ। ਪੋਰਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ। ਸਿਕੰਦਰ ਜਦੋਂ ਪੋਰਸ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਇਲਾਕੇ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪੋਰਸ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਇਲਾਕੇ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਪੋਰਸ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਤੇ

ਪੋਰਸ ਅਤੇ ਸਿਕੰਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਜੋ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕਲਾਕਾਰ ਚਾਰਲਸ ਲੀ ਬਰੂਨ ਨੇ 1673 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ।

‘ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਦਿ ਜ਼ਿਊਸ’ ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਜੋਸਫ ਬਿਨ ਗੋਰੀਆਨ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ‘ਜੰਗ ਏਨੀ ਤੇਜ਼ ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦਾ ਚੋਖਾ ਹਿੱਸਾ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਸੋਚ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਿਕੰਦਰ ਨਾਲ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰ ਕੇ ਪੋਰਸ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਜਾਈਏ।’

ਹਬਸ਼ੀ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਦੋਂ ਜੰਗ ਬਹੁਤਾ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਗਈ ਫਿਰ ਸਿਕੰਦਰ ਸੰਘ ਪਾਤ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ‘ਓ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜਿਆ! ਓ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਿਆ! ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਫ਼ੌਜੀ ਨਾ ਮਰਵਾਈਏ। ਅਸੀਂ ਜੰਗ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ ਹਾਂ।’

ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਪੋਰਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਉਸ ਵਕਤ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਲੜਨ ਲਈ ਆਖਿਆ।

ਇਰਾਨੀ ਸ਼ਾਇਰ ਫਿਰਦੌਸੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਸ਼ਾਹਨਾਮਾ ਇਸਲਾਮ’ ਵਿੱਚ ਸਿਕੰਦਰ

ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ। ਪੋਰਸ ਦੇ ਇਸ ਬੇਲੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ। ਆਖਰ ਗੱਲ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ‘ਤੇ ਮੁੱਕ ਗਈ। ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਮੁਕਾਮ ‘ਤੇ ਪੋਰਸ ਆਪਣੇ ਬੇਲੀ ਨਾਲ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਮੰਨ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸਿਕੰਦਰ ਤੇ ਪੋਰਸ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸਿਕੰਦਰ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 5 ਇੰਚ ਸੀ ਅਤੇ ਪੋਰਸ ਦਾ 7 ਫੁੱਟ 4 ਇੰਚ। ਪੋਰਸ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਤੇ ਕੱਦ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਿਕੰਦਰ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਤੇ ਫੌਰਨ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਸਿਕੰਦਰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ- ‘ਮੈਂ ਜੰਗਬੰਦੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਇਹਤਰਾਮ ਵੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?’

ਰਾਜਾ ਪੋਰਸ ਬੜੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਸਿਕੰਦਰ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, ‘ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਇੱਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੂਜੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ’, ਪਰ ਪੱਛਮੀ ਤੇ ਯੂਰਪੀ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੋਰਸ ਬਾਰੇ ਬੜੇ ਗਲਤ ਤੇ ਮਨਘੜਤ ਫਿਕਰੇ ਘੜੇ- ‘ਦੱਸ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ’ ਜੋ ਗਲਤ ਹੈ। ਪੋਰਸ ਕੋਈ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸੁਲ੍ਹਾ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ

ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਰਕਬਾ ਪੋਰਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਖਾਹਰੀਆਂ, ਲਾਲਾ ਮੂਸਾ, ਜਲਾਲਪੁਰ, ਮਰਾਲਾ, ਬਿਮਬਰ ਤੇ ਮੁਸਤਮਲ ਸੀ।

ਇਸ ਜੰਗ ਦਾ ਕੀ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ? ਕੌਣ ਜਿੱਤਿਆ ਤੇ ਕੌਣ ਹਾਰਿਆ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੱਛਮੀ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਹਾਰੀ ਹੋਈ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟਿੱਲ ਲਾਇਆ। ਇਹ ਲਿਖਾਰੀ ਪੋਰਸ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਾਰੀਖ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੰਨੇ ਇਲਾਕੇ ਫਤਹਿ ਕੀਤੇ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਬੜਾ ਭੈੜਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਪੋਰਸ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ? ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਪੋਰਸ ਸਿਕੰਦਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਕਤਵਰ ਸੀ। ਇਹ ਜੰਗ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ‘ਤੇ ਬੰਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਚੌਧਰ ਅਤੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਹੋ ਵਜ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੂਸਰਾ ਫਤਹਿ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਇਲਾਕਾ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਏਸ਼ੀਆਈ, ਇਰਾਨੀ ਤੇ ਅਫਰੀਕੀ ਖੋਜਕਾਰ ਇਸ ਜੰਗ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਬਹਾਦਰਾਂ

ਦਰਮਿਆਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਤੰਦ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਸੀ।

ਸਿਕੰਦਰ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਵਾਦੀ-ਏ-ਸਿੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਰ੍ਹੇ ਯਾਨੀ 326 ਈਸਾ ਪੂਰਬ ਤੋਂ 324 ਈਸਾ ਪੂਰਬ ਤੱਕ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 12 ਜੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਨਿੱਕੀਆਂ ਝੜਪਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਹੀ ਇੱਕ ਝੜਪ ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ (ਪੁਰਾਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ੇਖਪੁਰ) ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਜਵਾਨ ਵੀਰੂ ਰਸਲ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਵੀਰੂ ਰਸਲ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਰਾਜਪੂਤ ਸੀ। ਵੀਰੂ ਰਸਲ ਨਾਲ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਝੜਪ ਹੋਈ। ਇਸ ਝੜਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਬੜਾ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਜਵਾਨ ਨੇ ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਰੋਕਣ ਦੀ ਪੱਕੀ ਨੀਤੀ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਵੀਰੂ ਰਸਲ ਨੇ ਖਤ ਤੀਰ ਵਿੱਚ ਪਰੇ ਕੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮੁਕਾਮ ਤੋਂ ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਖੇਮੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ। ਵੀਰੂ ਰਸਲ ਮਾਹਿਰ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ ਸੀ। ਉਸ ਖਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ- ‘ਮੰਨਿਆ ਤੂੰ ਸਿਕੰਦਰ ਹੈਂ ਤੇ ਤੂੰ ਦੁਨੀਆ ਫਤਹਿ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈਂ, ਪਰ ਅੱਗੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸੋਚ ਕੇ ਚੱਲੀਂ, ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵੀਰੂ ਰਸਲ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ ਤੇ ਪਿੰਡ ਮੇਰਾ ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਹੈ, ਦਰਿਆ ਰਾਵੀ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲ ਖਹਿ ਕੇ ਲੰਘਦਾ ਸੀ। ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਇਸ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਸੁਬਹ ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਖਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ‘ਤੇ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਅਜੀਬ ਨਜ਼ਾਰਾ ਬਣਦਾ ਸੀ।’ ਇਹ ਵੀਰੂ ਰਸਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰਿਆਸਤ ਸੀ। ਇਥੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਸਿਕੰਦਰ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਝੜਪ ਹੋਈ। ਘਮਸਾਣ ਦੀ ਜੰਗ ਹੋਈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ। ਤਾਰੀਖ ਮੁਤਾਬਕ ਵੀਰੂ ਰਸਲ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦਾ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਨੱਸ ਗਿਆ, ਜਾਂ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ; ਪਰ ਯਕੀਨਨ ਇਹ ਲੜਦਾ ਲੜਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਥੇ ਹੀ ਫਿਰ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ‘ਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸੂਰਮੇ ਵੇਖੇ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੜੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪਲੂਟਾਰਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ- ਪੋਰਸ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜੰਗ ਤੋਂ ਹੋਰ ਝੜਪਾਂ ਨੇ ਮਕਦੂਨੀਆਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬਿਲਕੁਲ ਢਾਹ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਰ ਖਾਣੀ ਪਈ। ਸਿਕੰਦਰ ਘਰੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਫਤਹਿ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਗੀ ਸਫਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨੇ ਲੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿੱਚ ਸਿਕੰਦਰ ਪੰਜ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਖੇਮੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਆਖਰ ਆਪਣੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਫੜਿਆ। ਤਾਰੀਖੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕਦੇ ਪੋਰਸ ਨਾ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਫਤਹਿ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਪੋਰਸ ਦੀ ਮੌਤ ਜਿਹਲਮ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਉਸ ਵਕਤ ਪੋਰਸ ਦੀ ਉਮਰ 45 ਵਰ੍ਹੇ ਸੀ। 317 ਈਸਾ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਨੇ ਸਾਜਿਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਪੋਰਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੋਰਸ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੁਟੇਰੇ ਟੋਲਿਆਂ ਨੇ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ। ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਹੌਲੀ ਖੋਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਅੱਜ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਤੇ ਹੌਸਲੇ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਿਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਿ ਕੇ ਵੀ ਸੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਬਲਕਿ ਬੜੇ ਹੌਸਲੇ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਜ਼ਾਲਮ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ।

ਵਲੈਤ ਵੱਸਦਾ ਸ਼ਾਇਰ ਦਰਸ਼ਨ ਬੁਲੰਦਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਫਰ ਉਤੇ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਫਰਨਾਮੇ ‘ਪਰ ਤੋਲਦਿਆਂ’ ਵਿਚ ਉਹਨੇ 1975 ਤੋਂ 1981 ਤਕ, ਪਰਦੇਸ ਲਈ ਕੀਤੇ ਪਲੇਨੇ ਸਫਰ ਦੀ ਬਾਤ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਈ ਹੈ। ਇਥੇ ਛਾਪੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੇਖ ‘ਕਾਬਲ’ ਵਿਚ ਕਾਬਲ ਵੇਲੇ ਦੇ ਕਿਆਮ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਬਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਬਹੁਤ ਅਛੋਪਲੇ ਜਿਹੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਅਸੀਂ 6 ਅਪਰੈਲ 1975 ਨੂੰ ਕਾਬਲ ਏਅਰਪੋਰਟ ਉਪਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਾਈਂ ਜੰਮੀ ਬਰਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਪਹਾੜ ਦੁੱਧ ਚਿੱਟੀ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਰਫ਼ਾਨੀ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲੇ ਜਿਸਮ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗੈਰ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਚੱਪੇ ਚੱਪੇ ਨੂੰ ਤੱਕਣ ਦੀ ਰੀਝ

ਦਰਸ਼ਨ ਬੁਲੰਦਵੀ

ਅੰਦਰ ਜਾਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਕੇ ਵੇਖਾਂ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਮਾਣਾਂ।

ਏਅਰਪੋਰਟ ਉਪਰ ਤਣੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਲੰਘ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਹੋਈ। ਹਰਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਤਹਿਰਾਨ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਲਹਿੰਬਰ ਤੇ ਦਿਲਬਾਗ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਕਿਥੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਰੱਖਣੀ ਹੈ, ਕਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲਈ ਕੋਚ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈਣੀਆਂ ਸੀ। ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਦੋ ਟੈਕਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧੇ ਗਜ਼ਨਵੀ ਹੋਟਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਅੱਠਾਂ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਮਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਹੋਟਲ ਸੌ ਕੁ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣੇ ਕਿਸੇ ਤੁਫ਼ਾਨ ਨੇ ਇਹਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ-ਬਾਹਰੋਂ ਝੰਬਿਆ ਹੋਵੇ। ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਫਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਦਰਾੜਾਂ, ਪੈਰੀਂ ਪਾਈਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ। ਪੂੰਜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਾਲਾ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖਿੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਝੀਬਾਂ ਥਾਣੀਂ ਹਵਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਅੰਦਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਠੰਢਾ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਕੰਬਲ ਮਿਲੇ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੇ ਤੇ ਖਸਤਾ ਹਾਲ ਸਨ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀ ਸੀ ਕਿ ਹੋਟਲ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਸਸਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਟਲ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਹੁਤ ਮਿਲਾਪਤਾ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਸੀ। ਸੌਣ ਲੱਗਿਆਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਅਸਲ ਨਿੱਘ ਆਪਣੇ ਸਵੈਰਤ ਅਤੇ ਪਜ਼ਾਮੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੱਗਦੀ ਵਾਹ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ‘ਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਹੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਬੰਧ ਮਿੱਤਰਤਾ ਭਰੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਰਾਤ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਲਾਹ ਕੇ ਬੈਗਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਵਾਲ ਉਂਜ ਹੀ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਵਾਹ ਲਏ ਸਨ। ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੀ ਪਤਾ, ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ! ਐਵੇਂ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕਾਹਨੂੰ ਕਰਨੀ ਏ। ਵੈਸੇ ਉਹ ਲੰਬੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਾਂਹ ਸੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ

ਹਿੱਪੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਆਏ ਹਿੱਪੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟੂਰਿਸਟ ਅਕਸਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੌੜੇ ਪੌਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੈੱਲਬੋਟਮਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਤੇ ਰੰਗ ਬਰੰਗੀਆਂ ਟਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਤਮਾਕੂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਪਾਈਪ ਹੁੰਦੇ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਸੂਟੇ ਭਰਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਮਸਰੂਫ਼ ਹੋਏ ਫਕੀਰ ਲੱਗਦੇ।

ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧਿਆਂ ਕੁ ਨੇ ਘਰੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆ ਹੀ ਬੈਗਾਂ ਵਿਚ ਕੈਂਚੀਆਂ ਪਾ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਕਾਬਲ ਪਹੁੰਚੇ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵਾਲ ਕੱਟ ਲਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲ ਚੋਰੀ ਦੇ ਵੱਢੇ ਚਟਾਲੇ ਵਾਂਗ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੈੱਲ ਲਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸਟਾਇਲ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਵਾ ਚੱਲਦੀ ਤਾਂ ਸੁੱਕੇ ਸਲਵਾੜ ਵਾਂਗ ਇਧਰ ਉਧਰ ਲਿਖਰ ਜਾਂਦੇ। ਵਾਲ ਕਟਵਾਉਂਦਿਆਂ ਅੰਦਰੋਂ ਉਠ ਰਹੀ ਕੋਈ ਖਾਮੋਸ਼ ਪੀੜ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਹੀ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਖੜੋਦਿਆਂ ਦਿਲ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਰੀਰ ਦਾ ਅੰਗ ਕੱਟਣ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੁਣ ਅੰਗਹੀਣ ਮੁਸਾਫ਼ਿਰ ਬਣ ਗਏ ਸੀ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਸੇ ‘ਤੇ ਉਂਗਲ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਗਰੀਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਗਰੀਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹੇ ਬਾਹਰੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਵੇਸ ਭੇਸ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਦਰਜਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਜੇ ਇਕ ਵਾਰ ਝਾਕਾ ਲੱਥ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਰੂਹ ਤੋਂ ਪੀੜ ਨਹੀਂ ਉਠਦੀ!

ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਖਾਣੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਗਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ, ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖਾਣਾ ਮੰਗਵਾਇਆ ਜਾਏ। ਗਜ਼ ਗਜ਼ ਲੰਬੇ ਨਾਨ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਸੁਆਦ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨ ਰਿਹਾ। ਚੌਲ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਣੇ ਚੌਲਾਂ ਵਿਚ ਗਊ ਦਾ ਮੀਟ ਸੀ। ਬਹਿਰੇ ਕੋਲੋਂ ਅਸੀਂ ਗਊ ਦੇ ਮੀਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਾਣਾ ਮੰਗ ਰਹੇ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਉਂਜ ਮੀਟ ਦੀ ਵਾਸ਼ਨਾ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਰਾਫ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੱਬੀ-ਘੁੱਟੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵੱਜ ਕੇ ਨਾਂਹ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਾੜ ਵਿਚ ਸਨ

ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਸੜਕ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲੰਬੀਆਂ ਚੌੜੀਆਂ ਖਾਲੀ ਜੂਹਾਂ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੂਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਭੇਡਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਇੱਜੜ ਚਰ ਰਹੇ ਸਨ; ਜਾਂ ਬਰਫ਼ਾਂ ਦੇ ਝੰਬੇ ਹੋਏ ਖਾਕੀ, ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਦਿਸ ਰਹੇ ਸਨ; ਜਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਲੇ ਚਰਵਾਹੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪਥਰੀਲੀ ਭੌਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਕੰਧਾਰ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਹਰਿਆਲੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਣ ਲੱਗੀ।

ਕਿ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਂ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਮਗਰਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਸਨ। ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਰੇ ਮੀਟ ਖਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਜੱਕੋ-ਤੱਕੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਬਹਿਰੇ ਨੇ ਮੀਟ ਚੌਲ ਲਿਆ ਕੇ ਸਾਡੇ ਮੂਹਰੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਨਾ ਅਸੀਂ ਉਹਦੀ ਬੋਲੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾ ਸਕਿਆ। ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਪਰੋਸਿਆ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿ ਕੇ ਛਕ ਲਿਆ।

ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਗਰੀਸ ਤੱਕ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਅਸੀਂ ਕੋਚ ਰਾਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਲਹਿੰਬਰ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਕੰਧਾਰ, ਕੰਧਾਰ ਤੋਂ ਮਸ਼ਦ (ਇਰਾਨ) ਕੋਚ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈ ਆਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਟੂਰਿਸਟਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕੋਚ ਮਿਲਣੀ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵਿਹਲੇ ਸਨ। ਜਦ ਵੀ ਵਕਤ ਮਿਲਦਾ, ਅਸੀਂ ਟੋਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਲ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੱਪੜੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਕਸਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਬਿਜ਼ਨੈੱਸ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਬੂਟੀਦਾਰ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀ ਆਪਣੇ

ਵਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪੰਗਤ ਵੱਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਅਸਾਂ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਤਾਂ ਢਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਲੱਗਾ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਅਸੀਂ ਨਿੱਮੋਬੂਣੇ ਹੋਏ ਇਸ ਹੱਤਕ ਨੂੰ ਨਾ ਸਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਝੜਪ ਵਿਚ ਪੈਣਾ ਜੋਗ ਨਾ ਸਮਝਿਆ।

ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਕੋਚ ਰਾਹੀਂ ਕੰਧਾਰ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਸਾਰਾ ਕੋਚ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟੂਰਿਸਟਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੋਚ ਦੀਆਂ ਗੱਦੀਦਾਰ ਸੀਟਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਆਰਾਮਦੇਹ ਸਨ। ਸੌਣ ਜਾਂ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਪਿਛੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਕਾਬਲ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੀਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਹੀ ਸੜਕ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ਉਸਰੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਨ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲੰਬੀਆਂ ਚੌੜੀਆਂ ਖਾਲੀ ਜੂਹਾਂ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੂਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਭੇਡਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਇੱਜੜ ਚਰ ਰਹੇ ਸਨ; ਜਾਂ ਬਰਫ਼ਾਂ ਦੇ ਝੰਬੇ ਹੋਏ ਖਾਕੀ, ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ

ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕਰਤੇ ਪਰਵਾਣ ਦੀ ਝਲਕ।

ਸਿੱਖ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਫ਼ਖਰ ਕਰਦੇ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਦੱਸਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਕੱਟੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਜ ਘੁਰਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ; ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀ ਹੋਈਏ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਮਹਿਸੂਸਦੇ ਸਨ। ਵਿਉਂਪਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਕਸਰ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਫ਼ੀ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ।

ਕਾਬਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਇਥੇ ਵੀ ਫੇਰਾ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਨਿਸਚਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੋਟਲ ਤੋਂ ਨੇੜਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਸੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ, ਬਿਨਾ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਦੂਸਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਉਸ ਵਕਤ ਲੰਗਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਅਜੇ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਲਈ ਕਮਰ ਕੱਸ ਹੀ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਰਸਰੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਸਾਡੀਆਂ ਕੱਟੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ

ਦਰੱਖਤ ਦਿਸ ਰਹੇ ਸਨ; ਜਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਲੇ ਚਰਵਾਹੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪਥਰੀਲੀ ਭੌਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਕਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸਲੇਟੀ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਚਟਾਨਾਂ ਸੁੰਨ-ਮਸਾਨ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸੜਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਟਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕਿਤੇ ਨਾ ਬੰਦਾ ਨਾ ਪਹਿੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚਟਾਨਾਂ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭਿਅੰਕਰ, ਡਰਾਉਣੀ ਜਿਹੀ ਉਜਾੜ ਵਸੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕੰਧਾਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਹਰਿਆਲੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਣ ਲੱਗੀ। ਸੁੱਕੇ ਮੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ਸਲ ਵੀ ਝੁਮ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਥੇ ਬਦਾਮ, ਅਖਰੋਟ, ਪਿਸਤਾ ਅਤੇ ਸੋਗੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਸਤੀਆਂ ਸਨ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੋਮਾ ਹਨ।

ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਕੰਧਾਰ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਅਨੁਭਵ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਸੀ। ਡਰਾਈਵਰ ਮੁੱਖ ਅੱਡਿਆਂ ‘ਤੇ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਲਈ ਕੋਚ ਰੋਕ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਕੰਧਾਰ ਇਕ ਰਾਤ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰੇ ਇਰਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮਸ਼ਦ ਨੂੰ

ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਕਈ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਝਿਜਕ ਸੀ। ਹੀਣਤਾ ਦਾ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਭਾਰੂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚੇ ਟੂਰਿਸਟ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਤਾਂ ਘਰੋਂ ਰੱਜੀ ਕਮਾਉਣ ਨਿਕਲੇ ਸਾਂ। ਸੱਚੇ ਟੂਰਿਸਟ ਹੋਣ ਦਾ ਤਾਂ ਢੰਗ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੱਚੇ ਮਾਰਗ ਚੱਲਦਿਆਂ ਹੀ ਸਵੈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬੱਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੀਣਤਾ ਦਾ ਭਾਵ ਟਲਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਕਲਾ ਜਾਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪਾਰਕਾਂ ਜਾਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਗਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਸੋਚਦਾ ਸੀ; ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਧਰ ਧਿਆਨ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸੰਕੋਚ ਨਾਲ ਪੈਸਾ ਖਰਚਣਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਜੇਬਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹੀ ਸਨ। ਖਰਚੇ ਲਈ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਇੰਚਾਰਜ ਲਹਿੰਬਰ ਬੱਲ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਉਹੀ ਹੌਸਲਾ ਕਰ ਕੇ ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਸਾਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰੰਗੀਨ ਭਵਿਖ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈ ਛੱਡਦੇ ਸਾਂ।

ਸਾਡਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਖੂਬ ਹਾਸਾ ਮਖੌਲ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਵਿਚ ਚੁਰ ਹੋਏ ਜਦ ਕਈ ਇਕੱਠੇ ਬਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਹਾਸੇ ਮਖੌਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਥਕਾਵਟ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਰਾਮੂਵਾਲ ਤੋਂ ਉਚਾ ਲੰਬਾ ਜਵਾਨ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਐਮ.ਏ. ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਫ਼ਾਈਨਲ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਮਾਮੂਲੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਣਾਉਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦਿਲਚਸਪ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਲੇ ਬਿਨਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਜੰਗ-ਬੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੱਡ-ਬੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁੰਦ ਕੇ ਸਣਾਉਂਦਾ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜੀਅ ਰਤਾ ਨਾ ਉਕਤਾਉਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਅਗਾਂਹ ਜਾਨਣ ਲਈ ਮਨ ਹੋਰ ਕਾਹਲਾ ਪੈਂਦਾ। ਉਹ ਉਦਾਸ ਹੋਏ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਝੱਟ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਦੂਮਈ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ

ਕਾਬਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਥੇ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੀ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਇਥੇ ਵੀ ਫੇਰਾ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਸੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ, ਬਿਨਾ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਦੂਸਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਉਸ ਵਕਤ ਲੰਗਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਅਜੇ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਲਈ ਕਮਰ ਕੱਸ ਹੀ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਰਸਰੀ ਜਿਹੀ ਨਜ਼ਰ ਸਾਡੀਆਂ ਕੱਟੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਵਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪੰਗਤ ਵੱਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਅਸਾਂ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਤਾਂ ਢਕੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਗਰਮਾ ਲੈਂਦਾ। ਕੋਈ ਬੋਰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਗਰੀਸ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਉਹ ਰੋਜ਼ ਨਵੀਂ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀ ਅਸਲ ਸੱਚੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸਾਡਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਉਂਜ ਸਾਰੇ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਿੱਕੀ ਮੋਟੀ ਹੱਡ-ਬੀਤੀ ਜਾਂ ਚੁਟਕਲਾ ਸਣਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦੀ ਜਿਹੜੀ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਜਦ ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਗੀਤ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਦਾ ਗੀਤ ‘ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਸ਼ਬਾਬ ਲੈ ਬੈਠਾ’ ਗਾ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ; ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਪਣਾ ਲਿਖਿਆ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ। ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਲਹਿੰਬਰ ਬੱਲ ਅਤੇ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਵਧੇਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਨ। ਲਹਿੰਬਰ ਸਿੰਘ ਨੈਕਸਲਾਈਟ ਮੂਵਮੈਂਟ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫ਼ਸਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚੋਂ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਸੱਚ ‘ਤੇ ਡਟਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਖਸ ਸੀ। ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਸਦਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ। ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਹਾਸੇ ਮਖੌਲ ਨੇ ਕੋਚ ਦੇ ਲੰਬੇ ਥਕਾਵਟ ਭਰੇ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਸੁਖਾਵਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

‘ਮੇਰਾ ਨਸੀਬ’ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ

ਸਾਇਰਾ ਯੂਸਫ ਖਾਨ

ਸਾਇਰਾ ਯੂਸਫ ਖਾਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਮਾਡਲ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਸ ਦੀ ਬਤੌਰ ਅਦਾਕਾਰਾ ਵਾਹਵਾ ਪੁੱਛ-ਪੁੱਤੀਤ ਹੈ। ਸਾਇਰਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ‘ਐਮ.ਟੀ.ਵੀ. ਪਾਕਿਸਤਾਨ’ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਵੀ.ਜੇ. ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਹ ‘ਭੋਜਾ ਫਰਾਈ’ ਅਤੇ ‘ਮੋਸਟ ਵਾਂਟਡ’ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। 2011 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮ ਟੀ.ਵੀ. ‘ਤੇ ਨਸ਼ਰ ਹੋਏ ਲੜੀਵਾਰ ‘ਮੇਰਾ ਨਸੀਬ’ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਟਕ ਨਾਲ ਉਸ ਲਈ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ‘ਮੁਹੱਬਤ ਰੂਨ ਜਾਏ ਤੋਂ’, ‘ਬਿਲਕੀਸ ਕੌਰ’, ‘ਤਨਹਾਈਆਂ-ਨਏਂ ਸਿਲਸਿਲ’, ‘ਦਰਮਿਆਨ’, ‘ਰੂ-ਬਰੂ’, ‘ਪਸ਼ੀਮਾਨ’ ਅਤੇ ‘ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਖਵਾਬ’ ਵਰਗੇ ਲੜੀਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਭੱਲ ਬਣਾਈ। 2012 ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਅਦਾਕਾਰ ਸ਼ਹਿਰੇਜ਼ ਸਬਜ਼ਵਾਰੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਹ ਸਾਇਰਾ ਯੂਸਫ ਖਾਨ ਤੋਂ ਸਾਇਰਾ ਸ਼ਹਿਰੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ। 2016 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਹੋ ਮਨ ਜਹਾਂ’ ਵੀ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਰੋਲ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਲਮ ‘ਚਲੇ ਬੇ ਸਾਥ’ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਜਿਹੀ ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵੱਲ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਸਾਇਰਾ ਦੀ ਖੂਬ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਫਿਲਮ ‘ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਗਾਂਧੀ’ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਾਇਰਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਮਾਯੂੰ ਸਈਦ, ਸ਼ਹਰਯਾਰ ਮੁਨੱਵਰ, ਅਦਨਾਨ ਜਾਫਰ, ਤਲਿਤ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਵਰਗੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣੀ ਹੈ।

—ਆਸਨਾ ਅਮੀਨ

ਫੌਜਣ ਨਿਮਰਤ ਕੌਰ

ਅਦਾਕਾਰਾ ਨਿਮਰਤ ਕੌਰ ਵੈੱਬ ਲੜੀ ‘ਦਿ ਟੈਸਟ ਕੇਸ’ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਉਠੀ। ਕਾਰਨ ਨਿੱਜੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਵੀ ਫੌਜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਮਰਤ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੈੱਬ ਲੜੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਅਵਿਨਾਸ਼ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹਠ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਗੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਇਕ ਖਾਸ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪਟਿਆਲੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਗਲੌਰ ਵੱਸਦੀ ਹੈ। ਨਿਮਰਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ 2004

ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਵੀਡੀਓ ਨਾਲ ਆਰੰਭਿਆ ਸੀ। ‘ਯਹਾ’ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰੋਲ ਮਿਲਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਰੋਲ ਵਿਚ ਹੀ ਕਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਅਨਰਾਗ ਕਸ਼ਯਪ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਫਿਰ ਫਿਲਮ ‘ਲੰਚ ਬੋਕਸ’ ਨਾਲ ਉਹ ਛਾ ਗਈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਇਰਫਾਨ ਖਾਨ ਵੀ ਸੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਿਮਰਤ ਅਤੇ ਇਰਫਾਨ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਖੂਬ ਤਾਰੀਫ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਆਈ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਏਅਰਲਿਫਟ’ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸੁਚੇਤ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਹੀ ਹਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਦੀਵਾਨੇ ਹਨ।

—ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ

ਕੋਇਲ ਵਾਂਗ ਕੂਕਦੀ ਕੋਇਰਾਲਾ

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੁਭਾਸ਼ ਘਈ ਵਲੋਂ ਮਨੀਸ਼ਾ ਕੋਇਰਾਲਾ ਨੂੰ ‘ਸੋਦਾਗਰ’ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮਨੀਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਇਕ ਵਿਵੇਕ ਮੁਸ਼ਰਾਨ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਨੀਸ਼ਾ ਦਾ ਜਾਦੂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਖਾਨ ਹੀਰੋਆਂ- ਆਮਿਰ, ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਤੇ ਸਲਮਾਨ, ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ‘ਬੋਬੋ’, ‘ਦਿਲ ਸੇ’, ‘ਅਕੇਲੇ ਹਮ ਅਕੇਲੇ ਤੁਮ’, ‘ਅਗਨੀ ਸਾਕਸ਼ੀ’, ‘ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦਿ ਮਿਊਜ਼ੀਕਲ’ ਸਮੇਤ ਕਈ ਯਾਦਗਾਰੀ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੀਸ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਜੀਅ ਰਹੀ ਮਨੀਸ਼ਾ ਉਦੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਅਭਿਨੇ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਨੀਸ਼ਾ ਹੁਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ‘ਡਿਅਰ ਮਾਇਆ’ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀ-ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ਾ ਰੋਅ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ।

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ

ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਘੋਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਐਨ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਥੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਉਹ ਬੇਫਿਕਰ ਹੋ ਕੇ ਜੀਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਅਦਾਕਾਰ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ‘ਤੇ ਬਣ ਰਹੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਰਗਿਸ ਦੱਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਰਗਿਸ ਵੀ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਇਤਫਾਕ ਬਾਰੇ ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ- “ਮੇਰੀ ਫਿਲਮ ‘ਬੋਬੋ’ ਫਿਲਮ ਦਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਸ਼ੋਅ ਅਜੇਤਾ ਬੀਏਟਰ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਬੀਏਟਰ ਅਦਾਕਾਰ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਨੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇਖੀ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੇਰੀ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਬੇਟੀ ਮਨੀਸ਼ਾ ਵਿਚ ਨਰਗਿਸ ਦੀ ਝਲਕ ਹੈ।” ਉਦੋਂ ਮਹਾਨ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨਰਗਿਸ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਤੁਲਨਾ ਤੋਂ ਉਹ ਬਾਗ਼ੋ-ਬਾਗ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਰਗਿਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਫਰਹਾਨ ਦਾ ਫਰਾਟਾ

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਇਰਾ ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਫਰਹਾਨ ਅਖਤਰ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਉਡਣੇ ਸਿੱਖ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਫਿਲਮ ‘ਭਾਗ ਮਿਲਖਾ ਭਾਗ’ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੀਵਾਨਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਫਰਹਾਨ ਅਖਤਰ ਅਕਸਰ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਰਹਾਨ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੋਵਾਰੀਕਰ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਮਿਲਣੀ

ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਰਹਾਨ ਨਵੇਂ ਵਿਆਹੇ ਜੋੜਿਆਂ ਲਈ ਫਿਲਮ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਜੋੜੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਫਰਹਾਨ ਅਖਤਰ ਨੇ ਇਸ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ ਪਟਾਨੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੇ ਰਿਤੇਸ਼ ਸਿਧਵਾਨੀ ਅਤੇ ਕਰਨ ਆਸ਼ਮਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵੈੱਬ ਸੀਰੀਜ਼ ‘ਇਨਸਾਈਡ ਐਂਜ’ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਰੀਜ਼ ਟੀ-20 ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖੇਡ ਪਿਛੇ ਹੁੰਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ।

—ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ

ਖੇਡਾਂ: ਕਬੱਡੀ, ਵਾਲੀਬਾਲ,
ਸੌਕਰ, ਅਥਲੈਟਿਕਸ

ਇਨਾਮ

ਕਬੱਡੀ ਓਪਨ

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ \$11,000
ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ \$9,000
ਤੀਜਾ ਇਨਾਮ \$7,000
ਚੌਥਾ ਇਨਾਮ \$5,000

ਸੌਕਰ ਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ \$3,100
ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ \$2,100

ਕਬੱਡੀ ਰੈਫਰੀ:
ਨਰਿੰਦਰ ਮੁੰਦਰ
ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੀਦਾ
ਕੁਲਦੀਪ ਦੀਪਾ ਟਾਂਡੇਵਾਲਾ

ਲੰਗਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਤੇ
ਸੇਵਾ ਆਗੇਨਾਈਜ਼ਿੰਗ
ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ
ਵਲੋਂ ਹੋਣਗੇ

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ

ਸ਼ਹਰਤ ਦੇ ਦੀਵੇ ਵਿਚ ਖੂਨ ਜਿਗਰ ਦਾ ਪੈਂਦਾ ਏ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾਮ ਕਮਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਕਾਮਯਾਬ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਮੈਂ, ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ

10ਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਤੇ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ

9 ਸਤੰਬਰ 2017 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ, ਸਵੇਰੇ 8:30 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 8:00 ਵਜੇ ਤੱਕ)

Canton Sports Center - Victory Park:

46555 W. Michigan Ave. Rd., Canton, MI 48188 (Near Beck Rd.)

ਮੇਲਾ-ਗੇਲਾ, ਖੇਡਾਂ,
ਨੱਚਣ-ਟੱਪਣ,
ਗਾਉਣ-ਪਾਣੀ ਅਤੇ
ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ
ਆਓ ਤੇ ਮੌਜ
ਮਨਾਓ

ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ
ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ

*Free Entry *Free Food
*Free Entertainment

ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਆਓ ਤੇ
ਮੇਲੇ ਦਾ ਲੁਤਫ ਉਠਾਓ

Autobahn

ਸਾਰੇ ਟਰੱਕ Under Warranty
800,000 kilometers

PSCA Committee Members and Gold Sponsors

ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਅਰਜੁਨ ਗਿੱਲ

ਰਾਜ ਨਿੱਜਰ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਅਮਰਜੀਤ ਗਿੱਲ

ਰਵਿੰਦਰ ਬਿੰਦ

ਅਮਰੀਕ ਰਾਏ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਗਿੱਲ

ਰਾਜ ਜਮਾਰਾਏ

ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸੁਖਦੇਵ ਸੇਖੋਂ

ਕੇਵਲ ਗਿੱਲ

ਕੁਲਬੀਰ ਗਿੱਲ

ਸੁੱਖਾ ਸੇਖੋਂ

ਬਲਕਾਰ ਗਿੱਲ

ਕਰਨ ਗਿੱਲ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

Mela, Media, Stalls: Karn Gill (734-612-9984) / Sukhdev Sekhon (248-431-9678)

Volleyball, Soccer: Karmbir Singh (734-558-3151) / Amarjit Gill: 734-394-8768

Kabaddi: Arjan Gill (734-231-3576) / Kulbir Gill (248-310-0114)

Cultural Programs, Stalls: Raj Jamarai (734-644-1010) / Raj Nijjar (734-637-7540)

ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਖਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਮੇਲੇ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਣ।

A K A V I R A Z F I L M

THE BLACK PRINCE

THE TRUE STORY OF MAHARAJA DULEEP SINGH

A FILM BY KAVI RAZ "THE BLACK PRINCE" STARRING SATINDER SARTAAJ JASON FLEMYNG AMANDA ROOT SOPHIE STEVENS RUP MAGON AND SHABANA AZMI MUSIC BY GEORGE KALLIS

PG-13 VIOLENCE

SONGS BY PREM & HARDEEP

EDITED BY HEIDI SCHARFE

JULY 21ST

DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY AARON C. SMITH

WRITTEN AND DIRECTED BY KAVI RAZ

brillstein
entertainment
partners

FAITH. BETRAYAL. HOPE.

CROSSOVER